GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl. No.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0221
4	Work Number	D 0574
5	Page No (From... To)	1 to 157
6	Name of the Work	PRABHANDA RAJIYAMU
7	Subject	PRABHANDAMU

Tel. D. No.

574

B. No. 221

D. 574
B. ~~225~~

Prabandha
rājiyyamu.

B: 221

శ్రీపరాంబాయైనమః

ప్రబంధరాజీయము

తద్గ్రంథాలంకారం॥ శ్రీలలనామణీమయుఖవిశేషవికస్వరలాంఛనాబ్జవీ
త్రీశివదాళిమెచకఘనాన్వితయైతగుపారిజాతపు
న్నాళికకల్పభూసరముమూర్తిభుజాంతరపాళిమీరుసు
ద్వేలదయాసనాథుడగువేంకటనాథుడుమమ్ముబ్రోవుత౯॥

సీ॥ రతికిబ్రాకృతికిమెరలునియోగించనె
ప్రౌఢికనెవ్వది౹ నన్నగరితమిన్న
గారాబమయునపాలకడలిముద్దులనెయు
నలరునిల్లాంత్రపుటాడుబిడ్డ౹
కల్పవులుపెదచల్లకడకంటుచూపుల
మంగనిరావెన్నకైనమాయిలాడి౹

చెలికత్తెయగు మంచుమలపట్టి పోరామి
శీలుకాల్పిన రాయసగాస్త్రరాలు|
౩ తే॥ తనకరుపు చల్లగా జగత్రయము గన్న
తల్లి జాబిల్లి కి నక్కౌర్మి చెల్లెలైన|
మంగళాకారయలు మేలుమంగసాదు|
తలపులోకెదిదినమాయింటనిలుచుగాత॥
౪ సీ॥ శ్రీకరజ్యోగంబు నింపాదనంబుగా
చుట్టు క్రొమ్ముగ్గరాలపెట్టుగాగ|
ఘనఘనాశ్రేణి ముక్తాచ్ఛత్రరాజిగా
చెలగి తన్నాణులు పైకలశములుగ|
వెలయురునిట్టూర్పులు వీచోపుగములుగా
వీనులు తావాళ ద్వారమ్ములుగ|
మెనితళత్తళ మేలుకట్లులుగనా
నందాశ్రులభిషేచనంబుగాగ|
౫ తే॥ నీలనీలాంబరము బుములు కాళముగనం|
బలరు వాక్షునకెల్లరాజసము వెసగ|

౪

జాలిసరసతిగనుఱ్ఱాని సార్వభౌము| 3
శిష్ఠుత్రిచబ్రాస్పరచనా విశేషదలతు॥
౬ సీ॥ వినతాత్మచిరదాస్యవిత్రాణనైపుణ
నిష్టురాపాతకవితనిగరణవములు|
సద్యోతిగమునవెళ్ళాద్యస్తతగ్రావ
తీవ్రసంస్తుతజీదురత్రుణవములు|
వంపానియతతరమేరు మంజరాపవుగజ
కచ్ఛపగ్రహణకకీశకిణవములు|
శత్రునియంత్రితా వత్రయుక్తాద్యస్తు
రక్తైకసుధాహారణచయములు|
౭ తే॥ దనుజరాణ్ణీర సారణ్యదావశిఖులు|
దాసజనకల్పకల్యాణదాయకములు|
పన్నగనరాననరధరాఖుపన్నఖములు|
బరిహపత్రబిదాశ్రీదబరగుగాత॥
౮ ఉ॥ చిత్రచరిత్రుడైన సరసీరుహనేత్రుని యాజ్ఞచేతనే|
పత్రము పద్మజాండవములు వెతకిగింప సణాంప బృష్నగా|
పాత్రము వాశిమించిన కృపాజలరాశినిస్వనాయకుం|
సూప్రవతీకళత్రుని విశుద్ధచరిత్రు బవిత్రు గాళ్పెదన్॥—

౯ చ॥ శ్రితహితభోగదంగదను సేవకశంఖము శంఖముఖ్యసం
స్నుతదిగధీశనందకము నందకమున్ గుణజాతతంత్రియా
సతతహతోగ్రదైత్యవరశార్ఙ్గము శార్ఙ్గము పాలితత్రయీ
శతధృతిముఖ్యదేవముని చక్రము చక్రము నాశ్రయించెదన్॥

౧౦ ఉ॥ తమ్ములకెల్ల విందగు నిధానము తమ్ములయింటికావ్యసత్
తమ్ముడు కామ్యమైన గుణధన్యుని వేడ్క బుట్టినట్టివే
ల్వమ్మజనించి మించిన విధాతకృపారసవెల్లు దబ్బికన్
దమ్ములమాకు నెవ్వుత సుధారతహారిహిరాయరున్నతుల్।

౧౧ క॥ విశ్రాంపుస్తకభాసుర
పాణిన్ శుకవాణి పద్మభవురాణిన్ సు
శ్రోణిన్ బంభరవేణిన్
వాణిన్ నుతియింతు మిగుల వాక్సౌఖ్యరీతిన్॥

౧౨ చ॥ గిరిజయు లోజదుగ్ధమయుక్త్రవలజారగస్రాళిబాల్జిపై
వరదలు బారుబారల వావల్లభవారవము బోడు క్రాడెగా
మెరయగ బాలలీలల నుమేలములాడుచు ముద్దుబూపెదా
కరిముఖు బూచి నవ్వు శితికంఠుడు మాకొసగున్ సంపదల్

4

౧౩ సీ॥ జానకీకరపుష్పదామ చంద్రప్రభారవియోగ
కాంతాకరపల్లవదండవరము
మాల్యవదాదిసమస్తదానవపత్ర
రథ్యకంటకపథము వాగురాగుణంబు
సంజీవనిస్రావజలరుహోత్పలన
నిరుపమగంధసింధురకరంబు
లంకాపురీమహాలంకారమణిగృహ
పాటనసమిద్ధకీలిహోత్రముఖము

౧౪ తే॥ శస్త్రశాస్త్రప్రశస్త్రమహాస్త్రతనయు
ధారుణీధరవిదళనైకదక్షభిదురము
వాయుతనయు మహోత్రాలవాలమెపుడు
దండనాధారదండమై దనరుగాత॥

౧౫ క॥ రతిరాజజనకతుల్యుని
మతిరాజీవప్రభవుని మహనీయగుణా
రతిరాజదంతరంగుని
యతిరాజాచార్యగొల్తు నస్మద్గురునిన్॥

౧౬ క॥ స్మరియింతు నారదుం బర
శరరుత్తాంగదు వశిష్ఠు శౌనకు దాల్భ్యున్
నరు బుండరీకు శుకు సనం
దరిషు ప్లవల్మీకు భీష్ము వ్యాసు దను ఋభున్॥

౧౭ సీ॥ వాక్ప్రద్యుమ్నాబ్జ భోగిని వల్మీకు వాల్మీకు
వరపురాణాగమ వ్యాసు వ్యాసు
నవవచస్స్ఫూర్తి భవభూతి భవభూతి
శారదా వ్యాప్తి నచోరు చోరు
సూరి నీలాభ్ర మయూరు మయూరుని
ప్రజ్ఞాసతీ పంచబాణు బాణు
శాకటీ లీలలమారి వముమారిని
దండ దుష్కవి లోక దండి దండి

౧౮ తే॥ కావ్యరచన మహోల్లాసు కాళిదాసు
భవహ విచిత్ర కళా మాఘు భట్టమాఘు
సత్కవీశ్వర సంతత శ్లాఘ్యు మాఘు
నర్మిన వత్ప్రతి నెంతయు నర్మి నుతింతు॥

5

౧౯ క॥ ఆనవద్య శబ్ద శాసన
ఘను నన్నయభట్టు సుభగు కవిమిత్రు నతి
కృపనము ఋత్రుబంధ పరమే
శుని నెఱ్ఱప్రగడ దలతు సూక్తిప్రౌఢిన్॥

౨౦ సీ॥ జల్లిమాటలు నపశబ్దంబులు నుబుజ్జు
టుల్లి కల్త్రాసలం దతుకు బలుకు
లును పునరుక్తము లును వట్టిపాదెలు
తాకు తెనుంగులు కతువు వలించ
లును ప్రాలుమాలిక లును సంధియు వములేవ
రుపు పులు మరుగుల వ్యర్థపదము
పదరవణము మారు పది యెన్నదు దోషముల్
గలిగిన యంద తగన కమి నెరకు

౨౧ తే॥ జెగిబిగి పెంరవడియు వడి సొగసులందు
చందములు నంద చందము సందులు దెలి
య కవితాకవితల రాజు వాంసకవుల
గడసి తావృత నాదిత తాకవులు కవులె॥

౧౨ వ॥ అని నిఖిలదేవతాచరణంబుల నాచార్యచరణస్మరణం
బును సుకవిబహూకరణంబును కుకవినిరాకరణంబును
గావించి॥

కా॥ సావధానమున కృతినెఱుగ

౧౩ నూతాంబితినెల్లసుకవిరయూధమువినిసం

దేవామునకిగినవదికె

స్నేహంబునఁబెంట్లమెలువబెకానవలయును॥

౧౪ తెఁ॥ తప్పుగలిగినబోధనెయొప్పుగల్గు

సరసకవితాచమత్కారసరణియుండు

తప్పుగల్గినసేవారతకరునివలన

నమృతధారాప్రవృద్ధివైయలరినట్లు॥

౧౫ క॥ ప్రతిపద్యంబుచమత్కృతి

ప్రతిపదమునుప్రౌఢిమిగులఁబరగినకృతిసా

త్కృతిగాకజల్లివాటల

యతకడప్పందఁడకసభలనవాంబింగును॥

౧౬ కా॥ మునివచనంబులువెన్నగ

తెనుగించెదమనుచుపాంథిదేలింతుకపెనపం

దెనుగునసంస్కృతముసుగా

త్రైనశివకవిత్వములుసుకవులెంతురెసభల॥—

౧౭ ఉ॥ ఉపమాలంకారం॥నసు బహువిధాలంకారపరిపూర్తిజెలువొం

కమునియ్యశబ్దసంగతులదనరి

వృత్తసాభాగ్యసద్వృత్తిరూఢిగఁజెంది

బహులార్థసంప్రదాభావములరి

చిత్రబంధంబులజెన్నొరుగవలెగాంచి

లలితకరధ్వనులనుజెలంగి

జాతివార్తాప్రాకటితశయ్యలమీరి

నయముసుబువరదనమ్ముగలిగి

౧౮ తెఁ॥ నట్టికవితాంగసారతత్త్వములరుపార

త్రాంతశైవతప్రౌఢిమంతతనతనరదు

తలపుగల్గొప్పిబుధులనువలువబెయు

వెలలిరసజ్ఞులగువారుమెత్తురెపుడు॥

౧౯ కం॥ చెరుకు తుదనుండి మొదలికి
పరగగ రుచిగాన్నయట్టి ప్రౌఢిని కృతియున్
సరసవినవరియు మరియున్
సరసతమమధురిమము మీరిచ వులె వలయున్॥
౨౦ కం॥ తో౦ చినపగ రచియుంచెద
తాచని చూచిలువగల్గు జారతాత్రైయా
తాచకనెయాతవియన్నగ
దోచద సాధ్యంబు కవన దోరణి పట్టన్॥
౨౧ అయిదు చరణములలో సం॥ శ్రీకరంబుగ పదిరెండవ యేటతా
రావళులే ప్రుటుయుంచు ప్రౌఢిగన్న
మునిమునిమీసంబు మొనంగయునేల యుమక
శతకమెయనచరిత్ర వలవుగన్న
నిరువది యేండ్లను శృంగారమంజరి
యనుసదా పారణ జెప్పినతగన్న
నిరువదెనవయేట కృష్ణవల్లభ చ
తుర్భద్ర జెప్పినంతుప్పిగన్న

మా..విధనుడన్ [illegible] ధ్యునవరాలి
లరావమాంయసంప్ర
మాలిన్న ౦చిబవామవిధ చాతుకవిత
వారిసలాం శంయమయుగన్న నాటుజివర్ణ్యంచలంబు
7
వి నెం దదుంతులదెవతావతంస
వంకటుప్పర చరణారవిందమహిమ
నవనవోన్మేష శేషవసనలగాక
వ॥ ఆనితలంపుచు నేంతనాదు [illegible] తుండిలు బోళ వెండ
దిశాధీశము ఖనిఖిల ధరణీవర వంశ దత్తమత్తిభ మత్తలాంక వ
ల్పంచితాందోళికా చిరత్నరత్నఖచిత రుచిరాభరణగణ ప్రకాశిత
విభవుండును [illegible] ప్రౌఢ్యమ్ముండును [illegible] పటువమధురిమండు
చాపష్టివిద్యాప్రవీణుండును సనత్పుత్రాత్రినేత్రాద్భువో పమా
నాద్భుమయుక్తాగుళుచన్నిద్ర సంకీర్ణకర్ణ ఖ్యాపా విశేషవదనుం
డును దిగంతాయాతపి ద్వత్కవి ప్రాతబంధుజనావన సదనుం
డును నిరంతరాఖ్యాగత భూసురాన్నదాన నిష్ణాతుండును
ద్రక్ష్మరవాస్యపరిశీలన కళావిఖ్యాతుండును ద్రైనందినా
జ్ఞాన సప్రాపితపాప వారణచుంచుచంచదప్పు [illegible] రవుం
తపతనసారుండును ప్రభుసందిశ సకలలోకోపకారస
త్ప్రచారుండును సత్ప్రవాక్ప్రతిపాపగరిష్టుండును -

౩౬ శ్రీ॥ చెఱుకు తొడనుండి మొదటి॥

ప్రక్క ... ప్పంతుము॥ అసాధారణమై
శ్రీ సంధ్యా సాంబంధన గంధవాహ బాంధవనిగ
ధనాఢ్యం యూధస్కంధ్రా వార వారా వారుండు
రదనా రదనా రదపో రదాపో రద రశా రదసా రా
౩౭ చలనీవా రముందా రవనీసా రవనీసా రవనీవంచితకీర్తి
పరస్త్రీ పరధన పరరాజ్య విముఖిలుండును దీనదయాళుం
డాశీనై తమ ధర్మస్థల ప్రసిద్ధమవా నయచరిత్రుండును కృతః
నస్తోత్రుండును నగునె నంనిత్య కృత్యంబులు దీర్చి నిశాసనమయుం
౮ తతర్క మతతర్క మన్నధ్యాగతర్క మతిస పార్థివ వారి కృపాణింధవా
వాంగలబ్ధ బహువిధ భోజనామూల్య జాంబూనదాంబర
రగంధసారరుచిర విచికల ఘనసార తాంబూల ప్రియుకాఖి
సంగత నాట్యసుమశయ్యా స్పష్ట భోగాభోగ సంగతుండ న్నైవాంగ
యూరితాతల్పంబున వేంకటుడ నుతెకువగల సుఖసుప్తినున్న సమ
యంబునా॥
౩౮ సీ॥ చత్రదంష్ట్ర ప్రభృత సర్పంసహచత్రి
చత్రవిదారణాశ్వంబు వాండు
దానిరమాపదమానధనాదాని
దానిరాశ్వరదసద్గరిమ వాడు

౪
మాలిత సుదర్శన మదీత ఘనమాలి
మాలినీ పవిరమాతమ మామవాడు
మరిని లాంచ ప్ర్వయధాకు నీధ్ర విషరి
హరిద్రరుచి నిచంయంబు వాడు
తెలుపాలవున్నాలు దొలకుల దెలువాడు
శిల పోలది విమూలలజాలు వాండు
వెలుపులవారలునై వేజనెలు వాండు
బాల వెంకట శారి సామ్రాల నిలిచె॥
౯ తెలనిలిచి జలధరగంభీరనిస్వనమున
బలికె నాతో దేవసుల వెండు వృగను
మాకు సంతత మైనరింపు మాకు మార
యావిలాసంబున కుసాటి యెందు లేదు॥
౩౭ శబ్దచిత్రం॥ సీ॥ సుతవిరాజులు గారు నిసుత విరాజులు గారు
పోలిక సయుభూరి భూరి గరిమ
గురుచంద్రములుగాని గురుచంద్రములుగారు
తరము బుద్ధిని దాన దాన పటిమ

సద్బుద్ధేంద్రులుగాని సద్బుద్ధేంద్రులుగారు

ప్రతిఒయిస్సౌభాగ్యభాగ్యమహాను।

రాజభద్రులుగాని రాజభద్రులుగారు

హాజరీత్వసుభావభావకలన।

౫౭ తెఱ్ఱ్రితినితనికని ఘనుతెంచప్రతిభగాంచి।

హారలక్ష్మణాలక్ష్మిశబ్దార్థచిత్ర।

రాజితాంధ్రకవిత్వసామ్రాజ్యసతత।

పాలనాప్తుండు వేంకటపతికవీంద్రు॥

౫౮ నవరసప్రధానవరత్నసదనిధి నవరసప్రతిపాదకప్రతాపసతతి।

౫౯ పద్మాప్తవిద్రుమప్రభకరుణాగనిహా

మకరతభృంగారమహామవెలని।

ఘననీలగురుమణిఖగరాద్రుతసుగెరి

శంఖుజకవులహాస్యంబుచెసి।

ప్రాజవిదూరక్షోభ్యమకుంచభ్రయమతి

కృతవజ్రవరతమణ్ణితిశమము।

బుధపుష్యరాగసాంద్రితక్షప్రపకరగించి।

భానీలకుంచబీభత్సుమంద।

౬౦ తెలతగిమమహాపద్మాగమెధికగరిమా।

వీరకెతుదర్శితిజయించివేరమెర।

నీప్రతాపంబుసత్కీర్తినెగడెనౌర।

యిప్పయామాత్యకవివేంకటార్యవర్య॥

౬౧ అనులోమవిలోమపాపవ్యానపదపద్ధుపుటితనీస॥

క్రితిలోనరాజగోపతిక్షణకృష్ణగో

పతిరాజవీదనిపలుకవచ్చు।

చిత్తెంపి సోమకాశికభద్రభద్రకా

శకసోమమెదురనిచెప్పవచ్చు।

భాగాప్పహారిహారిసాగారిసాగారి

హారిహారులుద్ధనియాదవచ్చు।

నలుకొందశుక్రవనపద్మక్ష్మదక్షవ

నపశుక్రులెననికననగవచ్చు।

౬౨ తెఱద్దనద్యుతిద్యుతిజయాక్షిగేతపితలనావి।

భవవిలాసశక్తిప్రేమాబలరుచిజవ।

శ్రౌన్నవంతిదయాశుచితాంగశాంతిసత్య
భావనీతులవెంకటపతికవీంద్ర॥

౪౩ సీ॥ అల్లవిన్నకోటపెద్దనలక్షణజ్ఞత
శబ్దశాసనకవిశబ్దశుద్ధి|
ప్రాబంధికపరమేశ్వరునధర్మవిధానంబు
భీముకవిమిత్రునిపదలలితము|
శ్రీనాథువాగర్థప్రసిద్ధినాచనసోము
భూరికాఠిన్యంబుపోతరాజు|
౪౪ యమకవిధముమల్లయమనీషిపింగళిసూరక|
విస్తృంబుసూరకవివరుశ్లేష|
౪౫ తే॥ ఆంధ్రకవితాపితామహునల్లికబిగి|
ముక్కుతిమ్మనతేటయుభూషణాబి|
లంకృతియునేకకలదాతలంపలక్రు|
నా కవియప్పయవేంకటసుకవిచంద్ర॥

౪౬ సీ॥ భూరిశృంగారంబుపోడకట్టినిల్చిన
పోలికవునరససాహిత్యదనర|
పలుకుకాలనినేటుమైదెలుపుపావుచ|
పురవుతెరంగునభావములర|
వనధివీచికవిధవపువాలుగువిధం
బునసెంకమిగుల్గవుల్కానిరాగి|
నాణెమైనసుగాంభీనసుగాంభీవసుబుసు
ప్రాణముల్కలపదరాజివెలయంగ|
౪౭ తే॥ మునుపునిపుడుకవులునచర్వనునుపుతెనుగు|
కబ్బములలూనతెరనాటుకంబుకెక్క|
గావిసికనెయుగతినలంకారసరణి|
వెలయరచియించునప్పయవెంకటార్య॥
౪౮ సీ॥ అమరవునకుబదులభినవాంధ్రనిఘంటు
కావుచిత్తెనయాంధ్రకావుదిరయసు|
గణయతిప్రాసనిష్ఠకునిసవారికి
యాంధ్రప్రయోగరత్నాకరంబు|

నిఖిలరేఫఱకారనిర్ణయపద్ధతి

హృత్ప్రత్యయములప్రస్థానసరణి|

తగనిర్వాదారుషండవములకువచనంబు

సముదితాలంకారసారమును|

౪౭ తే|| మార్కృతులునైయమారైకసేకెబిల్లు

గాకపైకకవులకునునెల్లగలుగనెచుర్

సారసేశక్తియుక్తమైనగలది|

గణపవరవెంకప్పనార్యపింకటకవీంద్రు||

౪౮ ద్రాక్షాపాకముశా|| జైరావారివచారసస్థితి యువార్వార్శబ్ద

పత్సవు|

యన్నరిపాకకబుత్రముంబుభాశిశయన్నరితులశోవాంచము|

ప్రారంబద్విరజాతివార్తయుపురిధారాంసమాకూరిమ|

మన్నారిరాజదలంత్రియల్కవులలాపానన్యంకవివన్నిత్యః||

కే|| లమినియామసతిబ్బినసుగ్రు|

౪౯ కృష్ణమేలనియద్విరయన్నకవిశిగదానె|

దనుకూలనాదతుకుడువేగా|

మానసమత్కృతియనెదికన్నెకనిమదము దవర్ణ|| 11

౫౦ కే|| నెనాటివునిపేరసు|

నానావిధశబ్దగుంభనచమత్కృతిగా

బూనితెసుకస్త్రృతిమద్దె|

మానసముతింద్రత్యాశ్రమాద్రారముగర్||

౫౧ సి|| శ్రీరామాయణార్థయుపరముఖా

గవతచరిత్రముఖ్యప్రబంధ|

బంధురరచనానుబంధనంధ్యపరానెవ

యాబ్దిచంద్రాయమానాప్పనార్య|

నందనవెంకటనాధవరప్రసా

దప్రసాదితకవితావిలాస

తాతవభిమువ్సగణపవరగ్రామ

శెలరశిష్టవశిష్టగోత్రు|

తే॥ శోభమానాశ్వలాయనసూత్రమంత్రి।
వర్త్యలక్ష్మణకవి వెంకటార్యసుతుడ।
మంగమాంబామణీగర్భమహితశుక్తి।
షట్శాస్త్రికప్రతిమానానవమానతనుడ॥

కం॥ ప్రమితాక్షరవృత్తముల వయిబి।
ప్రథము విస్తరవచ్చితమువిధకవితలను చి।
శ్రీ ప్రముగను వింశత్యవధా।
నవము లక్షణము యుంచు లక్ష్మణకవి వరుండర్హ॥

కం॥ పంకజభవబాణ్యైకర।
శంకణారుణారుణానినాదకవితాపటిమర్హ।
పొంకంబగు లక్ష్మణకవి
వెంకటపతిమంత్రిరయనగపెలనినవాఠర్హ॥

కం॥ జగతిం వృత్తచతుష్టయ।
మంగణితమతి చిత్రకవిత పైదిరుపిదులా।

ప్పుగమెప్పుగనందగు శరా।
ధిగకృతకల్పితప్రయుంచిన ప్రాఠర్హ॥

కం॥ వాణీవిలాసినిర్వేణా।
పాణీంద్రముపదనిబంధబంధురఫణితుల్।
రాణింపవసంతతిలక।
బాణమతేనుగించి కీర్తి వడసిన సుకవిర్॥

కం॥ నకలకవులు పొగడగమా।
త్రికలన్నింరయవరసనిసగనైతాలుదాల్తర్హ।
చికిరి కనకదిన ప్రాసర।
తకరాజము మెరిసనట్టి ధన్యద పుతమిర్హ॥

కం॥ విన్నతెనుగునక్షరాజను
శ్రీ న్నసయంతిరాజునక్షనుకమణాయకును చి
న్నన్నను ద్వీపదయినపర్వను
చిన్నన్నను బిరుదు గద్యచెప్పిన ఘనుడర్హ॥

౯౯ సీ॥ ప్రాసంబు విర్వదిబదియుతుల్ లక్షణాం
బుగనీసమానికబాన్పవశమె।
చెంత విద్యాపతేదండకరాజంబు
సులభమెరసమువెూచ్చుగఫ్రుటుంప।
లాలితచత్రవాక్యకృతితారావళి
తరమెయనన్వలకు వింతగరచింప।
నఖిలపురాణసారాంశములెల్ల వియ
ఉులవిలాసంబుగాతెలుగునేయ।

౧౦౦ శ్రీవేంకటేశప్రసాదప్రవృద్ధసంప।
నిద్ధసారస్వతాద్భుతసిద్ధకతన।
గలిగెనీభాగ్యము [illegible]యిల్లుకవులునెన్న।
నన్నుతగనెన్నటదియెల్లనవ్వుగాదె॥

౧౦౧ అపూర్వప్రయోగం। వం॥ అనివార్యస్థితిధారుణీసురకుబుద్ధ
ప్రాంనంబులాదిత్సనం।
దనవారవమ్ములద్వాదశీవ్రతములన్ దర్శేకరేంద్రాద్రిరా।

యునికింశ్రీతిగనారగించియుదునిత్యాన్నశేశ్వచళ్ళాభిత్తో।
భసమంత్రాక్షతవర్ధమానవిభవప్రాప్త్యంతనైభిత్తితోదు-
పక్ష్వంతవములు॥

౧౦౨ క॥ విద్యాగరిమనిరస్తా।
విద్యాగతివాసనాత్మవిద్యగునకున్।
సద్యాగభూజవహ్న్యదయుల।
సద్యాగునకువనకెల్లసద్యాగునకున్॥

౧౦౩ క॥ శరదాగవరాబ్జితులితా।
శరదారుణనేత్రయుగళశరదాభునకున్
వరదానవెంద్రనందన।
వరదానునకున్ ఖలప్రవరదానునకున్॥

౧౦౪ క॥ కమలాసనాదివిభునకున్।
కమలాసనతాక్ష్యవైంద్రకమలాసనహృ।
త్కమలాకరకేలాకర।
కమలాక్షునకున్ నతైకకమలాక్షునకున్॥

౬౭ క॥ నిగనిగఁ జిలుకవంలవెలుం।
గగనితనరుసంతసంపుగనినింధినప్రె।
మగనియందతెగనిమదిగ్రు।
వ్వగనిదిచినచిన్నికన్నెమగువమగనికిన్॥

౬౮ క॥ పుడమిగరికడగనితాగుకు।
నడగనిమొడుతిడునెదయందినాడెపుమయంజొ।
క్రధియుంపుబాసగుబ్బెలి।
నడవతిగలవిధిదినలరునలనాయునికిన్॥

౬౯ క॥ స్త్రైత్ర్వత్వవిరవాత।
త్రైశరవారణచంద్రదాక్షిత్రునకున్
వాత్రావావత్రనకవు।
నాత్రప్రియప్రదభృత్తినతశత్రునకున్॥

౭౦ క॥ పృణికిన్ పృణిజితపృణికిన్।
పృణికిన్ సతతానువృత్తివాతపణిగునికిన్
గుణికిన్ తుంగవిమలనికిన్॥

౪

మణికిన్ నిత్యనకలనిగమవిప్రణిపణికిన్॥ 14

దండకప్రాస॥

౬౮ క॥ భ్రాజ్ఞోపమానకంధర।
శార్జ్గ్మంధరనిరంతధనారభుజబలా।
వాజ్జ్గ్మప్రవుప్రభువునకున్॥
శార్జ్గనల్లధికశిఖశైలవిభునకున్॥

౭౦ క॥ రక్తావాతరక్తాయత।
వేత్రాత్మతభువనభరణవిభువునకసురా।
ధ్వస్తాదరవక్త్రోదర।
శీత్రాకరభయదచక్రశీలభవునకున్॥

౭౧ క॥ లంకానాయకలలనా।
లంకారావహాజయాకలంకరతికిన్।
నాంకనవాస్త్రాకృతికిన్।
వేంకటపతికిన్ తటాస్త్రవిభవాన్వితికిన్॥

౭౨ వక్ష్యమాణలక్ష్యవిశేషాద్విశవచనం॥—

ప్రాంచితంబుగా పంకజాసనవిలాసినీకరాంచలమణివిపంచి
కా ఘుమఘుమాఘటిత నిర్ఘరసుధా ప్రాదుర్భావనవరసగ-
ర్భసందర్భంబుగు బ్రాహ్మింప విభవంబులకు ప్రభవంబును విద్వ
ద్వితులకు వ్యాపృత్యంబును విన్నాణంబులకు చెన్నును వింతలకు పొం
౬౯ తనంబును విటవిటజనంబులకు పుట్టువు నయిన
విరవాలులకు మెరవెరయిన విభూతిమను శబ్దశాస్త్రశ
క్తివిజ్ఞప్తియును అత్రాత్యుత్తంబులాదిగాగలయురువదార
ఛందంబులకు ఛందంబును కావ్యాలంకారచూడామణిశిత
౭౦ వ్యాలంకారసంగ్రహంబున్నుంగల సకలాలంకారంబులకు
కారంబును సర్వలక్షణసారసంగ్రహ సరస్వతీవిలాసనాటి
వ్యచింతామణిసత్త్రిజనసంజీవని భీమానంతచ్ఛందోము
ఖ్యాన్యష్టదశలక్షణమ్ములకు లక్ష్యమ్మును
౭౧ శివఅక్షారనిర్ణయమ్ములకు నయమ్మును యమకంబు
నకు గమకంబును అమరామరశేషవిశ్వవిశ్వాత శబ్దా
వయాదవవైభయంతికారనానార్థరత్నమాలికా
రవాలా యుద్ధవాగురికేశవహారపాలధరణీధన్యం
౭౨ ధనంజయరభసవిశ్వప్రకాశమాధవచింతామణిజయ
ప్రతాపశుభాంగజయపాలక్షీరస్వామిప్రణీతచక్ష్వం

తినిఘంటువిదమ్ములకాస్పదమ్మును
షష్టివిధయతిచమత్కారమ్ములకాధారమ్మును ద్వాత్రింశ
ద్వృత్తిభేదమ్ములనందుకొన్నింటను శ్రయమ్మునెల్లుట్నైనయపష్టాద
శభేదమ్ములుంగలిగిన పంచాశద్వృత్తి చమత్కారమ్ములకాధార
మ్మును వింశతిప్రాసమ్ములకావాసమ్మును ప్రౌఢిక్రియా
తెలుకుతెలయును చిరంతనాంధ్ర ప్రబంధయోగజాలమ్ము
నతావాలమ్మును సనాతనవిద్వత్ప్రవిపాన విధమ్మునకు ఘం
టాపథమ్మును యుదానీంతనసత్కవినికాయమ్మునకు సహాయ
మ్మును శివతత్వకవిత్రలాపంబునతాబార్యరూపంబును
నిఖిలభాషావిశేషమ్మునకు నైషమ్మును మూర్ఖజాతుల
కు బోధప్రపాతువును ప్రాకృతతితిసమ్మతియును సర్వజనని
తరమ్మునకత్యన్తసుకరతరమ్మును బహువిధాచుంబితకవితా
చమత్కృతికివసతియు నగ్రాణ్యవశైలతుర్యచంద్రసూర్యాద
యోదన్వనసలిలకేళిమధుపాన సురతవియోగవివాహ
కుమారాదయవమంత్రదూత్యప్రయాణనాయకాభ్యుద
యవర్ణనాతిశయంబునకాశ్రయంబును

అనన్యసదృశసాధ్యసనవనవస్త్వస్వసర్వపధ్యసపాండితీమం
డత్వారంభనుంగా సారధియుంపంబూనినరసికవ్యాద
ల్పాసంబైనప్రబంధరాజశిరోభూషణ శ్రీవేంకటేశ్వర
సంబునకుకద్రావిడాసంజెప్పుదనినా॥

౧౩ అనుప్రాసయుక్తాంత్యవిసేసం॥

సింధురచితపానబంధురాభ్రువితాన
సింధురకటదానగంధలీన।
మారవపవమానసారవజ్జ్వవమాన
గౌరవమాయమానసారమాన।
మసమానశరమానలసమానతేజోన
లసమానధరణీనరసనిధాన।
మమరసాధ్యవిమానసమరజయనిధాన
సమరదాత్యస్వధ్యానకమనయాన।

౧౪ తే॥ మమితగాస్పర్థిఘనగోపురాప్రభాగ।
నిరతరమణీయమారమణీకదంబ

విశదకాంతివినిర్మితదశదిశాంత।
పుట్టునమువెంకటాచలపట్టణంబు॥

వ॥ మరియునప్పురవరంబుసుందరీమణిభూషణమాణవక
ప్రభాకలితమందారమంజరీసరసిజోత్పలమాలికాకుం
దాత్రాంతసుగంధియమ్మైరుచిరప్రభాతభాస్కరవిలసితమణి
మాలికాసుందరంబైవసంతతిలకకుసుమితలతావేష్టిత
వనమయూరమత్తకోకిలక్రాంచఖుచరప్లుతమనోజ్ఞంబై
మమాప్రస్ఫురద్రుక్తమత్తభవిక్రీడితంబై భూసుతవిభూ
తికాంతవినయకవిరాజవిరాజితంబై ప్రమదనవిలసితభు
జగకుమారలలితతురగప్రేరితపదగతిబంధురంబై మెఘ
విస్ఫూర్తివిద్యున్మాలాసుకాంతితరళమానినీప్రమారణ
ప్రియకాంతవిజృంభితమంజుభాషణంబై సర్వతోమఖ
మంగళమమాశ్రీకరంబై వృత్తరత్నాకరంబునుం బోలె యు
లరుచుండు నెందియు॥

౧౫ తే॥ భాతులమించిపల్లవరసస్థితియుక్సుమనోవితానవి।
భ్రాన్తివహించిశాఖలప్రకాశముసెందుసుభాషితవ్విభ।

వ్రాతముగణ్కితాంచనపరంపరలుఁగణితానితాయసం
భ్రూతవిలాసముఁ వెలయుబాల్యుపురవ్యుపులవనవ్యు

ఉపమాలంకారం॥

22 సీ॥తవునియ్యన్వతంత్రయంత్రములచే విలసిల్లి
సన్మార్గలంపునసరణిదనరి।
ప్రైపూతవన్నియలేపచరించియంచిత
వంగిమావితాస్వాప్తిగణనకెక్కి।
చిత్రాంశుతనిరూఢిపెసోయుగముగాంచి
పరిపూర్ణపైనెంతయుబరిధవిల్లి
ఘోత్రవిహారభుభంగలోకసంగతిమించి
ప్రద్యుమ్నవన్నలీలలరవావవాంచి।
23 తే॥శోభమానాకవాటంపునొంపుమిగిలి।
సతతముఖన్నతిమమావమచే సంతసిల్లి
వెలసెవిటవర్ణ్యలీతియువ్వీటుకోట।
కటకకావ్యులసాంగత్యగరిమలన॥

ఉత్ప్రేక్షాలంకారం

క॥పరిపూర్ణజలగతకైరవ
సరసిజములుగగనతారసమితియుదానరే।
ఋరవప్రలక్ష్మిపదముల
శిరమునధరించువిరులదెలుపంబనగ॥
కే॥ప్రాసాదకేతువులుమరు।
దాసాదముసంభ్రమించనదిమతెప్పరికే
వాసవుపురియునయెవివి।
ప్రాసమువైభవములందున్నను గతిదెలుపున్॥

భ్రాంతిమదలంకారము॥

1 సురవైరిసోమకాసురపరిలబ్ధా।
సురవేదములఖరభూసురగణంబు।
ఘన్నకుంభినస్సాబునాన్యభియూతిప
ఖనస్వాగ్రపవనరాబున్నతంబు।

భవసఖనిధిపరాభవచమత్కృతివయో
భవదమితమనోరుభవకులంబు।
ధరవహాగ్రఖబలోద్ధరణకేళివిధాన
ధరశక్తియుతవాలధరజనంబు।
౫౨ తే॥ ఛతురకవిబుధగాయకసచివరసిక।
నటవిటవీరరాహుత్తభటచయంబు।
దనరునప్పురివహముంబుధాతకైన।
భుజగకులనేతకైనను పొగడదరమె॥
౫౩ తే॥ పుష్కరసమ్ప్రతీజన్నెందుభూరిదాన।
పటిమవబౌమించివైరిప్రబంధనప్ర।
శక్తిగనినేలరుచిబొల్చిసరసగతుల।
పుననములనహారిసప్పురిగజచయంబు॥
౫౪ తే॥ శ్రమరులక్షణమ్ములనుచందముల మీరి।
యుతులగతులనుపదచమత్కృతిజెలంగి।
కుందములమించిసత్త్రవిపాప్వసరణి
బొలుచునుత్తమహయములప్పురమునందు॥

చ॥ చిలుకపటాణియుర్ జెరుకునింగిణియుర్ విరియంపుగాలలుర్।
దొలగగజైనితత్పురముతో యుబగంధులతోవిహారముల్।
సలుపగవైభవోత్సవబులుజాడలరూపులుదాల్చినట్టిపూ।
విలుతునివాయుతుర్లలో యునగవీటవిటుల్ జరియింతురెప్పుడున్॥

రూపకాలంకారం

చ॥ అలకవెజాలసూత్రములువారిసముంచితరత్నరాజియు।
వ్వలయముపూసలాత్మచెలువంచగుపుట్టికగా కామినీ।
కులముసుధీవరప్రజముకూరిమిచెప్పలమీరివేంతచూ।
పులవలజిక్కజైయువిటపుంగవవంత్స్యములప్పురాంబుధిన్॥

అపూర్వప్రయోగం

౮ చ॥ అలుగురహాంవెలాచర్ పొగరందముమీరుచున్నవా
మానుప।
ట్టులనెరపైతవిర్ యుదుటుంగనుచున్నసమాస్త్రకేళిలో
పలమెునలానివార్త్మగలపగ్గెలుతగ్గులుదెశిప్రోలునం।
గలనిచరింతురవ్విలువకత్తెలుమారునికత్తులాయనన్॥

రసప్రాధాన్యరూపద్విరుక్తినేసం॥

౫౫ మిలమిలజెళకుచూపులుపెరెములుబార
గలగలగజ్జెలుగులుకరింప।

ఝుణఝుణకంకణగణములుమ్రోయంగ

గణగణమొలనూలిగంటలువిరియ|

తళతళకమ్మలుతళుకుచెక్కులడాయ

కిలకిలనగవులుసొలపుకోన|

గమగమమ్మెకదంబములుగుబాళింప

రివరివకుచ్చులలరవణమెసగ|

౫౮ ౧౦౫ తే॥ మిసమిసలరత్నభూషవిభ్రమలమెరయ|

రవరవలుగుబ్బలొండొంటురాయుచుండ|

నిగనిగకడానితాళులుజిగిదొలంగ|

మిసమిసమెఱుంగురంగునైమెన్నులలర॥

౬౦ ౧౦౬ సీ॥ తులలరింబుజిలుగుదువ్వలువపైటచెరంగు

జాళువాపొందళ్లవసంతమాడ|

చెమటకస్తూరిబొట్టుచెదరిఫాలములపై

యలకంబులకువింతచెలువుదెలుప|

జడలనల్లినమల్లెసరులుఘుమ్మనుదావి

మింటుతుమ్మెదలకామితలునియ|

చిఱుదందెలఘల్లుఘల్లురవంబులుత్రిదండి

సమితిగుండెలుఝల్లుఝల్లుమన|

తే॥ సొలపునడుపులకాసులుసులివడంగ|

చిఱుదులకుగాగనెఱరయుచుపురమువీధి|

మొల్లములుగూడివిప్రులతావులమరి|

కానుచువత్తురువెలజాతిస్త్రీలువెలెపుడు॥

ఉ॥ వాడగనీకగ్రావ్వరులవాసననంటుంబురువంపుసంపదల్|

వీడగనీకపుష్పదులువెమరుసోమరిగాడ్పునాకులు|

గూడగనీకపల్లవులకోరికలీరికెలొత్తక్రొవ్వలం|

ఝూడగనీకరుప్పుదుకుజోటులుతత్పురిపూపుతెప్పుటు॥

౩ సీ॥ ఇందురవన్ననుబుజూటుబ్రతివాసిపై

చెయివట్టుకొనుచుండచేసియుంతని|

తొడతొడతొలిచెకడముంచిబుత్తాయి

బూతుంగాకంచుతుంచాతయునిచి

కత్రుబవ్వేదిచాకుతలుంచుచెవులందు

జొచ్చెచెక్కులగోరజీరదీసి|

గంబురాయిట్టివెక్కడవెదుకబోదువరా
లెరునిరవకనుకెప్పులందుబువురి।

౭౪ ౧౧౦ తే॥యిట్టిసైపులకలారిమిపుట్టజెశి।
పల్లవులచెటిరాక్రముప్పరివంళములు।
వెలలపేరిటదోచియుఖ్యీడిబొల్తు।
కలరుసకులలప్ప్యుప్రాయుంపుటలకబాండ్లు॥

నారికేళపాకము॥

౭౫ ౧౧౧ సీ॥సారవత్పారవెలాజ్వలదంప్రిశృంగార
నలాపురంబవిబివిగోపురంబు।
గణనదులభ్రమణిగణాప్యృణిచుంబిత
గోపురంబవిబివిగాపురంబు।
ఘనవునిబనచిరంతనపుణ్యసరణికి
దాపురంబవిబివిగాపురంబు।
కీర్తితవెలాక్షులక్ష్మీపక్ష్మలాక్షికి.
తాపురంబవిబిగోపురంబు।

తే॥కాంతచిత్రవర్ణనితాంతకాంతియుతవ।
నిపదపికమధురినిస్వైకనికరకలక।
లారవావృతవృషభాచలాగ్రమునకు।
మయాపురంబైనయుంవిబివిగాపురంబు॥
తే॥వారియువారియునుకరియుకాసరియుకిరియు।
మరియువారిదియునుబలునెమ్మిపురియుచరియు।
దరియురఝురియునుచమరియుదారియునిరియు।
నరియుగవ్వనుదరినరియుప్పచరియు॥
సీ॥కొండలరాయనికొలుచుచుకప్పలకుబం
గారంపుమడుపుమోతాళ్లమడుపు।
పరమదాసప్రాతపాపంబుపెల్లను
త్రడలకడుడుపుమోతాళ్లమడుపు।
దిటవునవెక్కునైంతటువారికైనను
గనునంతజడుపుమోతాళ్లమడుపు।

నానాదిగాగత నరసంతతికిపున

గర్వమునంబులుడుపు వేరకల్లమడుపు|

౮౮ ౧౧౩ తె॥ తడుపులిడనట్టు మేనులు విడుపు నావు|

నెండు పుమది నెంచ తపములనడుపు వమనుల|

పాడుపు తెరిగించు చేతలు నుడుపు గువాల|

కడుపోలు పలకు నిడుపు వెలాకాళ్లమడుపు॥

౧౦౦ ౧౧౬ ఉ॥ ప్పావిమత వేంపవారికం రంసారసారసారసా

రామిత భృంగచారికి మటాన వదాన వదానవ ద్విషః|

శ్నావంత నూవివారికవి జాలక జాలక జాలకాంతిచి

త్రావలత్తైర వారికవిసార విసార విసార ద్వారికిన్॥

౧౦౧ ౧౧౭ క॥ వారికిరి నెత్రపారిత|

వారికి నిజదాస దురిత వారణ రాజీ|

వారిత్రి శ్రితకవి రాజీ|

వారికి కోనేరికతుల మగునిరులాసగుర్॥

సీ॥ వెలసి వ్వాజై నైతాల్వల నిగుడచ్చునరేవు

నైత్రావితె ప్పెరత్ననుచుం వాపు|

వలకారి దావ్విత్ర్వటులు నల్లకలరేవు

మరుని కందిచుప్పునుత్తరవుతూపు|

సంజీవనీ వుఖ్యాషధులనె లైరల జూపు

పుంణ్యాపుత్రోవకుఫూటకాపు|

శుకపికశారికానికరంబులకుబ్రాపు

బడలికలన్నియుకడలబాపు|

తె॥ చిన్ని చిగురులునింగిని చెయుతూపు|

వెటుకోమ్మలననలమిన్నేరుదోపు|

పువ్వుల వెయిచుపాపములేదివియదోపు|

లుద్ధివెదనతగుత్రోవపెద్దత్రోవపు॥

ఆశ్వసాంతస్పురణం

చ॥ కనకనగాధినాయకశిఖామణిజా(గ్ర)దుడ(గ్ర)శోస్త్రులం|

పునపునకాంచనాబ్జకలికాతిలకాళిగరుడన్నరుస్ఫుటాం|

ఖనేఖనకప్రబానితలసత్సితసారసనంగభృంగవు।

ఝ్ఝనఖనకప్లితాభివంతతతప్పరుతాధ్ర్వయుపాండుతీర్థ

౧౦౪ సిఌసంతతవసితసఝ్ఝనవృఝనవిభృంగ

ఖవాదఖవాస్మవాలభ్యవాచవిభృంగ।

లసితసవుద్రభ్రటుసవుద్రవరసంగ

సకలతీర్థైకనిఖప్రసంగ।

యుత్ప్రతిధ్వనదదర్స్యభృయుపార్శ్వేరధ్రాంగ

గాలీశవినుతవుసైరధ్రాంగ।

వృదులవాసితగంధకదళికైత్రులవంగ

ధరణీరువాగ్రుపతప్పవంగ।

౧౦౬ తెఌంరయార్ధ్వసారంగసారంగయుక్తుద్రుంగ

కలితసారంగవుఖవిహాంగవుపతంగ।

పుంగవగరుఝ్ఞానిలభృంగురాంబు।

కణవంశీఖబితశ్యంగయాతాశగంగ ఌ

౧౦౭ సిఌతాండవాండిమువాలిగగనధన్స్యవరాన

వాలుకపంతిరువాప్రుసరాన।

కవునీయునవనీతఖండవాననభృన

వువానీయువరజీవవుణినిద్రాన।

నాగాహాతప్రావుణాకనివంత్రణహాన

పులినభూనానాగఫలవితాన।

సతతనిఖస్తోత్రసాధుకిల్పిషదాన

తతవిచితాతిరస్త్రతినదీన।

౧౦౮ తెఌదానవారాతిపాదపద్మభవలీన।

వరానసానానసైనారుమానదీన।

వరానవాశిరిగురియుపావుంపుసాన।

వానవరాపువెుకవుబంధుకానికోన॥

గాథిలీతి॥

౧౦౯ చిఌద్రగవుహావరావలోకనసేవార్షభునాభునభూతుకిభృవ।

త్రిగుణాభునాభునాభుసితభృద్రభునాభునసంభుచంకన।

ద్దగనధునీవనీపతదఖండరుఝరలవారీపరంపరా।

త్స్యాఁ నిత ఘుం ఘుమా ఫేనతరంగ ప్రతిమ ప్రతిఘోషమొప్పగని

క॥ వితా ద్యశవిభవమ్ముల

౧౧౦ శీతాచలనై తుమద్యసేమో జనత వి

ఖ్యాత విసాతనవారిని

కైతవసువిశ్వ పతిశి పగిరివరములరుగ॥

౧౧౧ సి॥ వక్తులక్తులమ్ములు తనుకఫణిఫణములు

బాయనాయుల గొంట్లైయునెపుడు

కనెన్నెంట్లక్కనెల్లదంసుబాలెంతయు

బాలెంతపులిసొంపులలమెసగు

రవాగిరములు బిడారములు మెలగుసారె

కేరములోచెలగు బిడారములను

మదనాగములు సింగములుతోఁ పుపోపుల

ఘోరగాగాదియెనాడునాడు

౧౧౨ తే॥ భూయుతరక్షస క్షకక్షస ముదయముబ్రోచు

సావాసాదారజ్యూధరచక్రమంచయ

బాతిపైరంబుపైకమజ్యాతిగాగ

కసన్నవిన్లనిజ్ఞరే తనన్లైతన॥

వ॥ అయ్యవిామ వాదరంబు వామదరంబు విధమ్మున సర్వమం

గళాభ్యుదయంబు నిదానంబును మెరుశిఖరిగరిమ సుధర్మ -

స్వరూపరాజితంబును రాజితశైలంబులలనారూ ధనీల

కంఠగుహాభిరామంబును రామవస్నెన్నోబుతేవసుగ్రీవనీల

గజగవయ పనసరవంగీయంబును

శ్వేతద్వీపంబునుంబలె ప్రధానపురుషశోభితంబును కృ

ష్ణనిపగిదివేణునాదవిలసితంబును దానవారివక్త్రంబుచం

దంబున వనవాలితావీత్మనోరుంబును నలువ నలువదనం

బులనలువున బ్రహ్మశ్రుతులచెవిస్తృతంబును -

నీలగళుజుటాజూటంబునెలనసాతానగంగాప్రసిద్ధం-

బును దనదస్థానంబుపావిత పుణ్యజనానందకరమ్మును పు

రందరుపురంబుపైఖరిసుమనోవందిరంబై ప్రంత్రరధసంప

దుపలాలితంబైయయాదన్నానగరగరిమదనరిలరియు

నారామాభిరామంబై। విభ్రమబహులతాలక్ష్మణా
నలరియు।శుభశరశ్శరతాస్పదంబై శత్రుఘ్నమహామునమహి
ప్రకటరాజసగుణోన్నతంబయ్యు లోకైశ్వర్యశోభితంబై సత్రుబ
౧౩౩ ద్రంబును వరారోహంబునుం బోలి।నానావిధాలంకార
రుచిరంబై విలాసంబులనెప్పుచు।

రాకానిశీథునియునుం బోలె కదంబంబుం బోలి చంద్ర
గమంబై ప్రసన్నతాతారవమ్మున నమరుచు।మందురాస్థల
౧౩౪ శంకరసఖిపురమ్మును వనంబునుం బోలె విలసద్గంధర్వనికర
లతావితానంబును వనేచరమందిరంబును।

రాజసాధ్రంబునుం బోలె జాలకంబై వేణాకల్పనంబ
సంతానమంబును।సముద్రంబునుం బోలె ప్రవాళాకరంబై
౩౭ స్వవంతంబై నిశాంతంబును నందనవనంబును।రాగంబును
బోలె సంతానకాంతంబై పద్మాకరంబును।

కువలయంబును విష్ణుపదంబునుం బోలె।రాజహంస
ములంబై।శంఖచక్రాదిసాధనంబును।గురుతరవారివా

తవహంబును।నిజాంతస్థితభూభృద్వర్గంబును।ఘనాగమం
బును రాజాభ్యుదయంబును।బాదబాదారతిజంబును।

మహామందరాగసన్నుతేయియు నమరియుస్వర్గకమలా ద్రి-
మహావ్యయంబై సురశాసనాస్పదంబయ్యును సురశాసనాస్పదం
బై ఏకశరభమహావనద్రుమంబయ్యు।ననేకశరభమహావనద్రు
మంబై నిశాదికజ్యోతిర్లతాద్రామరూఢంబయ్యును నిశా
దికజ్యోతిర్లతాద్రామరూఢంబై।

నవరవీతాన శృంగారోన్నతంబయ్యును నవరవీతాన
శృంగారోన్నతంబై వారణగంధంబయ్యును వారణగంధంబై
సమయంబయ్యును సమంబై యొప్పు ప్రాక్తదిక్కున నతసమారా
మనదనదీకుజరపతంబును।

నెంక్త్రాకృచాయున నపాయచిత్రవర్ణశ్రీపర్ణకుముద
ముదంరసముద్రస్నాతరందస్యందబిందుసందోహాళ్యందా
స్పదతుందిలేందిందిరసందోహసంగీతభృంగీతరంగితాను
షంగాంబులోలసాశీకజాలజాలాందోళనఖిలద్భుల

మరాళచంచుపుటత్పుటదరాళమృణాళవిశాలప్ర
౧౪౦ ద్రచంద్రికాసారంభులగుతానారంభులనలరుచ
నెక్కొక్కచెంతతాంతవలతాంతక్షుంతాత్రాంతనిత
తాజ్జితాంతవెదితాంతమరతాంత తాంతకాంతతా
తరతాంతస్రాంతిదారకెతలాంచలజాయమా:
మానవలమానవిటపిపటలంబులుగనుపట్టుచు।
౧౪౧ నిక్కొక్కవంకనెక్కొంకపంకజాప్త్రాపలాపలాలితసా
పద్మరాగమరకతప్రముఖమణిప్రణిరమణీయంబగు:
కొక్కెయుక్కదమారాకాశవిహారమారాణపరమా:
౧౪౨ సంధానసమింధానపరమానందానుభవపరిపా
కృతలాకితవ్యాపారపారీణప్రనిద్ధులగునిద్ధులను
చునిప్పగిదినలరుచుండువేంకటయు॥

చాపదములు

౧౪౩ సతతభక్తియుతసన్మునిజాల।
కృతనుతులనురాగిలిప్పదుశీల।
కృతయుగమునసుకృతమయశీల।
క్షితివృషగిరియనచెలగుచుచాల॥౧

౧౪౪ సీతావరుడూర్జితముగజేరు।
రీతిగనినవారినిపాల్పారు।
త్రేతనువారినిధరించినవారు।
ఖ్యాతినిగరుడనగంబునమీరు॥౨

౧౪౫ వెలయుజవ్వనపుత్రెతలపొందు।
గలిగినకృష్ణునికతలెందెందు।
దళమౌకానంగదగుద్వాపరమందు।
నలశేషాచలమనజెలువొందు॥౩

౧౪౬ కలియుగమునవెకానకునరులు।
కాలిచియుచ్చునక్రొలదినినిరులు।
బలువిధినెనగెడుబహువైఖరులు।
నలువుగవెంకటనగమునవరలు॥౪

౧౪౭ నిటలకీలాలకలుపొంధతారక్కుండనచంద
పటుమజగంబువేంకటనగంబు।
సాధ్వీశిసాధ్వసనపర్దఘార్దెక
గరుడఖగంబువెంకటనగంబు।

ఖలదనతాబ్దిసంఘాతఘాతానల్ప
తల్పాశ్రగంబు వెంకటనగంబు।
వరతుంరంవృద్ధిశపారరాఘవాశాఘ
నటదాశంగంబు వెంకటనగంబు।

౧౧౮ ౧౪౮ తె॥ ప్రబలకనదీఘణత్రయభావముక్త।
సాక్షసక్తవిరక్తసన్ముక్తియుక్త।
భక్తజనచింతచింతితముక్తిదఘన।
చటుదాశనగంబు వెంకటనగంబు॥

౧౧౦ ౧౪౯ సి॥ గురుదరీముఖఝరఝరీవరలహరీవారి
ఘుమఘుమనిస్వనత్రమునిగాత్ర।
మగమాంతకాంతనిస్పందసన్నకరంద
తుందిలేందిందిరామందగీత।
మాపత్ప్రిథొల్లసదపవర్గకామిత
ప్రాపకఖపశీలతాపసగుణ

జాతపాపనాశనపావనాశనశీలాలము వెంకటశైలమ
ధ్రాతురాపవంశవిరభవశబ్దవరాభీలము వెంకటశైలము।
సంసారశ్శలబలవద్దవానజ్వలనజ్వాలము వెంకటశైలము।
తంసాపాతకలపాంసతంత్రసంఘాతవిసీలము వెంకటశైలము
ప్రకటతకుందముకుందమకరవరపద్మాసనీలము వెంకటశైలము
మకరధ్వజతోరణబాణమరపరమపద్మాత్తాలము వెంకటశైలము
బంధురశిఖరాపరిపరిశోభితబలభిన్నీలము వెంకటశైలము।
గంధద్రుమసంవేష్టితభుజగాగ్రజతాళీలము వెంకటశైలము।
౯ స్వైనానానాశికఖగకబళనచిరకాళీలము వెంకటశైలము।
దానవభేదనతల్పవికల్పవిదాయకతాలము వెంకటశైలము।
తంతుసమింధనచందనపరిమిళఘనపాతాలము వెంకటశైలమ
సంతతసేవితభాగవతాదిశసువాచాలము వెంకటశైలము।
౯౬ గంధగజాసురవారణాపితజాగ్రద్యుతిఘాలము వెంకటశైలమ
గ్రంథఃప్రస్ఫుటమకరదకోటికృతాతజాలము వెంకటశైలము।

మందితజాత్కృణావహార్దిక్కృదదభ్రశుభ్రాభ్ర

సఖమహోత్తుంగకషశిఖరనికర।

సీ॥ తెలుపెచ్చినిస్తబ్ధఘనసత్వహతివిచలద।

భంగరంగదుత్తుంగతరంగవగ్గ।

ఘుళఘుళార్భటులు సందర్భకవనకవిజ।

నామితతపఃఫలంబునై వచలంబు॥

వారిగతివేంకటశైలగద్య॥

గ॥ శ్రీలసదలవెల్లింగాసంగిస్తైమవిశాలము వేంకటశైలము।

సాళ్వకభవాదివినిర్మితసన్మణిమయసాలము వేంకటశైలమ

జలంరుంత్రఘనాఘనఘనధారాస్రవదజ్జ్వాలము వేంకటశ

కలకలరవయుతశుకపికనికరగ్రసితరసాలము వేంకటశైలమ

ఘ తాలతమాలత్రముకలకుచవకుళదాడిమసాలము వేంకటశై

సాలఘుమంతియంతి చింతితకైవల్యఘుటనలోలము వేంకటశైలమ

నానాసూనరసాద్భుతకుల్యోన్నతకల్లోలము వేంకటశైలము।

తూనవనాయకదీయుఘానసన్నదశుండాలము వేంకటశై

ానీయచతుర్దశభువనావనమందిరజాలము వేంకటశైలము।

ాపుష్కరణీవరజలకణగురుతరబాలము వేంకటశైలము।

జితరాజీవక్షమదసమదయరంజకజాలము వేంకటశైలము।

పుణ్యభూమప్రవినిర్మితతతసాళ్వనాళము వేంకటశైలము।

రరసాభరకటుదంతవిభాసారసనాళము వేంకటశైలము।

రుణాకేసరికాసరసంయుతతతభాగోళము వేంకటశైలము।

బంతనిరంతరపరిమళకృత్తనకమృణాలము వేంకటశైలము।

కటుఫలితకదళీజంబూముఖభూసురకోలము వేంకటశైలము।

వశిఖిధరామితక్రాశికతరుచయదారుణకోలము వేంకటశైలము।

విదారిద్ర్యరదనామకభీత్పురకుద్దాలము వేంకటశైలము।

తులపురజనవృజినఘనవాననసదాదిమకోలము వేంకటశైలము।

హితంరుపనపురలంతాపురవ్యాప్తవనిపాలము వేంకటశైలము।

ాండవికాంతతరీకృతసరసీఘనశైవాలము వేంకటశైలము।

ాండవవెళాదండలానికాకృభరతతాళము వేంకటశైలము।

౧౬౦ జనక్షోభజనదర్శనభయదసుదర్శనకరవాలము వె
ఘనపుళినావృతదర్పకుల్లరకల్పితవాలము వెంక
వారిదురువాసితకుంకుమకస్తూరీకృతిజంబాలము వెం
పరిపరివిధములబెనగొనియెడు పాపంపుసరాళము
౧౬౧ మకరపత్రకనద్రామామణిమంజులశీలము వెంకటశై
సకలజననికరభవవృద్ధివ్యాపద్ధిక్కృత్తిలము వెంకటశై
చమరీవాలజపవనరణితవంశవిలసచ్ఛైలము వెంకట
భ్రమరభ్రమరకబాగీతప్రతిస్వరవచ్ఛైలము వెంకటశైల
౧౬౨ తాళాదరతతిపతినామవిశృంఖలకుంతలము వెంకటశై
లాతిశ్వరనిర్ఝరవరసన్నుతిలోలుపశైలము వెంకటశై
ప్రాభవభవమృదుమైత్రీవ్యామోహన్నరభయయుగ్మైలము వెంక
వైభవమాపదభూమనస్వామలతాపాటుస్థైలము వెంక
౧౬౩ కందరబృందలసన్నిర్ఝరలంఘనజంఘాలము వెంకటశై
స్యందనకరితురగగరుడవాహనసంభ్రమపాలము వెంక

కులబిహాద్వ్యేరవితానకకృతహోటకమేఖలము వెంకటశైలము।
సురభీకృతనైకదిగంతరగంధబిడాలము వెంకటశైలము।
ంలభవాకరకవితవిహారణొత్తుంతమరాళము వెంకటశైలము।
మితవిమతపాషండమదాపనయననారాళము వెంకటశైలము।
కవనతుందిలభద్రాన్నిద్రావనశార్దూలము వెంకటశైలము।
రుతరసాఖిశిఖాధ్వప్రేంఖద్గోలాంగూలము వెంకటశైలము।
ంధురకంధరసంభవనిర్ఝరపలశైఖరకూలము వెంకటశైలము।
ంధవసింధురచంద్రమణివిలాసజనసమూలము వెంకటశైలము।
నయపుళిందపురందరనిర్మితపాలకీకూలము వెంకటశైలము।
నంయమితపసులకనుపునుకజ్జాయపుకంథాలము వెంకటశైలము।
సుక్ష్మవరాలందెడు సువర్ణాలకపురతాంబూలము వెంకటశైలము।
క్షైనతనుబాగడదుర్జలకానిగునుకననదుకూలము వెంకటశైలము।
వులుగగనెరెలుబెగళ్ళదివిజదనుజులయాలము వెంకటశైలము।
విరళవృగణసోపవద్రావనస్పగాదిస్పగాలము వెంకటశైలము।

౧౬౨ సాటులేగపొగడనిఖిలమీనములకుబొక్కపుగాలము౹

యెటునుబ్రహ్మేశ్వవమునసుజనులకిచ్చువిరాళమువె

ప్రాకటచతురాస్యస్తనిగమసారంపునిరాళమువెంక

యెకాంగులకునుశ్రేష్ఠవులకునిరువిడుపౌరాళమువె

౧౬౩ నాభ్రాదధ్రాధిపుపట్టినుమారియుండవువింటాలమువెం

త్రిక్షైలనవనీతవిగ్రహమునుహారిమణికీలలమువెంక

యెంసగవెంసగదశఘ్నానిలువెలువులుంతులమెళము

వసుధాధీశాంతఃపురతాంతావారనిబోళమువెంకట

౧౬౪ లంబిగనెలకొనవసులగుతాపసులకునసుతూలము

అంబరచుంబితదంబకదంబముపాపాంతాలమువెంకట

శోభితవిద్యుత్తపిరచితకృతిస్తుతిద్రారాళమువెంకటశై

అభవపద్మాన్నతిపెరిగానుకయున్నతిపాతాళమువెంక

౧౬౫ గజమాయుపుష్పలపుష్పరతారుష్పబలవిభ్రాలమువెంక

భజియించనిజనులకుచూపునుదప్పకగాపాలమువెంక

కావించినవారలకనువారముసినగూర్చుసువూళము

లము౹

చినభక్తులకభిమతశుభమతిద్వయునిడుశ్రైళమువెంకటశైలము౹

కువుగనుండెడునరులకుకొర్తలనిడుపులకాలిఖువెంకటశైలము౹

పరిగతులనుయుతులాత్మలదలపందగుశీలమువెంకటశైలము౹

ారిసతపాలమువెంకటశైలము౹

ారులదువాళమువెంకటశైలము౹

రుపులదాళమువెంకటశైలము౹

ారలకుమెళమువెంకటశైలము౹

ంకటశైలమువిబుధాపాలము౹

ంకటశైలమువినమితనీలము౹

ంకటశైలమువిగతమరాళము౹

ంకటశైలమువెన్నినిపాలెము॥

అనుప్రాసదళవచనము॥

అట్టిగట్టునచదలతుదలమొదలబొదలువిరిబొదలవదరుచు౹

కదపెడుకాడమతుప్పెదకడుపులనెదురుగపదిలముగక్రందు

కుగనిదనరుకప్పులగొప్పులగుగొప్పుకొప్పులుప్పున్నమువెన్నెల

చిన్నెల మిన్నెమిన్నెల్లు చిన్నెలవెన్నెలత్రున్నన త్రొన్నెలయు
౧౭౪ న్నదుకులు। రెరావులతెలితాలు నగజాలు వాలు
గలవాలు గన్నులు। పొంకంబగు జింకలం జింతం
వుచూపుచూపులు।

శంపాలతికలసొంపు నింపు సంపంగిసంపదగు
౧౭౫ పుపెంపు నప్పుటమ్ములైన నాసాపుటమ్ములు। శ్రీవణ
ర్ణంబులగుకర్ణంబులు। నిద్దపుటద్దపుటుద్దులతళు
చెక్కులు। నిగరాలమగరాలనిగరాలగను నితాంతకాం

తగడంబులజగడంబులపై బగడంబులునై యుం
౧౭౬ పడవులడవులగు పెదవులు। వలవురి ముకువులు
నంబున జయించ నగ్గలంబగు గళంబులు చొక్కపు చ
లజక్కవకవకవనవ్వునిబ్బరపుగబ్బిపుటుబ్బుగబ్బిగ

బిసమ్ములవసమ్ముగాని వెక్కసెమ్ములాడసుకర
౧౭౭ కరమ్ములు। ఆకసంబు తెకసలే గొల్లుతాకునైయుడు
తానులు। ప్రవక్త్రుచక్రచక్రసంబునాక్రమించిన ప్రసం

ంభసంరంభంబు పెడలంగడలకుగడలుకొలుపుతొడలు।
కమ్ములగుతూణమ్ముల జూణతనమ్ములాడిధిక్కరించుని
ప్రా పిక్కలకుపిక్కలు। సారససారసవిసరమ్ముల పసదనం
నిరసించుటాసపరిమిసమిసలదెసలనెసగంగసాస్పదం
సుపదమ్ములుగలిగివ్రాలుగంట్లపడగకొమురమురువెలిదమ్మి
ంగంట్లకైపుసొలపుపొలపులవలపుగాలుప్పువాలుగంట్లకింపు
ంపునవ్వునంబుసురపతియరాస్థానంబుకైవడిసుమనేలా
జితంబైరాజానుగ్రహంబువేల।
పరిమితఫలానుకూలంబైయుసుకతాలాంగనారత్నంబు
ంబున।నవరతొత్సవకరంబైపారావారంబుమెర।వావి
నాగమజ్జలంబైవాతాండునిరతిక్రమలానందకరంబై
రవంబుచాడ్పున।కందరమావిలసితంబై
ప్రారతంబుచందంబున।భీమార్జుననకులసహదేవశోభి
నాయకునిపగిదిసువర్ణపత్రమంజులంబై।మహాసనయుని
ాటంబుపైకిరియువానసభాగాస్పదంబై।నిగమనికరంబు
వనిరవద్యబటాధ్వరంబై।సువకవిప్రబంధంబువర్ణ్యదజాతి

వాతాఌశూన్యంబై దూతికలతెరంగునపల్లవరా

౧౬౧ సాదిపాళికతావులమావులప్రోదినెయుచ

౧౬౨ ణంబునకళికామిషోత్కర్షఫలంబునకరంబ

దింపుచు। భ్రాసురక్తిసరమ్ములు రాజితాక్ష్మ

మానసారలసిమానసపరాగపవమాన

చెలువలరుచేలువతెరఋనను।

౧౬౩ శారికావారసుకరకలకలరవంబులు

పాఠులును। ప్రేలాపెత్రాయాతమాతనరాజ

నిష్ప్రులపుప్పులతోరణంబులును। కేకికేకారవ

మాగధబృందమంగళాష్టకంబులును।

౧౬౪ కాకనదసమదయంమయులువెట్టుపుట్టికల

ముకుళంములుసురబిరదీపమ్ములును। పికక

రావమ్ములవార్యతూర్యరావమ్ములును। కిస

నవ్ముడితానపుతానకంబును।

౧౬౫ కుందకలికాసందోహంబు మాసరపు

ను। ఝనులుప్రియుంపతిచూతవమ్మను బూతవమ్మునవత

ద్దవికయును। తత్సుమవిసరలుభ్యోంబుప్పైచుట్టుసోవిప్రా 31

మందాళినిశ్రేణి నల్లబూసలచాలును।

స్నాద్వస్రాగలంబమానఫలగుళుచ్ఛంబులుతాళి

నుంగావనెందిరామాధవకల్యాణమందిరంబు

ంగునచెలంగి మరియును—

ద్వంద్వప్రాస।

క॥ వనమునిఖిలసంజ్ఞ।

ముసకృద్దర్శనాభివర్ధితపుణ్యా।

వనమునరతమునిసంస్థే।

నముపతగజీవనఘనువనపాలనమై॥

వెలయుతత్ప్రదేశంబునా॥

రూపకాలంకారం॥

నమువాస్థలికొమ్మఘనకింశుకప్రసూ

నమ్ములంగారవారమ్ములచట।

30

యుళిసమయాపావ్యునల్లులు మందపవనుండు
చన్నభృగ్రికమాదియయమతవిరు।
టాకుజూంపములు తీవ్రానలజ్వాలలు
వనపత్త్రరవము తజ్జనితరవము।
క్రమలకనిర్ణకదాయికడుసెప్పుకెత్తి
ప్రసవదళవ్ములుపట్టుగాలుగ్।
తెఁగానయామునియనులాపాంతారకుండు।
మదనునకునుచిగురువాలు మించి విరుల।
శరములునువాదిగాజెశిబిరుసుపదను।
పువ్వుదినియునించినాబొల్చునచటా॥
సప్తానుప్రాసచరణసీసం॥
ఒకవెంకవృదుసారభృతిశారకసమీర
వెయుకయారవనకరపికవివార।
వెంబుకబోటనాఖైటుసకలాటవికకూడు
మొకభ్రాటవనపైటకకులరమ్యూట।

మొకఘాంతసులతాంతనికరాంతరప్రాంత 32
వెయుకచెంతఫలసంతతికుళికాంత।
యుకలాయుబుగనాయుకకులాయుసమదాయ
మొకదాయుసురగాయుకకృతగేయు।
మమితసారససారసకుమదనికర।
మధురసాసారసాసారమధురసార।
ంగసంగీతభృంగతరంగితాళి।
గమంబుదనరెచైత్రాగమంబు॥
యుప్రాపి॥ అంతవముదితప్రసవకుంతమువిచిత్రసులతాంతమునిరస
మునితాంతముతరత్రి। రసాలా।
మంతముగళన్నదువసంతముపికాల్లసదురంతముపుంసరత్నరసవంతము
ప్రాంతపవనవిటీవ్రతవనాంతముపాతానిలనిశాంతముకనద్బృంకశకు
తమునిత్కుంజా। నితాంతముచెలంగె
ద్యాంతముఖరాళికులకాంతముసమంచితవసంతముతనంతన
ప్రాసనీసం॥ భ్రారగంధపువెట్టుదారిదాలెకుపాప
కారసోకినకనకదీరులకును।

త్రైన పాండ్యరాణ్ణారేకుచాదార
వార్రావళియుక్తహారుగంధ।
సారపంకవివాహరవారియైనిబిడస్తం
గారవనవ్యులజెరిమారి।
సారసనారసనారస్వారభ్వవముల
చూరలుగానుచుకపూరవములదు
౧౩౨ ౧౮౪ తెలవారవములదూరివావువారిపూరవూని।
షైకవములువారిమిగులగంభీరవముగను।
సారపురవీధిగడిదెరిసారెదిరుగు।
మెరనందందవందసమారగణము॥
రూపకాలంకారం॥ అపూర్వప్రయోగం॥
౧౩౩ ౧౮౫ ఉఆననతెలిప్రాతయెయువాంగముగాగపితాగ్రనాదః
గానముగాగయాత్రగణకస్వ్పుపత్రరవంబుమదేశ।
ద్వ్యేశముగాగకెజిపురుబావాలుద్రిపులతాంగనాళినే
త్రనియునాదజెయుపురితెవ్వెరనట్టువుపావుడోపులక।

౧౦౮ శపురాగామిగణిత్రావాళిగల్లపాళితాస్రమకణనిర్వ్యప
గొరశికకరచలవృతాళిరతాలవృంతసంఛాతసుగంధబంధుర
వాతపోతసంచారవ్యునవ్వెళవసంతవేళయయ్యెను।
అద్రికారినియుమితంబుచ్చైయుప్రతిప్రతితప్రతిభవనద్వార
౯ వమ్ములకుకుంభులక్రిందరంజిల్లునపరంజికొప్పెరలదెప్పరంబగు
నిరంతరపరిమళవసంతంబైనకుంకుమరసవసంతంబుకాంతా
ప్రభుయాదంతంబుననింతింతనరానిసంతసంబునవంతుకెక్కి
నక్కంతునికరాంతంబుననెంతయుయువింతగానిలతాంతకుంతం
౧౦ బునసంతసంపుడాంతరపిశిలిపూబంతులనవిచిత్రమ్ములగునెత్త
వమ్ములవెండగునందెలయెయువ్వైనచిమ్మగ్రోవులమించినయగ్గలి
కలమయించినతడినిజడనికడాసకేళుపాకులరూపులనైంచు
జిలుగుతడివలువలంబువడవడవణంకుకామినీకాముకుల
౧౧ వలననకాలవసంతకాలంబయ్యెను।
క్రాదికాగరుకపూరసాంబ్రాణిధూపమ్ములుపువ్వు
నగ్రమ్ముకొనుపూచప్పరమ్ములసుప్పరమ్ములుగ।నిగనిగవెలుం

గుగలచెలుగు జెగివగబిగినపగనిగిడి నెగడుపొగరు వగలమి
గుల దిరుగుదిరుగు దిరుగు తెలిమి మగువల దెగలుతగులుగ
౧౨౧ తగినజెవిబివితే౯ట పాటలవాటిలుసొంపుసంపాదించు।
తెవిదామరగుంపులసొంపునింపుచికిలిమకరతోరణమ్మ
లద్దొరణిగామిటారించునిద్దపుటద్దంపుచకచకలమెులః
వెంనెలలననవసరశరదవసరంబయ్యునుసొప్పునట్టిబ్రి
౧౨౩ వెన్నెత్తువంబున।
తత్తివాపరాయణభూపాలకకుమారకత్రాప్రభాగ
సంస్థాపితసూతనత్తెతనలాతపుటుపటాత్కారగంధనింధురఘు
టికాఘుణఘుణాత్కారుదర్పసంమద్రోన్నమితసుభ్రటపటః
త్రి(గ్రి)విన్యస్తశాతకుంభకుంభత్సురు … ప్రభాప్రసవ
నాసమానానావిధాయుధసంఘుష్టనోత్కృష్టబా
యమానఘుణఘుణాత్కారాదిశబ్దకోలాహలంబునసకల
కల్లోచనానందకరుండయ్యెతత్సమయంబునా॥
౧౪౦ ౧౨౪ సీ॥ జంపుసూరెపుటింపుక్రెంపునిద్దపుతెవ
గుత్తంపుబంగరుకొమ్మకట్లు।

డంబుమించినపగడపుతలమాళిగె
నానెంపుపద్దకట్నాణిగద్దె।
జాతికిటిపచ్చలరావికెకలు
గమకపుళీలాతిగంటజాళ్లు।
నింద్దుచందురుబాలువెండివెలందెలు
కప్పురాసంతనయొప్పుటారిజ।
౧౪౧ ౧౨౫ తే॥ సానదీరినవజ్రాంకుకంబుబారి।
నిగళవష్టవుదములుగుడుగుటయెక।
సరవుకంబాళమునునిజభూయలప్రతి।
కరులనిగరిబడునుగల్లుగంధకెరులు॥
౧౪౨ ౧౨౬ ఉ॥ ఆవులుదివ్యవస్త్రములు నాభరణమ్ములు వెండిపైడియున్।
తావడినెతులున్ పునుగుకప్పుకస్తురిగంధమింతులున్।
భూవులువీవనల్ మొకురల్ మొడుపుల్ గొరియల్ ఫలా
వళుల్।

దేవశిఖావతంసు నతుదిబ్బరికానుకెల్లవారలు॥
కుక్కోరితలయిండ్లుదాల్చిన।
౧౪౩ వారుననడుగడుగుమ్రొక్కువారునుప్రాణా।
బారవుచెల్లెడసెరగెడు।
వారలుతీర్థములవచ్చువారైరందున్॥
౧౪౪ సీ॥ బ్రహ్మభయంబువిచ్చుమాయిభరాజవరదుని
కుంభయంబులొనరించుచున్నవారు।
వెరపులుమాన్పుమావెంకటేశ్వరునకు
చరువులుభయంబుత్రిజరపువారు।
ఘునయోగిజనసమాపనయోగికనుమ్రొల
వినియోగములునియుపసులవారు।
దురితకుజాఘుమైదున్నికిమాదృశ్యంబుగా
సునివెడ్జవయ్యసెంగగనెడువారు।

౪౫ తెగపరులపోనిగ్గానిబాధుంకుపాలునరుల
దోసములుజోసునయిన్నికులదౌలలరు।
నప్పునికినప్పుఘలులతిరసాధిపతికి।
యుతిరసమ్ములునిచ్చువారైరివరుస॥
౧౪౬ సీ॥ బడలినవారికివడపప్పుపానకా
లనలుపంట్లాపినయున్నిగలవు।
యొంళనీరుబిసనీరునెందునేరాళంబు
మోరునత్తైరునపాలచమటు।
కప్పురగంధంబుకైరవలేపట్టేలు।
తట్టుపునుంగునుచుట్టుపూవు
తెండువేంధినవెల్లయెుచప్పురంబున
విప్పైనగాడుగులువిసనకర్ర।

౧౪౭ తే॥ వేలకులు శాంతియు సులవంగములు పనస|
తొలలు చెరుకులు ఖర్జూరఫలము లెన్ని|
వేఁడి ననుఁ గొండనుచు జాటు ప్వేంకటేశు|
భృత్యజాలంబు తిరునాళ్ల బ్రజకునెపుడు||

౧౪౮ మ॥ అపరాహ్ణంబు సువర్ణకారుడు ప్రతీచ్యాంభోజపత్ర
త్రికె|
చప్పుపడంచందురుకుత్తావిరుంబు దపడుస్త్రోమంబునం నింపగ
యుపరాబ్ధిస్థవి నుంచు తుంకుమరసవ్యాప్తకర్ణ తుంభంబున
తపనుండ స్త్రవసుంధరాధరము చెంతన్నిల్చి భృంకే వధి||

౧౪౯ సీ॥ గళరులు చురుక్కున నెరసంబు కాకసో
కినవెరగంది యూకిరులు ముడుచు|
ముదిబికాంగి విపెంటు సడలించి నిట్టూర్పు
నిగుడ పెరామిత్రించి దిగులు జెందు|

చెందివాపోవుచు చెంత ద్రిమ్మరు పెంటి
మరవిమెట్టు గజెరి వెరచి మరలు|
మరవిబిల్చుచు తొల్లి మమత గూడిన తన
నెలవులు మయూరకాంత నిక్కలగి పొరలు|

౧౫౦ తే॥ పొరవిడూడులు కనిగాళ్లు గొరికినిలుచు|
నివిచిజనకాన్ననాచు తీగెల నుడాగు|
డాగి విరవాభ్రరమ్మున కాఁగి కుందు|
కుందియుబ్బుర మందెను కోకమియుకటి|

౧౫౧ సీ॥ అఖిలప్రపంచమహాశ్చర్యత మోహినీ
మయిశజనానంత్సానముక్తవేళ|
స్వైరిణీపుణ్యసాక్షాత్కారదైవంబు
చోరావళీభాగ్యశోభితంబు|
కవితనిశీధినీకాళికాజనయిత్రి
కమలామదాపహా క్రుతజపూతి|

మందివాక్యవాతుంకుమనస్థానకేసమృద్ధి
యుస్త్రాగదావానలాభివృద్ధి।
౧౫౧ తే॥ ఘనపలాశకుసుంభకోశనదచాల।
ఆసలబంధూకవాల్లకవిసరగ్రైశి।
కచపలావారిమాసుమకాంతులదర।
గగనతలమునసాంధ్యరాగంబుదనరె॥
యతిభేదం॥
కం॥ వలనినమెంపులుగానితా।
౧౫౨ ళ్లులాపులనునిక్కలించెదుక్రైగరిపయిం।
పులుగులుచెప్పుపలాదుఃచు।
కాలకాలమనికేతవిడుచుగాడులుచెరెక్॥
ఉత్ప్రేక్షాలంకారం
కం॥ ఉరపాలుసంజజెగివిడి
౧౫౩ ఎఱుకపునదనరాశికవముఖులనుసావెల్॥

కరిణెరయుచుచదలతెరి।
గరిగలగురవిందగింజత్తెపదిసదకెక్॥
౧౫౪ కం॥ కాలఘునాఘునఘున।
కాకోలఘునాఘునాఘుకలవాంసశిఖా।
శ్రీకంఠకంఠభాసిభి।
ఘృయూకప్రియతరుతవులఘుదిశలబరేక్॥
స్వరూపోత్ప్రేక్ష॥
౧౫౫ సీ॥ ఇసుకగస్వరనిసుల్ఫ్రిగిమందివాబులు
కొంచకనిలనల్లుక్రొనిరసంగ।
సకలంబునాత్రవించుకనెసుక్రరూపమై
బరగినమాయాప్రపంచమునగ।
జారవాంఛితమువిోజాతమయుశ్శోభిల్ల
బ్రాపించుడావాదధూపమునగ।
విరహులప్రైదాడివెదలపెయించిన
మారునిలీలిగందారముసగ

౧౫౭ తే॥ చిత్రముకచేతము ప్రదమి నాకనవము ఖతయు।
నచర్చకాముకభ్రాంతి చందమున జెసి।
చెలగునభినారికలచెపెనలనుజెరిగి
సాదిమియునకెరంబాకపాచప్పుగనునెరసె॥

౧౫౮ తే॥ రాజుచనుదెంచెననినిశాకరమునింరయ్యు।
దింత్రనేలవుమణిపాత్రనిదినశాభి
సంపుటాకతితెవిమత్తింయుంప్పుగుంపు।
లనగనభమునతారకలతిశయిల్లె॥

అపూర్వప్రయోగం॥

౧౫౯ సీ॥ నిక్కచ్చుంతకుశాఖనెగనియుంతటనుంది
పొడచూపుమిణుగురుంబురువులనగ।
తాలత్ర్యక్షవ్యగాంగకళితమెత్తనుపించు
చెదిదంపుతెలిబాయుపొడలనంగ।
యుజ్ఞవరావాదెవానిశాతరామజా
తనూత్వతగగనరంధ్రములనంగ।

దర్పంపుతీవెలుచుట్టుకెయున్నట్టి
పొదలపైఖూపట్టుపూవులనగ।

౧౬౦ తే॥ దివతమువీలువాకిలదిప్పసండు।
పులకుబెట్టినదీపాలదళుకులనగ।
నాకసంబెల్లనెల్లనైయావరించి
మిన్నుమిన్నునచుక్కలుమెఱయుదొడగె॥

అపూర్వప్రయోగం॥ ప్రకృతోపన్యాసం॥

౧౬౧ సీ॥ నీలాంబరాన్వితలీలబెరాసించి
సర్వలోకద్వితనునిష్ఠులువహించి।
యాత్రితద్విజరాజిననయంబుజొహించి
పాండుతనూజసంపత్తినెసగి।
పరచక్రభేదనపటిమనునగనుపట్టి
దంకజాదమ్ములపసనడంచి।
యతులితోత్తాలాంకగతినిచాలచెలంగి
నేతాల్లసత్తరత్నవితిదనరి।

౧౬౨ కైరవతీపతిసంజ్ఞధరించి మరియు।
32

కమఘ్ఘుండును వారిరయుశ్చంకరుడనంగ।

బుధధృతిదగిసుదర్శనస్ఫురణజెంది।

కృత్రిక్రాయోగమునవించియుందుతలచె॥

హేత్వలంకారము॥

క॥ కమలములకుకుముదంబును।

౧౬౩
33

కుముదములకుముదముమదచకోరవితతికిని।

ప్రమదంబుకోకములకు।

ప్రమదంబునుగాగదుపానభానుడుపాడమేని॥

తే॥ తనరయుదుగలిగినవముదమును।

౧౬౪
34

వినువమ్బినుధాబ్ధియందు విలసిల్లెడుయు।

వ్వైనజాయుతాక్షుడాయున।

గనుపట్టినచంద్రునందుకందుచెలంగెని॥

సమాసోక్త్యలంకారము।

౧౬౫ మ॥ రవియస్త్రాద్రిసచేరినంతనశియుష్క్రాగాన్మృదైతమ్మై।
40

నవలాణీతకరవమ్ములంజూదరినీనాధుండ్లుగాహానుడో।

చుబిధ్యంబుండగచేశ్చిదమ్మివిరులంబోనప్వైనాప్రాచెస్త్రై।

రఖ్యలతాంనవమానిద్మనగతిరేరాజాప్రైపెప్లిన్లైక్క

శ్లేషవ్యతిరేకాయుక్తహేతూత్ప్రేక్షాలంకారము॥

౧౬౬ సీ॥ పద్మాక్షతనయాంకబంధురాంచులవించి
41

నీలాంబరద్యుతినికరవుణాచి।

పటుతరానంతభాపాళిబెట్టుదలించి

నాకరదస్ఫుటకాంతినగుచుద్రుంచి।

నీలకంఠప్రభాజాలమంతయుగెరి

దాక్షాయణీవిభాదళముమారి।

భీమకభుజగకుకుదాపరేఖసదల్చి

వారిరంజితదృతికరముగెల్చి।

౧౬౭ తే॥ జాళజారాదరజ్ఞితి మాణిదీని
కనుచు దానిత్యపరిశుద్ధములుచటుల
ఖ్యయునిదానాంధ్రతమునకబళనమునవి
చండిలంబిగుపండువెయుండగానె॥

౧౬౮ క॥ కందుబలుకాపుజెందిన
చెందొవరామంత్రకాడుచేకటుదయాత్వ
లందరముబాదిచల్లిన
పొందికవెన్నెలచెలంగెబుధులునుతింపన్

౧౬౯ క॥ క్రొంతటుచంద్రాతపముది
గంతంబులనిండపద్మబాంధవముతళుకున్
దంతపుభ్రరణివిద్యంబున
వింతైకనుపట్టైభువనవిస్మయశీలన్॥

౧౭౦ వ॥ అసమయంబునా॥

౧౭౧ సీ॥ జీవరత్నప్రభచెలగుదివ్యవిమాన
పంక్తినాతెరుదీపములువెలుగ

ఘనపద్మరాగమకరతోరణములనా
తిరుదండెదీపములతేజరిల్ల
నిజవామాఘణిఘణానీర్వస్మణిదస్పతు
లనగనిష్పునపంజులతిశయిల్ల
నిర్జరాపీతమణీనీరాజనములనా
యనికపంజువెన్నెనిచెలగ

౧౭౨ తే॥ ప్రతిమంగవిచెదిదీపికల్బరిధవిల్ల
కొలువుదివిటీలుకోటానుకోటులమర
వరుసగన్నవ్వుసంభ్రయుపార్శ్వములభృత్త
దంతసామ్రాణిధూపములదనరనపుడు॥

సర్వలఘురూపకేసం

౧౭౩ సీ॥ నిఖిలసురదనుజనికరమథితజల
నిధిభవఘుమఘుమనినదమునగ
నభినవఘనసమయసమయుదయదళవి
లసదమితపెళపెళరవమునగ

సమారపగమనట భ్రమకరధ్వతమ

రదమంరుధ్రమంధ్రమంరణితమునన।

ఖిలకననననశిఫుదనవిమారణాన్యహా

రిభ్రయుదకమారకమాఖుతము ననన।

౧౨౪ తొత్తతతుమానమమాధ్రకతలపతదతులిత।

గగ్గనరిదుదితబమాళ్ళఫ్రుళ్ళఫ్రుళ్ళమవా।

మంయునగదివిభ్రుంవినెనయురయుమమెరయు।

రమావెనుకానినిఖిపటమారభ్రుఖునిగుడ॥

శబ్దస్ఫురణాలపూర్వప్రయోగం॥

౧౨౫ శ్రీవేంకటశైలభర్త హరుమీధులరావినిబోధ్యరంబుగా।

పంకజసంభవాండఖిలపంక్తిమాతాండళ్ళనూత్రబాణవి।

ద్వాదకపెతేల్పెతేల్పెళ్ళపెళ్ళాదిధమింత్రిమిదబ్బుదిబ్బుదాం।

ధంకరణప్రచండిమవిడంబకడంబవజ్ఞంభితార్భటుతే॥

౧౨౬ సీ॥ ప్రళ్ళయుజైరవమాస్త్రపటపాపపటమాద్వ

నులుబలుపెట్లస్రావులతతులును।

మమాంధగ్నినెపించిమరయునింద్రునికాల్వ 41

పంఖుపొనక్ష్రత్రబాణములును।

రమాఫ్రానిచత్రంబులపాచురూపలొస్వవి

భ్రమమందెననచత్రబాణములును।

పరిచరణాయాతతరణిచంత్రప్రభ

లగుతదీయజ్యోతులగణములును।

౧౨౭ తే॥ రోదసీసరసీజాలపాదపత్ర్య

త్రుంపుదరూపకులాక్రుంచకోలగములు।

చెలగుచిరుసులుపగలువత్తులుగనమర।

బరగుబమాచిత్రబాణవైభవముగనుచు॥

బాతివార్తావచనం॥

౧౨౮ వ॥ వెంటయునవసరంబున।గురుమహాప్రధాన।సామంతలిక

సామంతసేనాపతి।ద్వారపాల।తామ్రాసాదిక।ప్రుథుతాని

ద్వారికగణకరకిరాతపారాణికపురోహితజ్యోతిషకటా

వ్యజ్ఞవిద్యద్వివాదక, వాల్యనాక, పరిమళతారక,
భాండాధికారక, గోష్ఠాధికారక, గజాధికారక, శబ్దాధికా
౧౫౩ భాండాగారిక, ద్రవ్యాధికార్య, సంగరక్షక, సూత, చారణ
బిడాళ, తాంబూలిక, తాళవృంతిక, నరవాహక, ఛత్రి
చామరిక, కళాచిక, తంత్రిక, కారవాలిక, పాదుకాధారక
సర్తక, గాయక, వైణిక, శ్రావణిక, కంచుకి, మాగధ
౧౫౪ వైతాళిక, స్తుతిపాఠక, పరివేషక, స్త్రీరక్షక, రజక, నాపిక
శ్రీకార, ముద్రాధికార, పురపాలిక, వనపాలక, నరవైద్య
గజవైద్య, అశ్వవైద్య, పశువైద్య, భేరీవాదక, మురజవాదక,
తాళక, స్వర్ణకారక, శిలాచ్ఛేదక, కాంస్యకారక, కుం
౧౫౫ కారక, చిత్రకారక, ద్రవ్యపరీక్షక, జాలిక, మృగయాధికా
హాపకులును, ఫణివాళ్ళులు, రాయబారులును, ప్రా
బంతెగలు, కైదనిబంటులును, వైద్యజనములు,
డెబ్బదివిని యోగంబులవారలు, నలుచరంగుల
౧౫౬

బహువిధచిత్రబాణవిద్యాప్రవీణప్రావలోకనకనత్తూణతా
యుత్తచిత్తులకైవాలంగంబాయురాని సందడిదలంగించని యు-
వించు, క్రాంచనకలద్రాతవేత్రపాణులముసుకొనువింజా
౫౭ మరత్రుపులయంత్రధారులవలన,
కలగుండుపడువారును, వేరొక్కదిక్కునకారనైలయునివిను-
పించు, వేకనుదురులనున్ననిసన్నంపు బూదికెకులు, జందెపు
వాటుగానీలుగానంబడు వెండలవెండిగొలుసులసబ్బ
౫౮ గునజ్జలజవాప్పదివెలరుంగెపట్టగనిపించుపడగలబెడం
గుల్ఫావృతులు, దాతిమపవిత్రులపైఁదారివారు,
పంచారించి, సరిచిత్రరిదాయిరుక్రాంబునపుమునిమి
నిబ్బరపుబుబ్బగబ్బిగుబ్బలుయుపరంజినకప్పులవశెరంజిల్లు
౫౯ వుజ్జిల్లుతాపురంపుదెక్కులుయులరుటువుల్లులుబరపు
వాలికచరాపులు, బిగురాకుపోగరుజగివగతాగరుసూ
కుటదుగులజూడించినపాలవెండిపొండగంబులు,

మినుకుమినుకనుపెనుమిణుగురుపురుపులు। గిరిజాస్నత
౬౦ పింఛగుచ్ఛంబులదినసునసైకసంభుజిగిగురుగింజలమెండు
సుక్రాండలుగలచోళ్ళవిలాసినులు। పంఝులవపెవెలుం
పూనికపుపంఝులకుంవులు।
శ్రీకవచ్చులుజోరబుపుటారబుపుతిలవులుకప్పురా
౬౧ రితెలయుప్పురాలజైయు।నిడుదవెనవినూనెవుతులు
చూచువారిపెదవులకుంచవులూడవించునానెంపుపొది
వెప్పణివయుంగరలు।గలుగుగుబరాతిపెల్లంతకారులు
వుకరధ్వజునికొంపనుకచెంపచికువుదిచారులవి
౬౨ కుచిలుగుటిసంచువంణుంగు।కండివంకపైలచెరంగుల
పంచబాణునియుద్ధచంద్రబాణంబులనజ్జోబిల్లున
బైనావుంబులు।చక్రంబిలచిక్కైరలించినసరానెనేటివెంర
గుకానవాడిచిలుకజాళ్లదువ్వి।
౬౩ పొంకపరచిగదావంకచెవిగప్పుబూరుగాప్పు

పూసరమ్ములువుగలకికురించకంకణంవుల్లులుగట్టినలితినత్ర
విల్లుష్ఠుతిత్రకిళమ్మలుగలసాతానిజాతినేటుక్కత్తిలాదిగానె
తెంచినయరాయరాలీలావతులనాలివుగసాలిగుంపులూర
౬౪ రికొకరుకెలుకెలునగిలించితవుచెంగటుకొతెప్రాయంపు
గొవాళ్ళక్రుంవిరుగాళ్ళబ్బూచుపెడుకలలొపినికిళ్ళఫల-
ముగల్పించనుపాయంబులెంచి।తళుకుబెళుకుచూపుల
నైగలబెదరిచూచిచెకువులమెరువులజోల్పట్టినమెరువు
౬౫ లంగట్టినకదళికాతరుఫలతులలజతగూర్చుపంత్రు
ద్రుతాండంబులంగని।
యువరాజెకుకునపండ్లపందెంగంబుశయునినయుచ్చెం
తనెజెరిబూబుబాటుగాయెురపోవులతెలియువేది।
రెతెవెంమిత్రుకత్తెక్కత్రయునియుల్బిలుకలకొలుకులవలకా
౬౬ రికెలికికపురపుపులుకులుజలజలనయులుకుఫలుకు
లునుబంగరుబొంగరవుల్లులమెరుంగుఠంగులదురం
గలించిపొంగారచంవృంగవలతెరంగులునూ।

రత్నాంకిత తాటంక రుచుల తలంకకలంకులు గాన సంశించున
౧౬౭ లంకస్తాంకపర్యంక సంకలిత సంకుచిత రేఖాలంకరణాంబుకై
రునైలంకుల కుంకుమపు బుక్కలు వెదచల్లుబింకె పుచంకల పే
కంబును బూచునా సాసలంగ్నైకా నిట్టుట్టునెదతెగి
బొలెకపు సుంగు పిల్లల వెచుట్టులంది రుసుచు నరవెతుల క
౧౬౮ రత్నోపుడోపుల వాలికలపాలింట్ల బిసిళ్ళ బట్టి నెంక్కు చుగ్గుకైళ
బిత్తుసుకుమార విటకు మారుల వలననుమ తింయునెంక్కు
లనైతు మాని మానిసి యుక్తులం జిక్కియుప్పు పాతరలకు
యునారుప్పుగుప్పుల కవనాశంబు వెనితమలాదార పదిరికొని
౧౬౯ నూలిని త్రాళ్ళను నికల బద నికల మయిళ్ళను
సంది శ్రక్కు మణుగుల తాయిత్తులను బురాసులా
లును గచ్చుకెరమ్ములును ముచ్చు విడెమ్ములును మందుకరా
మ్ములను బయటి బరాడుమ్ములను సులిగాన్న మాస ప
౧౭౦ నంగి రుంకుంచ తాపుల కోపురోసములును
చుట్టు నములం జెతికోకలును నగ్గి కలందలి కెకలును చెకక
మాత్తించు పూవులును బుకెంచింపా యునున వ్యలు

ను కురుల జెవుర కాపుల బొట్లులడంబులును గట్టుసరిగకంగుల
౧ మంచి నతాశల గుల్లకావి నానె చల్లడంబులును లాతాపట్టెల-
జూ పిట్టు పటుకంపు జుంబు వాలును పెక్కుజొక్కను
పికిళ్ళుల కెలును చెంపజారు నికల వరుసెపూవుల మాదిబొ
మల రనికౌగట్టిన జిలుగు క్రుంకు మాదలంపుడు రుమాలు ముక్రెంగు
౨ లబురు సాకు చప్పుల రింగులను జంటనెన్నె కాండ్రు బెతిపి విరికంనె
రలటుంగుడింగులను సాక్షిబంధపు ప్రాతపని ప్రతిమల చుట్టం
చు మించుచందురు కావి దుప్పటు బంగారు చెరంగుల పవెవాటులను
కై పెల్లావిపప్పికాటుల నీటులనీటులు నరపెట్టెలను పుడుకెక్కిన రుం
౩ గముల చుట్టలును త్రందె కులే దిరిగిన ఖుజమ్ములు చెరజంపు
రజమ్ములను మారదంత నాలపదమ్ములును రంగారు బంగా
రుసింగారపు గాలుసుల దంతమానపు పదమ్ములును
చెక్కగు చెక్కుల జువ్వాది పేలు పేలు పట్టెలను నెరనెరనడు గు
లు తళబెళ తాళల నడుము తడిబప్పు మెలి పెట్టుకేలు కేలును పాం
తక్కారుల పైబడి మయి దిగి రొండు పెంబెతుల పాటుల గరిబడు
తులు గర్వాలపసదన రఖాత్కార మ్ములగంధ సింధురమ్ముల

త్రైదుపలనుత్తరించి।సమదండ।గజదండ।భృంగిదండ।

౧౨౦ యంత్రమహారభృంగి।భృంగిపటలపయు।ప్రైసరపుదండ।సింగ
పుదండ।పొదలికదండ।ముద్దలసంచ్చు।కుక్కుటపుదండ।మొద
గాపదిరెండుదండలును।మెండపుణుగుపర్వతి।కదలుపుపర్వతి
కదులుపర్వతి।పాటుగుపర్వతి।కోపుపర్వతి।తొంటయడుగుకత్తె

౧౨౧ చిప్పడుగుకత్తెర।పాపుపాపు।జాగినపాపు।మొదలుగా
పదిరెండుపర్వతులు।వారిగతి।గజగతి।వ్యాఘ్రగతి।మయూ
తి।జంబుకగతి।మర్కటగతి।మార్జాలగతి।వారణగ
టకగతి।పక్షిగతి।తాండవగతి।నరగతిమొదలుగాగతులు

౧౨౨ విష్ణుచక్రమ్మును।రామబాణమ్మును।నాగబంధంబున
లకరిమెరుపును।త్రిశ్లిష్టమును।విస్సందు।వాస్త్రాభరణమ్మును।
ఖండనంబును।పురిత్రాడును।లాబిత్తరియు।వెలిబిత్తరియు।
ర్పాంకుశంబును మొదలుగాగలప్రదిరెండుగాయమూన
లు।లోమయన।వెలిమయన।ఉనిమయన।చతురమయన।

౧౨౩ పుణ్యపుమయన।పాదపుమయన।చాటుగుమయన।దాటు

మయన।కదలుమయ ... రవిరాడుమయన।నెరవిరాడుమయన।సరిత్రా
ళింపుమయన।లాదిపదిరెండుమయనలు।లావిలిగబ్బదుమయుకంబుర
ణనరుకుమయనత్రైదుపగలనరుకులును।దాశు।ద్రాశు।దౌత।

పృథ్వి।ప్రాంతయుక్త।ఊకత।నాట్యము।ద్రారు।ద్రాణ।కట్రాటు।ద్రా
ణుకపాలు।ద్రాణు।ద్రారు।తథాకు।ద్రాణు।ద్రార।ద్రుట్రాటు।మొద
లగుపదునాలుగువిసరులును।రక్తికొత్తైన।శాంకర।కువల్న
రింపు।ఝాడింపు।సందునేసంబును।శాంతుమూరును।సమనేస
మ్మును।రాటమ్మును।చెలియు।తేండనంబును।తెలంబును।

తొఖ్ఖునుకిల్లియు।బరిజునిడుటయు।తొంటితెలును।పణెంబు-
ను।కర్తుననుబాకంబును।బొంగణయు।పెట్లాగునురాణెం
పును।సరిబిత్తరంబును।లాగును।వింటాలంబునుతిరిగియు।
పాదనివారణమ్ము।పదగళ్ళాక్రియు।గళకత్తెరయు।

నృసింహంబును।కాళకేలుకరయునసుమయప్పదిరెండువి
న్యాణంబులుదండనిలుకర।కదలుదుటు।తలయమూలంతువవిం
గళింపునిశావదిశలుపాదపారువ।పాస్త్రపారువన్నయున

వారువ|విశ్వరాకత|ఏకసర్వ రథుంపుపిక్కు|

త్రశలాపువంబుమొదలగువిధంబులెరింగి|అసిముసల

ముద్గర|ప్రాస|బాణ|కణయ|కంపణ|ముసుంఠి|భల్ల

౧౮౩ తకా|భిండివాల|పరశు|గదా|కుంత|కొదండ|కత్తారికె|తో

మర|త్రిశూల|వజ్ర|ముష్టి|పరిఘాత్రల|చక్ర|పట్టిస|

ప్రకొర్మనబరా|యొదండ|నారాచంబులు|తాదిప్ర

ఖనిర్గళ|యూటి|శలకట్టి|శిక్షను|ద్వాత్రింశదాయు

౧౮౪ ధ్ములుదాల్చి|విస్సునవిధితమైనతెప్పలుదేరియు|పెచ్చుమ

దియు|గజ్జలునెసియు|పెచ్చుకత్తులుదూసియు|

ఘల్లుఘల్లునకొకటకెందుమెునలుబయలుచిమ్మనో

నఝల్లుఝల్లునగుండెలదరజెదరి|ఝల్లునసందళివిరియ

౧౮౫ రపిగని|యుట్లులగుకట్లులనిలిచి|తొమ్ముమట్లులను|తావి

లును|జూపట్టుకరమ్ముదమ్ములనిఘుపుసానకత్తులది

భుజంబులనిక్కనెరగి|పైకప్పైరిగి|యుక్తవైరిగి|

మాచోటుమునికూటవర్గంబున|బోనివారాంగనలకటాక్ష-

మాగర్గిల్లకపైరనత ఛిరుదుకెంచవుమాష్టలబాలును|మరి

యిలునెంక్కు తతి దంతని ప్పరిగలమునంగలిచప్పరంబులమద్దరంగం

బులవొప్పులకుప్పలైయుత్తిపుడప్పులబొప్పునవిప్పులగుకనుకెప్పుల

కప్పుదప్పురికిబవరితరితీపుబూపుతీరుపుల|

తదియుముఖపంకరుహాభ్రమరవిభ్రమంబుపుట్టించుప్రతిభ

వనభూపాలకావరోధకన్యకాకరాంచలమైూవపాత్రికలతె

జరిలుకప్పూరకనీరాజనంబులవలననునేత్రోత్సవంబైవెలయు

వలయుపైఖరిమండలాకారంబుగాచుట్టునుదిరుగు|

వీణావేణుశంఖకాహళలువామపటహాఘనతక్కాదమ

రు|తింతిమ|నిస్సాణ|ఝుణారఝుణా|భేరీమర్దళ్ల|మురజ|తుత్తుంబి

తాదిబహువిధనిరవద్యవాద్యనిర్ఘోషంబును|నిశిముఖనయ

నైశయాదృష్టితసాతకుంభకుంభప్రదీపంబును|

ప్రరాత్రికపాత్రధారిణి|పరంపరావుంభుమంజీరశింజా

పుంజరంజితమనిమెంఖలాఝుణఝుణత్కారంబునునై

జూపట్టు తద్దత్తు వెడుకల గ్రక్కొని [illegible] తిరుద్దలపై ద

వ్యాలు వ్యాలు తిడిమిత్తిమి యని [illegible] యియు(వచ్చుకో

గొంగిడా సల్లగంతులు గని నిజ [illegible] సాంగణంబ

సపెంచెశి తదనంతరంబా॥

౧౭౭ సీ॥ అలమేలుమంగా ముఖాబ్జభృంగపరాకు

పరమదుర్దానవాపహాపరాకు

శ్రీతిరుపతి మహాసింహాసన పరాకు

దివిజాధినాధవైభవ పరాకు

సకలభక్తజనరక్షావిచక్షణపరా

కబురవందితపదాంబుజపరాకు

కమనీయ సందీప్తకరుణవాహా పరాకు

శతకోటి మన్మధాకృతి పరాకు

౧౭౦ తే॥ దేవర పరాకు తిరుమలాధిప పరాకు

హాయనెన్నెమి చాలుబిలువ యటంచు

హాగధులు నెరిసెవము లెంబువెగవింప

నలువుమీరంగ నిజవాహనంబు డిగ్గి॥

౧ సీ॥ ఒకచోట మునికాంతలు సకల ప్రాణులు తిరుగాడ

వెయుక మైరన తద్దిద సుకవివార

వెయుక దండవిదండ నిశ్చురుంబివాయుకాంత

వెయుక బాయము ఘనశరాయుక క్షతిగయు

వెయుక నీమని జద్దావు చలచతకద్యుతి భ్రామ

వెయుక మయూరలక్ష్మీపాల మక్కుటజాల

వెయుక పొంత శశికాంత నికర రాజరప్రాంత

వెయుక క్రీవసలభావసుకర రావ

౧౭౧ తే॥ మమర యమరి శయుక శిశయిందాక్షీరావ

చామర సమీరణాభ్రంకచలిత తైల

దగుచు వెంకట భర్త సింహాసనముగ

నింధుకాలుపుండే కన్నులపండువగను॥

అపూర్వప్రయోగం

౧౭౨ చ॥ సరిగసలాము చెసి ముదిసన్నపుత్రా ఖుల్లదరించి ముల్లుల్లె

బిరబిరదానకమ్ము విడి పెక్కేని మానసము దుర్విచిత్రాన్ని॥

బౌరవకుఝాఝ్రివెనిభిరిజాంగణనేసముక్తిత్రిబాబియుర్|

కరవళవర్ణన్నైంపామునకుర్కైత్రాసుఖల్లనుగాంబివెంబర్థ్|

కుసంగీతపుమెళపుజుతు

౧౫౪ సంగతితాళములునాగసరములుతక్కత్|

బెంగులుముఖవీణెయులును|

పొంగముతప్పెటలుగజ్జెలందుకబెరః||

౧౫౫ మ॥ఏకతాళంబునువీరమద్దెలరవంబెకంబుగానట్టువర్ణ

ధికతాంత్తత్తకఝుంకుఝుంకుతిణతాంధిత్తాంగియుల్లా

ధిక్కుతెత్తెయ్యధిమిక్కితక్రుధిగుత్తాంధిత్తాంతతాళంబు

కకుబంతంబులమారుబల్కుకొనగోల్గనప్పట్టునప్పట్టు

౧౫౬ సీ॥భైరవిశ్రీరాగబంగాళపాండోళ,

మాళవులుగు~~రాగ~~మంజరియును|

భూపాళగౌళలప్పురుష్పూగాప్పకం

బాపాళలవిబిలావరులును|

గుజ్జరిమలహరిగుండక్రియవరాళి

దేవగాంధారియుదేశాక్షి

దేవక్రియకురంజిదేశాక్రిరామక్రి

యాంధాళినాటధన్నాసిపూర్వి

౧౫౭ తె॥గౌళసారంగమంగళకౌశికలును|

కన్నడయుబౌళయుకడనపూర్వి

మైన్నభైల్లాతకియునునారాయణియును|

(శ్రీ)మలయుకువదినాళ్లశ్రీరాగములును|

౧౫౮ సీ॥కాంబోజియునుగుండుకాంబోజిసింధురా

మక్రియనాదరామక్రియలును|

రామక్రియయుమెళరామక్రియవసంత

సామంతశుద్ధవసంతముద్ద్ర|

మాళవిసామంతమలహారులునుచందు

మలహారియుముఖారిమాళవియును|

గౌళనారాయణగౌళవసంతవ

రాళిపున్నాగవరాళికంక|

౧౮౯ ౩౦౦ తె॥ రాభరణమును శోకవరాళిమెఘ।
రంజిగుజ్జరి పంతువరాళి నాట।
బౌళిదేశాళి తోడివరాళిశ్రీవ।
రాళి పైజ్జిజ్జి తెదారిగాడవాది॥

౧౯౦ ౩౦౧ తె॥ రీతిగౌళయు నీలాంబరియు నంపున్నవము।
దనరు వాహ్విరనాటయు ననున పుంస।
తాక్షనముప్పదిరెండు రాగాళిమరియు।
దెవముల వారి నావెరిరెవగుప్తి॥

౧౯౧ ౩౦౨ తె॥ వరాళివశ్రీయు నాత్మాండముల వారియును।
కొనవుల వారి నాయిమ్మదు గూర్చి పంతు।
లాదిగాగల మిశ్రంబులన్నియురిగి।
యురిదిగన్వట్టు వినికనై యుంగదెలిసి॥

౧౯౨ ౩౦౩ సి॥ గానంబునకుప్రతిగానవెందనచతు
ర్దశరాగజోషవులేరవానివిధిబి।

సరవిముప్పదిరెండు సంబారఘువెరింగి
పదినాల్గువయూర్చనల పరిహరించి।
దైవతషడ్జగాంధారనిషాదపం
చమము ధ్రువము ఋషభస్వరగణములు।
క్రమము తానుంద్రుము ధ్రువము తారకమ్ముల
మెలయుంపుమును శత్రుమిత్రరాగ।

౧౯౩ ౩౦౪ తె॥ విధములునవేళలునుచతుర్విధనులక్షు
ణములు లక్షరతముచందక్రమములు దెలిసి।
పొసగచందత్పుటముబాంచుపురుషముఖములు।
మేరనాటొక్రతాళంబు తీరుపరచి॥

౧౯౪ ౩౦౫ సీ॥ షుయువుషుయువు ముధ్వని పైనిఘంబు దీపింప
యంపురాగములు నెస్త్రములనుసరింప।
స్థాయిక్రమస్థావుసరణినిరూపించి
షుణదెసశబ్దశైఖరిసలుంచి।

సమయోచితప్రాణసంవిధానమెఱింగి
యుంగబిమ్మదోషము పనయించి|
పవనజయుపాస్తిభావంబున మంకూచి
మయిబ్రవికాసారూఢిమొనయుజెశి|
౧౮౫ 304 తెచ్చత్రకప్రజాద్వారణిరుద్ధ్రైన రశి|
పాడున్నెశికవయుపరుష్కృపాటుకుప్పు|
తావాతమ్ములు మానియుత్రుతాన్వహాతము సు|
స్ఫురితమయునువాద్యములనయుసరణివిహారి||
౧౮౬ 302 చటసోలపుగనిర్వద్దైదుంవతిజూపులునాల్గుమొగంబుద్రిప్పు
దలవడుంబావృస్సనన్నలాతయుర్వదినాలుగువాస్త్రశిప్పలక|
వలనసుతెశివాంసవృష్వారణమైసరిశుద్ధసంగతులక|
వెలయుచుముట్టనైచినసరిదిమలలోచిరుదందిపొందిరక||
౧౮౭ 303 కటబురుసౌకాశదువాకప్పు|
నైరికలుకొనగోరదిబిననేలాంబుదబ్బా|
సురచంచలయునసొకజెవి|
తెరలారానినర్తనాద్రిదిశతపోతెక||

౧౮౮ సేవమునువమున్నర్ఘవనమోవానరంగముదశ్ర
దీరస్వరమ్ములుద్రిమ్ములునియె|
నాటెంబడిగనుగాయునగాయునేమణి
గానమ్ముఘంమ్మునరుంమయుకొనియె|
నావెంటనెవిచిత్రయువనికాంత్రవసంత
కుసుమములెరుల్లనమునుకుచూపె|
నావెన్నెనటుపదాంగుష్ఠవిన్యాస
మునగట్టియులెరుల్లుమునుచుమెయరనె|
౧౮౯ 310 తెలియంతగన్పత్తైకల్పశాఖాగ్రకిసల|
సప్సమణిముద్రికాకంకణప్రదీప్తి|
కొమలకరాంగుళీకళకామయొకె|
చతురకేలాభినయమువిస్మయముగాగ||
౧౯౦ కటతెరయుంచుకవంచినదం|
దురుకావికువాలుమయుసుగుతానింతిమొగం|

బిరదాచెనవుడుతళతళ|
మెరుచుచుమీరుపుడేవయుంనగమెరశిరియొదురక||
విలాసము||
౨౦౧ ౩౧౨ తే|| నొగసుతెలివాలు నునుసోగసొంపుతళుకు|
బెళుకుచికిలియొయారంబుపేరెముడుటు|
సొలపువిధియుంబుతెలింపుచురుకుదీర|
కలికిబెళుకుకెదప్పుచూపులకలికిజూచి||
౨౦౨ ౩౧౩ తే|| మారునివయున్నయుమరబినయరిదిశరము|
మరుడుసంమోహమంత్రాభిమంత్రితముగ|
నేనైనాయునతెరవాయుద్రోనివెడలె|
తన్మయావస్థజనులచిత్తములఘుంప||
క|| లయుకోపద్యష్టియునునభ్జి|
౨౦౩ ౩౧౪ నయముదుటుదురబ్బువిరాడినఖుమునన తిరే|
కయునుప్రమాణముమారువుం|
మెయిశిరియుపుష్పుళముముఱరుపుమెలకువయుముర

౪ ౭ సీ|| తెయిప్పదకళప్పనత్రముములులువినుపించి
దెశశుద్యాంగములతేటపరచి|
తాలుతసూళాదులకాలువెణిమెప్పించి
ఝంకిణీమతులసెసంగులంది|
మండలక్నత్తసంభ్రమసంగతులుచూపి
చిందులసందమందందసెరపి|
తిరపులాగులతరితీపులుగప్పించి
దళవంచుంగతులచిత్రమమెరసి|
౨౮ తే|| దండపాదవిసోదావద్రావకరణి|
విభ్రమమ్ములనాయాసవిధమదాళ్చి|
మాంయుకెయుననాదిరంభాతిలోత్త|
మాప్పుతాసీముఖులకవమానమొదవ||
అపహార్త్వప్రయోగం||
౨౦ క|| వెణీలాచనయాగతి|
నాణిమగానాడునట్టినార్భుంబాత|

త్రాణపరాయణుత్రిగని।

పౌర్ణిమిబవేళువానవెయిసగిపుత్తించివర్థి॥

౩౧౮ వఙ్రంతయికాంతపచ్చనకాంతపచ్చగాసారసాదరుం
సు।సోదరుండును।ప్రవితావాధ్వుండును।భృత్యజన
తబాతవాధ్వుండును।సగుణుండును।నిర్గుణుం
పందారుమందారుండును।తిరుపతినిపిళ్లలుపొందళి
ఖియిమవుర్తిచ్చిన।బంగారుపూజిగెలు।

౩౧౯ యుపూర్వరాజనాలు।పుష్పమంజరులు।కస్తూరిస
రాలు।ముత్తెపుసరులు।యెనుగపొమ్ములు।గంగాజల
లు।తైసరులు।చంద్రవంకలు।విన్నముద్దలు।దాళువాలు
రళ్లు।రావుబాణములు।కలుకసరులు।రత్నసరులు।

౩౨౦ జోనిసరులు।రాయిసరులు।పచ్చదినసరులు।గంధస
మద్దిగంద్రలు।రింఖావులు।తాంబాదులు।మదనస
బిలమలు।బిడములు।విలవడాలు।మళ్లెగంధులు।
౩౨౧ సుమపురాజనాలు।కృష్ణనీలాలు।మద్దబ్రాలు।

కస్తూరిపట్టెలు।వెన్నంగులు।శ్రీరంగులు।చింతపువ్వులు।గో
రాజనాలు।సన్నమల్లెంగులు।జీలకఱ్ఱబ్రాలు।పోతుగంధరా
జనాలు।సీతాభోగాలు।గాఁకుంకుమాల్లు।నాగమల్లెలు।
గొబ్బిరికాయలు।బలుగుత్తులు।రణవుపెండ్లికొడుకులు।

యూన్స్వరప్రియాలు।యెంకిరాజనాలు।పిల్లికగోళ్లు।వం
గాకుబుడమలు।ప్రియాగాలు।పసపుగన్నెలు।గుత్తిబలుగు
త్తులు।రావిపూరాజనాలు।పొన్నశ్రీరాజనాలు।నివ్వులు।నీరు
తాపులు।కత్తివంకిలు।నాడువడులు।తీగెమల్లెలు।నల్లవడులు।

సుఖభోగులు।సన్నసూదులు।గోరువంకరాజనాలు।కొ
టుకకొక్కులు।ముంగరమోటుకెలు।పసపుముద్దలు।మంచివిరులు।
రంభపొత్తిళ్లు।చిలకముక్కులు।మద్దురకములు।చెమరాలు।వెంది
ముతుపులు।రాచమన్నెలు।తులసీవనమాలికలు।సింధుకే-
పూరాలు।రాంకుమెచ్చులు।యెరుమల్లెలు।

మునిమనోహరాలు।బొంతవడలు।కూలికుప్పలు।
తారుసంపెంగలు।కందర్పభోగులు।గజపతిభోగిలు।బాం

దళ్లు|పునుగుతావులు|తినైతలలు|మోసనాలు|గు
పుత్తోక్తలు|తిటుచలవలు|నాజుకుంటుకలు|

రాజుగరాచవన్నెలు|జాజికుసుమములు|దూ
జ్రేమంగుదులు|యెుడాకుమెులకలు|గుజ్జురులు|భిరు
3౬ లు|జున్నబ్రాలు|చిన్నిచుక్కలు|కళింగలు|వంగవరు
జగన్నాథప్రియములు|రావలక్ష్ములు|కళియుగవ
హావులు|రాతాసరులు|తానిప్రయోగములు|హ
వులు|గుమ్మసరులు|

తియమలను నాటయిరువదినాలుగువగ
3౭ ల్లూలచెరికుబియ్యంపువట్టుప్రసాదంబులుకలవ
న్నవులుకలవంటకంబు|పొంగలి|పులియోగిరవ
ద్నోదనములుతిరువీసంబుసరమాన్నంబానవా
జున్నలుమోగడతెరలు|నవనీతప్రపుజుకలాలు
3౮ ప్పులప్పతంబులు|పరుగులు|వడియములు|నాకప్రా

బులు|బ్బుర్లు|సారుశిఖరులు|పచ్చుళల్సారుబింళ్లుప్పత్రా
పెుదలూరుగాయలు|చక్కెర|ఖండచక్కెర|జీనీచక్కెర|కల్లండం
బు|పులఖండంబు|దీపద్రాక్షాపనస|

కదళీచూతఖర్జూరనారికేళాదిఫలంబులు|మునురు
తైనె|పూదెనె|ముంటితెనె|పుట్టతెనె|తెరతెనె|చిత్రతెనె|కురుంబు
తెనె|పుండ్రెక్షురసపానంబు|పతంచివిబెరలు|వెపుడుశనగలు|
ఆనపగున్గిళ్లచలిమిడిముద్దలు|సాయవస్తులు|చిమ్మిలి|యుడుకులు|

పోరులుసుంత్రుంబులు|కుడుములు|దోసెలు|నిప్పుట్లు|రొట్టెలు|
వదలతిరసంబులప్పములు సుకియలమృతకలశంబులు|లాగులు|
చక్కెరపుముద్దలుక్కెరలు|కరిజలు|పారివిళంగాయలు|తెమసంబు
లు|పాలకాయలు|చక్కిలవస్తులు|మారుండలు|

మనోహరవస్తులు|గారెలుబూరెలు|మండెంగలంగతొ
ళ్లెలు|మణుంగుబుప్పులు|పెణీలువొబ్బట్లమండతలు|సారసత్తు
లు|చాపట్లు|విడ్డెనెలు|తెనెతొలలు|సురుగువేలకాయలు|
వెన్నమెరుంగులు|నిడికురులు|లడ్వాలు|ముత్తెపుచిప్పలు|

చంద్రకాంతలు। చలువపంజ్జిగెజ్జెళనీరు। శాంతికపాయ:

బుపెయుదలు గాగలు। నిఖిలభృత్యజ్యోజ్యివవ్నుచూప్పవాణి

దులు। ధ్యానావాహనాసనార్ఘ్యపాద్యాచమనీయస్నాన

౩౩౩ స్త్రోపవీతగంధాక్షతపుష్పధూపదీపనైవేద్యతాంబూలం

లనుషోడశోపచారంబులు సన్నిధినెసంగనంగీకరించి। చ:

రగింపునతృప్తిపొందిసంఖసుప్తినున్నసమయంబునా॥

క॥ కోరిచకోరకదంపతు।

౨౦౫ / ౩౩౪ లారనిగుమిగూడిపొట్టలారకలిదీరన్।

పారణసేయుచువెన్నెల।

నీరముతమిమీరపెంట్లనిముఱుచునంతన్॥

౨౦౬ / ౩౩౫ ఉ॥ చక్రనిచొక్కువెన్నెలలసంపుఫలంబుప్రియాంగనాళికిన్।

గ్రుక్కనసెరారికప్పితమికాంగిటజొప్పడుచుపెటలాప్పడుచున్।

ముక్కునముక్కుగాచిరకవమ్ములనిగుడింపుచుతోనపాయ

ముక్కువదాయియుచున్తలనిమంపిలుసారచకోరదంపతు

౦ చ॥ సలలితకాలసింహావులుస్సాతనభ్రాంతునశెకుచెతమొ।

జ్వలదురుకుంభికుంభభవశస్సుసుపేత్రాత్రికరతిపేసుచు। 54

క్షలితసుప్రాజ్యగంబుసుతనక్కెంయిపుట్టినరక్తపాళిని।

వెలయంగత్రొత్తెంపుజిగిపెనున్ననవెన్నెగజూచినిసన్నగన్॥

యతిభేదము।

క॥ గ్రావాసదుహాహా॥

౨౦౭ త్వవంతాలాహ్రమలఘుదీపుసప్లుతన।

ద్వావజ్ఞంప్స్వయుదన।

ప్రాప్యోదాత్తానుదాత్తసంధ్యమురవముల్॥

అనుప్రాసనవనాగ్రృత్తియనువృత్తము॥

౨౦౮ / ౩౩౭ ఉ॥ బూతితొగల్గనంగబలజాతములెల్లభైలంగపొంద్రలన్।

ప్రీతిదొలంగజైటనళిబృందముమిప్పతిలం[illegible]సైమ్మనిసం।

గాతికలంగపుష్పొడలుకంపనిపావరణైవెలుంగపా।

బ్రాతిదిశన్నెలంగననపాంయిలాతతవాతపోతముల్॥

౬౩ చ॥ భువనములందు తమ్ము వసుభారము నర్పిలరుంగజేయు
కువలయనేత్ర కార్శ్యమున క్రుందగి విన్నదసంబునెందెన
నవనవదీపపంక్తి వరుస న్నెదిలు పెక్కె దలంప మిత్రులన్
దవిలినయా తిరిందియములదాల్చునె స్నేహదశానువర్తనల్

ఉత్ప్రేక్షాలంకారము॥

౨౧౪ ౩౮౦ సీ॥ జాజాలసభసురంజిలు వెలివాప్రవే
దదపికేలు ప్రతలాటుంచినంగ
తారుపువెలది నీ సురవోళు నట్లివి
హాన్సప్రసైరంబిల్లు బెటుచసనంగ
సామునైయిలుదునువా నవియుత్తవలకలి
౨౦ ౩౩౩ కరిదివా నికల్గెంగదమునంగ
కరలిరాఘుకుమారికైక్తాన్నిరియు జ్ఞిన
బలువుక్రుంబగదాలబంతియునగ

౭ తే॥ పాలితాంభారువానకుకుంబంబువుదిత ౫౫
నిఖిలలోకకుటుంబంబు నిబిడతిమిర
కుదృకశంబంబుజేద్రితి ముద్రితమృదులు
పక్వబింబంబు తపనబింబంబు వొడిచె॥

క॥ తొర్ధిములగు వాయునుంకోవిమని
౮౬ కవితాదయు సమయం లోహాత్కారుతురాగా
నలవుందుకాబియెత్తిన
బలులోహాపువుద్బయునగభానుడు దాచెన్॥

ఉపమాలంకారం॥

౨౨ ౩ ఉ॥ ఆవనజాప్త్రకత్రి పయి యంబుధితత్ప్రతిబింబముందగెన్
కేవలమైనయుద్భుతము గల్గొను చక్రయుగంబునా మయా
భావశిసూత్రసంపాతియుగా ఘువిపాంథులమెలుతా
రుపుం
బావివిదెల్పుకక్రయును చాతప్పనసెప్పవిచిత్రభంగియై॥

ఉత్ప్రేక్షాలంకారము।

మ॥ జగదానాబిషుద్దైన్యవారణవిరాజద్వృష్ణిశాన్వితయా

ఖగనశ్రీతికుచద్విప్రాగపరదిగ్రావద్విపద్వంద్వమా।

స్త్రగతంబావసుకాష్టకుంభముల నానాసంధిశ్లిష్టకాంతుల

న్నిగుల్కెసూర్యసుధాంశుబింబములునెమ్మిన్ దద్దిశాంతమ్ము

ఉప్పూర్వప్రయోగం।

సీ॥ తాలుబిల్లుడిలులాకుతలిరాకులుయాన్వల

గూర్చినపవడంపు గొలుసులనగ।

ప్రాచిదిశాలక్ష్మి బట్టువెలిమితామ

రసువింజుమించుపత్రములనంగ।

రాజుపైనెత్తిన ప్రతుల్యషన్నపుతోపు

తళుకొత్తువెలిజితత్రాడులనగ।

తారకుపుగుబ్బిలిదారసౌంతబూర్చిన

సూరెపుటపుడల్లిజాంపములన।

తే॥ నగ్రజన్మకరాబ్జదత్తార్ఘ్యసీతాయు।

నిశితనారాచదళితమందేహా దేహా।

దారుణస్రవదసృగురధారలనగ।

నర్ప్రశిఖోద్గతకాంతులు నభము ప్రాకె॥

చ॥ జలరుహమిత్రుడయ్యదయశైలముపైనటుదోచుకంటెము॥

గలసమయోచితప్రపటుగాయకమంగళగీతికాచయు।

వ్యులు తననిద్రమేల్కొలుపపొల్పుగమేల్కొనినిత్యకృత్యముల్।

వెలయగదీర్చి శౌరి నృపవేషము బూనుకొరాజసంబునన్॥

మ॥ నెలరాతిన్నియుసంతసంపుమగరాలే నీరాశపుంగాప్పటా।

కులనిద్దంపుపన్నిండి నుంజువికెనిగ్గుల్ దొట్టుకట్టానిపూ।

సలవైల్ జాబ్బుమెకంపుచెక్కడపుకేల్ జాగాజగాగద్దియన్।

చెలువొప్పంగాలువుండెనెల్లరు నుజైజెయంచుతీర్ గొల్వగన్॥

వ॥ అట్టిపట్టునా॥

సీ॥ జొత్తుతళ్కొత్తుజుంజురుముంగురులకొర

సికలప్పైతలముళ్లజేరుచుట్టి।

వనమృగంబులుజేరన సుప్తినమొగసిరి
తిలకములేభ్రాలసేమలనవంబి౯।
మంజతవాకల్పుమయావికలేగల్పిన
ఫులుగుపూసలుచాలనలవరించి।
కరదండమద్దస్భూగంబులగురుగ్రంజ
పట్టుయలేనేటుగాబరిథవించి।
౨౨౭/౩౭౦ తే॥నేవికాశలవిరియమ్ములోవిజైచి౯।
గూర్చికనర్ణంబులనుకొండగోలుబువ్వ్రి।
వెచ్చైగులలనావుములేదేచెబెంచు।
నాయకులువచ్చిరథికసన్నావములను॥
క॥తెండునైకకొందరకవుల।
౨౨౮/౩౭౧ యెందులవతెగాకపురమునందులవింతల్।
తెండవులకనందకువెర

గందుచుగనుగానుచుషోడమందుచుచనుచాగె॥ 56.A
అపూర్వప్రయోగం
౨౨ సీ॥మణిసాక్షములుజూచిమాబూమిక్షొంతల
నేలతిసిమెరుంగువెరుగమనుచు।
పునకుష్ట్చిత్రములేగాంచిజైజైలంచు
మయదమందిచే యుత్తిమైయు క్రుతిశుచు।
సభలొనికలకల్పనములువినిబ్రీతి
నెందొరుమాటునసెందిగితొనుచు।
వెలుకట్టులుగాంచి విసిమెంత యూనేమ
పారుటతలిరుజొంపములకనుచు।
౨౩ తే॥పెక్కుపన్నెలపులుగులుపెంచదనిన।
యెదరిమెకములుమరియుదనాంతరకుల।
గలుగువస్తువులభ్రుటగాంచినవ్రి।
వసుతియనభుజంగాద్రికేవతునియెదుట॥

౨౨౯ ౩౫౪ తే॥ మెసుతలతోఁ గ్రొత్తాళ్ళపల్లవలే మించగలిగి।
రెప్పమెఱనెత్తితొఱపక్షపాట్టపెంచ।
మెఱిగితాటుకవీఁడకతరమిగెల్చు।
దొడ్డపికిలిపిట్టలబిరుదుకురుజులును॥

౨౩౦ ౩౫౫ సీ॥ గంధంపుప్రాకులుకపురంపుటనటులే
స్వగతలముత్తెములుజెగురుచిలుకలు।
గొరంకెదివ్యుకస్తూరిమెకవ్యులు
వెడురుబియ్యవయుపెద్దవెలగపండ్లు
చారపప్పునితఖర్జూరములేద్రాక్షలు
తెనెతావళ్ళుర్రాతిబిడినెకలు।
నెమ్మిపురులునక్షత్రావ్యులుతలములళ్ళు
పొరుటాకులమణులేకెంజిభవుట।

౨౩౧ ౩౫౬ తే॥ గనగనలువీకవిండ్లుసొగచిలుకెలును।
సింగములుపులిపిల్లలుజింకవెదు।

గములువారనికోతులుతారుబోతు।
వేడికలుపులిబున్నలుపొడిపసులు॥ 57

౨౩౨ మ॥ సెలవిండ్లైనకదంతములేపికిలిపూచెండ్లుంపుసుంగ్రొప్పె
యులపుంగస్తూరికప్పుశంబుపులితోలిత్తులుజవాదిపి
ల్లులుపిట్టుంచెలుపుట్టతేనెసవరాల్ ఖల్లుల్ పందికొ
వ్వులురాబుప్పనుజేడిపప్పువుయుశంబుంగోరజుంబాదిగన్॥

౨౩౩ తే॥ కానుకలొసంగిప్రణతులైకదనుచుండ।
చెతులిడినిల్చిరప్పుడాచెంచుదొరల।
యిండుసదిసన్నప్రోడమాటాడసభల।
దిట్టయగుడింగణాస్త్రాదికిట్టులనియె॥

లాటానుప్రాస॥

౨౩౪ క॥ నినుగనుగనుకన్నులుకన్నులు।
నినుబొగడునుపలుకుపలుకునీపుణ్యకథల్
వినియెడువీనులువీనులు
నినుదలచినతలపుతలపునీరజనాభా॥

ప్రస్తుతము|

క॥ శ్రీనాయక తావకభుజ|

౧౩౫ ౩౬౧ మానిత ఖడ్గంబు సకల మహీమండలిలో|

నానాసుర సైన్యం|

తానయు శంకించి గ్రద్దుగ ద్వారలు గ్రాలున్॥

పరిణామం॥

క॥ వెలుపు టుంతులకైగిని|

౧౩౬ ౩౬౧ పాలుపడందివికి బోవు పగతులకెల్లన్|

నేలాల నిచ్చె నాయుడు|

నేలావిత బావుచె పోతి నేలాద్రిన్॥

ఉపాంత్ర్యత్రియా నిష్పత్తజాతి భావస్వరూపోత్ప్రేక్ష

క॥ ధరణీశ్వరణదీక్షుకవా|

౧౩౭ ౩౬౧ వివిబూనిన నగలు పులచ్చిపెన విలిలన్|

ఛిరగుళరాళ భృభ్రభృభ్రు|

క॥ రసందశ వభ్రీకన్యౌత్యా చిత్తేశా॥

వయుద్రాలంకారురూపానవదుండకం॥

౧౫ క॥ లితభువనయోగజీవయాతగొత్రావళీశాత్రవాస్యదస్వతిభ

దనోద్దామ దావాభిరామాకృతీ|

విలసితవమునిభావపట్టాగ్రాపంకేరుహాంత సత్తర్లీతావా

రసంచారిత్వంగానుతారస్థితి|

ఘంనవిలునస రాంబు వానప్రభినశ్రీపాదసద్ధ్రవిద్రావాశ

గ్రావాపస్త్రాగ్రభిద్భుమచత్రాయుధా|

విసంతజునదుకంతసంసారపారార్ణవోత్తారకాతా

భ్రాంతసాకప్రతీతాశ్రితాభిదా॥

ఆర్యగీతి

క॥ వ్యాప్త్యా దిపగణనాయక|

నీలాధరధారి నెనినదజకంలరా|

త్రైలక్ష్మీతత్ప్రసన్నా

తప్పులా వృషభగిరి నాథ దృశ రాజవరా॥

॥ అభేద భేదాతిశయోక్తి ॥ అపూర్వప్రయోగం॥

క॥ తాతిజూనిధికవాక్యము।

రాతిరిసత్వాంతిజెందరాసి యనుచుష్టి।

ద్వీనాతరియునరుచిజయుని।

ధాతకరింగతి చినీప్రతాపము నారి॥

ద్వని॥

సీ॥ నిలుపుత్రుటుకుగ్గైతనజాతివారిలో

తెలివెయుపదగలబలువసామి।

తనయంబుచాయవొందొనరింపగాగల్గె

క్రతుకచికయుపారగడువురిని।

తలకువిల్లునిదాయుయెకాదులనిలగల్గె

చల్లనివెలుకెబందవాము।

కలదబ్బిదెసలకొంతలసానిల్లతగల్గె

నింగినంటుకయున్ననేలుదారి। 54

తే॥ క్షారభువనాతినాయుపైభవవిభూతి

బూనిసుజ్ఞానజైగయుమానుతవయు।

పెద్దగమివొందుశాబాసగట్టుమీద।

నెలకొనగవెలుబ్బిదవరదెలసియుండ॥

జాత్యబ్జావఫలోత్ప్రేక్ష॥

క॥ తగవకువిలలోవెలదులు।

దెగటాపేరుగానమివమ్మెర్ధికానువగకుల్।

దగవిడుతుకనుచుగాదా।

వగభేరుపుష్పైరలబ్బివలపులరాజా॥

అనుప్రాసవాచకధర్మాపవానలుప్తవృత్తపాస।

సీ॥ ఇదుగిబ్బతెజయొక్కటిరాతుచెపట్టి

గరితగాంచినగట్టుగాంచినాథ।

యిటులసుంగవపోషిభిక్షువుల్లుడుసుంగు
చుట్టుపుట్టుపుపెట్టుచూంచినాడు|

యిటునిండుటెటువా వికుకలంకలుదీర్చు
గెస్తుగుల్భివితిలకించినాడు|

యిటువల్లైత్రాటుమిక్కుటుపుటక్కురికబు
క్షైత్రుంగొప్పతిప్పవేక్షించినాడు|

౨౮౫ తే॥ జియ్యేయువుండుకాదనాల్గుచెరగులందు|
తిరిగికనుగొననెందుదేవరకుజారయు|
పురుడనైగానవేబందుబురుకనాన|
చావునవెంరుంగుతిరుమనిసావింతాన|

ఆద్రికవు॥

౨౮౬ క॥ ఉల్లమ్ముపొరవుదారయు్వి
చల్లనినీయుసప్పపాలసంద్రముతోనన్|

తొల్లిటుసాముల్లెయుసవులు|
పెల్లనుబుద్ధదవులట్లునిలగన్పట్టున్॥

సవుత॥

౨౮౭ సీ॥ వితరణంబులులేవె వివిధపంక్తాదవ
దృష్యలకభిష్టవులుసంధిలవుగాక|
సుత్రవంబులువెవెయురువారిదాగత
ప్రఖ్యుందత్తచిత్రమిందర్దదుగాక|
గిరిదుర్గవులులేవెపరవెంత్రవుసవుస్త
తీర్థరాజ్యాప్తివర్తిలదుగాక|
నెరతనవుల్లులెవెనిరుపవుపారనే
కప్పైదసాధ్యత్రగనదుగాక|

౨౮౮ తే॥ ధరణిపుణ్యస్థలములదేవరలులేరె|
నీవవెనుదివ్యతిరుపతినిలిచిక్షేత్ర|

వారవులు బ్రోచుసాములు లెరుగాక।
పంకజాక్షప్రతీకాశవెంకటేశ॥

క॥ వలరాజుటకొమరుడుబి।
౨౪౯ / ౩౭౪ ల్పలరాజుటపానప్పముద్దులవురదిచెంగ।
ల్పలరాజుటకావునకె।
వలరాజనినింన్నపొగదవశమెసామీ॥
తెనుగుమరుగు॥ అప్రార్శప్రయోగం॥

౨౫౦ / ౩౭౫ సీ॥ వయ్యరమెరపరినెయ్యంపుబానంప్పు
తెలివెుకంజెకరింతగలుగుసామి।
కెట్టుత్రావుడుచెట్టకెట్టింపుతాలుపు
తలపుప్పుతంత్రిలానిలుచుజియ్య।
బాక్షలాయుపుజక్కియెక్షటుతొడెక్ష
తత్తడపురిసికతాల్పువెల్ప।

21

వుబ్బుపూపుట్టువువొంళ్లిగలానుంతు
గుబ్బెతనెదజెబిఁయుబ్బుదెవ।

౫౦ / ౭౬ తె॥ సంజుజగదంబుతారాశ్మాయుడుంచు।
తలపువూనికవురచేతనిలుపురాజు।
తాలుదులకించుమీనురాతుక్రియుంపు।
సాపాభునుగన్నబాక్షపుచక్షనయ్య॥

౨౫౧ / ౭౭ శా॥ కైలంగరాతలువెట్టువాలుపురిచక్రిన్నించుపావాలుపుం।
గాలంబూలుజలంగుదాలుతమినెక్షందాలుపెండాలుని।
క్ష్మలంజెకొఁనువెల్పుచాలునెదనెవిమ్మన్నిల్పభూచాలునె।
వెళంభూతలవెులుమెులునుగలావెనస్దనినుంగాళ్పెదఁ॥

జాతివాతఁ॥

౫౩ / ౭౮ సీ॥ చవిగావిదంతివెుతలజాతికావన్నల
యూరులకెరప్పైనయుట్టనిలలు।

గుర్రపుమూతులకులమయిపోతులతేల
పాటులకెరవైనమెటుంచరులు।
నిసుమంతమూనిపంగసమబాలలకన్నె
కలత్రాతలకుమూరుబలుకురవులు।
తెలిసుదతెరగంటుతెరగంటుతెరవల
రచ్చపట్టుగునెలరాతిగవులు।
౧౫౪ ౩౭౯ తే॥ జంటువయిక్కాలికక్షేత్రాలంటుచేత।
వలినవెతానలినములుండుబలుకొలకులు।
గలిగినెంచులకెల్లనునిలుకడైన।
పొన్నవలిమలనెంతమాబామినాథ॥
౧౫౫ ౩౮౦ తే॥ అట్టిసలిమలనెరువయుతవినున్న
నెంచులెల్లనుమాపంపునెయునుండి।

కొండిదెవరయుతగులుగాలువవేఠ।
యురుగుదెంచితిదామంకుశంత్రునన్న॥
౧౫౬ ఉ॥ ఈదివసంబునందుతగనిచ్చటకానలయాకరాళ్లనం।
బెదలుమామలల్లుతులుపెద్దలుసుట్టలునల్లిబిల్లిగా।
గ్రాదిగపేటలాతిక్రదుపులెదనియుంచుచునిల్లువయింగిల్లె।
నోడిమచూచువారలకుజూపుచునుండుమునాడునా
టికిన్॥
౧౫౭ క॥ సామీసల్లనిప్రొద్దున।
నెమదలంచవలెమిమ్మునిటజెజెజె।
గీములపట్లనుబిళ్లనుం।
నెమునమీసలువదలననెంమదినుండుట॥
అపూర్వప్రయోగము॥
౧౫౮ క॥ పులిమీసలనెపుడెనుం।
య్యాలలూగుచువిల్లుజూనియుదటుంగిదుటుట।

బలవయుఁగిలవయుఁవెలయుగ|

యులుగులయులుగులసుద్రుంతునలవోనతరి||

౨౬౮ / ౩౮౪ సీ॥ గెలుపుపైరువజేరుగినిసినకప్పుటై

దువరాచబెంచువూడొడ్డివెల్పు|

నతబాసకత్తిరాక్రతలానిపోరువె

నవుగొన్నబోయువూబాతిపిర్డ|

సురష్టివీపులవుట్టుచిరువెముక్కదొరనైస్రి

బంగివియెంరుకువూసంగదీడు|

దరమంపుపోట్లుతనమైలాసంగిన

యూనాదివూతివ్రైనరెడు|

౨౬౦ / ౩౮౫ తె॥ వెయునైబుకితిరువులవెంతికొండ|

తావిగుబ్బలికదగట్టురావులందు|

నప్పనంబుప్పతిల్లుచునెంప్పుచున్న

యట్టికొరవంబువెల్లవూసుట్లలయ్య||

౬౧ / ౩౮౬ సీ॥ బలితంపువరకుగుబ్బలికొద్దినాదెల్ల

కెతిగావూపిదకెతదెలు|

గందంపుకొందరుగర్వములతాణెవుతెల్ల

పట్టుగాపూసినపాపదెలు|

వెరపుగట్టుకునెల్లుబదికొనలవియెల్ల

కావురంమిారంగనాకొమరుదెలు|

కప్పుపొదపుబంగరుకుందవులనెల్ల

దెవరబింటుసాదించియెలు|

౬౨ / ౩౮౭ తె॥ నిందెకొంచపుసత్రవుయూదరములు

వత్తుజూత్తిల్లతనకేలుసత్తిదనర|

నాదుసినవున్నదెవెల్లనాటనుండి|

చిలువలవాదయూరాచకలువరేద||

౨౬౩ సీ॥ ఇంటెచెప్పుతపసికనన్నుంబాపపెరక్క
నందవిక్రుండెలుకండునైకటి।
సాయుజక్రవచంటుసావిజుపావని
తురిశివానికవుగుడుంతయుకటి।
పుక్రంట్లుపండులప్రియక్కుతీర్పుసా
యుంకునితంత్రిసెజింకయుకటి।
బాళుపాపరవయ్యబంపియాపట్టితి
పెలిచ్చుసామెనిపెకవునెకటి।

౨౬౪ తే॥ నీటియుకినాన్నిమెలనాలుజోటువిన్న
నెంటుపట్టినగలశిటియుకటునిక్క
కలనసనెనుక్రైన మెకనులపోలుపుగాన।
పెవుజజిలగాచినసామిబెందు॥

౨౬౫ సీ॥ పవాపెపలకుదప్పిపెవచ్చినవికదా।
వెలసెదియానెలకెంకవుతెల్లు
వానెతిదిపారత్రిసినయుదిగదా
యుత్తినయాయునన్నిశావుమ్మతెల్లు
పెంవువానవిరాతమనిలినయుదిగదా।
యానెలవులదెచ్చుతెనెతెల్లు
తొలువవాసొగుకట్టిలదాలినవిగదా।
యుండుగల్లినవారిబీక్రతెల్లు

౨౬౬ తే॥ తెంవయుచెప్పినసుద్దులవింతలదిగ।
దావబిరినయానాటుకతలవియల్లు
తానసీతానసాతనగానవెంరి।
నల్లయెరుతానయెంకంతానసల్లసామి॥

౨౬౭/౩౮౧ ఆ॥ వెదవము గలఫలంబు వీ—కొకవెటదో।

ఫలనువెత్రభు—పవలయుగాక।

యు—రకిండ్లకైదలనుండువె వి—నొమ్ము।

దినినరుణవము భీత్సవమును చుబలికె॥

క॥ వెయ—లబియ్యవినవ।

౨౬౮/౩౮౩ యన్నయికవ—దినపవెుకటి యుటకను గానువ।

నె యుదఖ—చినయురవిలు।

ల—యుమ్ములువెలయుఖమునిల—యుములనగ॥

ఖా—దివా—తగ॥

౨౬౯/౩౮౪ క॥ అనవుశ్రీయుని కోంగా—చెం।

తనెయుక్తలు కెండువు—డునాైదా—రి।

తెనిమిదితొమ్మిదిపదియుప।

దనకొడుపంత్రోంఢుగ—గతగనెవేఢుచుటి॥

౨౦ సీ॥ కొనవయ్యవెలువతిప్రుఘ్రుహ్ కద్వనులతొ

దా—విమస్రైలవె—రనెలగలిగి।

నెలజుళ్లైదవవెనెలకొళ్ళిపొలమిల్ల

పొఢుగొట్టిరనగా రా—దిచెప్పి।

రింపుచుప్రైవెరుబెంపుల దంష్ట్రలు

సూ—విబూ—నేలవులను రుగుబిరుదు।

బల్లులగతిసుప్పుత్రుళ్లనునవ్వ

కొరలనరవాదవెరుచేక।

౮ తె॥ నిగుబులుత్తరింపుచుపెదురుగతలుపత।

రా—చిదుదెళ్లరఘా—ఠించిరా—లుదియ్యి

వెరుకుగానవెంట్లుగు—ఠిప్పైనెరులునక్క

యొనుగదోవుగఖూ—చునయ్యెకలములు॥

౨౪౧ / ౩౯౭ కృష్ణదివోలమిదిబిలమిదిచె।

నిదిశైవదికుంభుపుంభుమిదిచట్టుదిచె।

ట్టుదిశుట్టురియుదిదరియునితెశి।

యుదుమెంకవులునెలయూనినటులుమెలంగున్॥

కృష్ణైవాలుపంతుపట్టుల।

౨౪౩ / ౩౯౮ శైవాలుమెంకంబులోశైవాలుటచో।

నీవాలునసీవాలుస।

నీవాలునయంత్రుశ్రస్త్రినైరపగవలయున్॥

ఆదియుమంత్రము॥

కృబలుపందిపందికదుపులు।

౨౪౪ / ౩౯౮ పులువెలుగులుసిలుగుచిరుతపులువెనుగులున్।

గలయుతపులగలకొలదుల।

దులదులవెటాదగాకదులవలయువాశ్॥

౨౪౫ ఉ॥ రవట్టునరెంద్రునిసన్నసుకరవట్టునజొకానిపొయునెదుసా।

యుకట్టులచెతజంతునిచయుమ్ములనెల్లవదింబివరావినెరా।

దవట్టులుచూచినీమదిమదంములరంతుమునాదుజూడులో।

కవట్టులనెందునెంగుకులకవట్టులగానవుసామిసత్త్వవన్॥

కృష్ణతువులబదిమెంకవులవవె।

౨౪౬ యుతపులజెరియుంచునట్టియందవులటంచున్।

గదుచులకఖూడకెమె।

ప్పుడునుపురంతవులులుమిన్నప్రోడలవునుచున్॥

అపూర్వప్రయోగం॥

౨౪౭ సి॥ బాసదప్పుతబూమిరాసబాపనికిచ్చి

నిఖవయువెకొన్నమన్ననికతలు।

౨౭౧ నళినిపుష్పపుత్రులనరవిందసంగలాని
చిలుకుంపుముక్కునసిల్పుబిరియుకతలు।
కంపటిలునుపనిగావరాలకుగొండ
వెలసెత్తినగొల్లబాలుకతలు।
నలవారుమనువుబిడ్డలబిడ్డలాటక్కై
నెలకుంజెంయుకయాన్యోలకతలు।
౨౭౫ తిక్కనలవుపెద్దలురచ్చలోగుంప్పుగూడి।
చెరగావచ్చికోయుతులేనెప్పికానగ।
సకలవునువిన్నవారవుసామిమీవృ్ల
నెళెవుగసూనినిత్యానసెంచకయ్యి॥
౨౭౭ చంద్రనవుడంవానివాక్యవులకయ్యదక్షిణిసంతసించినె।
వృసనవునసంగ్రవన్యప్యగవుండలవాంసవిలానిదర్శవె

ననిపరితించివారికిప్రియ్యవృ్లనకట్నవువిష్ణుదూతలం।
బనిచెదిగంతస్తైలవనపత్రాభూములతాక్షణంబునదే 67
౪౦ కనకవృ్లలక్షరాతకకులు।
కవృ్లలకవృనుచుక్షాంతుకవృ్లరాకదే।
సవృతిబనిబసనెకదివ।
సవృతిగళవకవిదవుకుసవృతిగాగదే।
౪౧ కంద్రయ్యదనదవినియుంతారు।
కుయ్యెదిపిలుచుచుకులుబ్బికులువారిపనుపులే।
నెయ్యెచుంగనుగొనుభాగ్యము।
నెయ్యవృ్లనవునకుగవినెః చునిచెరదే
కంరినవుంయువృ్లనసైకశంభు।
౪౨ వాసరవునసంబునాద్రిపాస్తవృందుదా।

70

భాసురతరచిత్రమృగ

వ్యాసక్తిమునంబువిలసితానందముగ॥

౨౩/౨౦ సీ॥ మునుచవిజారదిగినయోరసికనుత

నేడురుమాలుభాసిల్లిగట్టి।

సరిపెనికట్టాణిచాకట్లుద్దరియించి

కస్తూరికాతిలకంబుదీర్చి।

తళిరుచందురుత్తావిదట్టిగట్టిగబిట్టి

వలవంకరతనంపువంకిజెక్కి।

కుంకుమరసముసగూచుర్గంధములంది

వలిపెదుప్పటీ తెవాటుపైచి।

౨౪/౨౦ తే॥ సకలభూషణమణిరుచిసకతరిణ

రాజిగడుమించనిజమందిరంబువెడలె।

పొరపుగుజ్ఞువినతమసువెతయుతవుల

వైరియునమారివెంకటశౌరియప్పుడు॥

68

జాతి

౨౫/౨౦ చ॥ గారిజలయుబ్బుమినుజిగిజొప్పయురమ్ముపెదండపుంజకం।

బెరుపగువన్నెచిన్నెపుపెక్కువమైశరమెత్తువంట్టువాల్।

కొరసగిలింతగట్టుమదిక్రొంచవయుత్తండవుతాల్లవైగముః।

వెంరుగుకనుల్ సుదెవమణివెంత్రసరోవంవయులూప్పపెంపుగ॥

౨౬/౨౨ సీ॥ తగినట్టిమయిట్టునిదంతపొక్కిమైరుంగు

వెంరుగుకైవడిచేసమారునగతి।

కేల్లామృతెరగునగిణిబెళ్ళసాదప్పన

లకుముకుంబొదవిఁకలాగుస్తెరె।

ద్రిమ్మరువెంకరసమ్ముకదలువార్ధి

నేటుమునిగివెడసాటుతాది।

బాణమొగు విద్యానపటువు విధిచినట్లు
రెక్కత్తెగి పడిన రీతి వింటి|

౨౩౭ / ౪౧౨ తే॥ చిలుకు బాణిసన్నైప్ప సఝంకదాటు|
పగిది బంతియొగయు దారిపాపములకు|
సరవియంతర పల్లటువరుస బిరుదు|
పాత్రవనాదగల చిత్రపత్రములకు॥

౨౩౮ / ౪౧౩ ఉ॥ బంగరు జల్లుల్ పెత్తవిబంతి తలాటవుము వుత్తియవ్వు
రంగగు పేరాపుమట్టునపరంజి ఖలీనము పట్టుపల్లముల్
సింగిణి వింట్లుతూణములు చిల్కులకోలలు పట్టుయవ్వ
సంగతి పార్శ్వభాగముల జక్కగబూనిచి సాదినిల్చినన్

౨౩౯ / ౪౧౪ తే॥ వాజి గుణములను వాగియు వాగిభూమి|
వానములను శరశస్త్ర సంధానములను|

ఖురపుట శస్త్రముల రౌతసూటు వితము|
నసెరియు షట్టవధానములాత్తనైరిగి॥

౮౦ / ౧౫ తే॥ బిగువు పటలంబు జూపి గంభీర వృత్తి|
త్రిపుర్కి ప్రాన్నంతె వన్నిరు జాక్కినిక్కి|
సరవి క్రైరణి నెక్కియుతాను పాలిల|
పిక్కటిల్లగద్దుమికించి యెక్కువగునూ॥

పంచధారాయుక్తం

౮౧ / ౧౬ ని॥ వలయాంద్రిపరిమిత వసుమతిస్తైత్రొన్న
గమునికచుట్టుపెడివములు త్రిప్పి|
విరసించునసురల నిరములు మెట్టింతు
నవెరిచందవునజూడలును బట్టి|

నిజకేళీచంద్రికల నిగుడించుచుంబు ద్రువెల్లి

గడచెనస్వప్నవిద్యానదివిచారపి|

యులవిహారదదనయాజ్ఞచెలియలికల్పగా

నిలిపి నగతిశుకుచలను పలిచి|

౨౬౨ ౪౧౨ తెఱతనక్కుబ్రతిద్వైవ మెందు తెఁకనుచుండైవుంకం|

(త్రి) వువులవెల యుంగ నద్దపై దెవులు బరపి|

వరియు భ్రుంజళి రుత్సుళిపి రుచ్చుంప యుడాల|

విమలగతుల ఖుర్కి నెక్కైనీలాద్రివిభ్రుడు॥

౨౬౩ ౪౧౮ పా॥ అక్షు ఉయ్యాల విక నికరంబు తానా రాయణావనప్రాం

బునవ్యగశరణ్యంబగు నవ్యపారణ్యంబు సాత్త్వంబు సత్త్వ

త్రిపుటేట నేబు బొక్కాలం పుసెలరొటుబదరులవలు చలువ

దంనెదినప్రంటవలంతినెవ్వెన శృంగారరసంబు పొంగి

౪౧౭ గునప్రెంగలించిననిచ్చులపుష్పికలమంజికల విచ్ఛుల విది

మెసవి మిస మిస మసలుచు ॥ నగప్రాలినజూరిన చిరుతుపారు

నునుపుతనువులదనరుచు | వలికరువలి బోలసినసోలనివెగది

మిడిగోర జలవడిచివ్రచిప్రుక్కనసుప్పరవిస్సులు గుప్పించుచు |

౨౦ తళుకుతళుకు చూపులనెప్పుచూపు|

కురంగకులంబడ్డగువిహారదుగుతంకెవిదారిమదాసన బంధు

జీవంబాదిగాగలచెట్టులనిట్టులవుష్పగనక్కలికలనలరుకలికల

నలరుసుమనికరవుల్లల దూరంపుల్లంగనుంగానిత్రాదుస్సొ

౨౧ దయునుజూపునెదలనెదుగనెదగదురతంతతంతంబులుగ నల

ద్దంతంబులుగనుండుగుండుల గండుమీరిఖంఘూలత్తు

లంఘించి పొదవెదుకన్నెవెడులుసు|

రావిప్రుత్రియుండు గవెలగవెదురనంటుల సంటుపైనచి

౨౨ గుళ్లు కంటుకంటునని కంటుకింపుగా | నాకంటుకి మెసవి వెస

వితెడునేడునేటుగుత్రాలంకులు జెరి ప్రేరంపుల్లు జల్లుకుని|

పొరవికెరవివంరలతామురలపరంపరలపెంపరలాతితు
తంబుతంతంబులపొరపువెత్తిఖూత్వారవమ్ములుబెశిశల్లని
రు౩ వులకుతావులగువూవులక్రివలక్షైవశవమ్ములై వశాళిత
గొళ్లిసలుపుదంతావళులదులకించి।వి సటగొనక।

సటులవెుకవమ్ములుగవుకవమ్మగుతవుకవమ్ములపైకిదుమి
నఖివమ్ములకుంభివమ్ములుసంరంభంవునచక్రలుగాప్రక్ష
రు౪ చి।ప్రొత్తిలునెత్తుటుంబొదలువెుదడుపాలసొంపొలవెుక్ష
ళ్లకుకక్షసంబైనకొరలయొరలంజిక్రిపైక్షటూరముత్తె
లనుమియుదానఫురమివిజగ్లవునునిగ్లదెరువన్నె
గ్లలసింగారవమ్ములతెరంగులునను।

రు౫ యెరచిదప్పులక్షైపెచప్పగాఝూవటుపుప్టిపటులకొట్టి
చీవులవెుదలుచెదలుకదుఫులవెస్సగాబుస్సుబుస్సు
చిరియెగబిచురిచువయుసవయుసనవెుసదుకటిరకెబి
తుటువులన।

నందందగ్రుందుకొనియుందవితెనియులానిగుటగుటాభేటుల
౬ నటునిటుద్రిమ్మరుబల్లిద్రంపుబొల్లిద్రంపుబొల్లివెుకవుమెుకవమ్ములు
ను।తరువులపెంతుకొనియుందవురియులకొందగొరియులవు
రియులుగన।నఖరశిఖరవమ్ములవిదళించకుత్తుకలొత్తి।

నల్లులుగావుబిట్టియురగాగిగవులుచుట్టుకునిగవులమిఫులని
౭ దురగదురపొగరునగురువెట్టుచుబి(త)వర్ణకంబళంబులతం
బువితంబించుచాపులగువేఫులరూఫులనైఫుచనరుచిరుతపు
లులున।

నిరుర్ఘరవమ్ములజుర్ఘరితవమ్ముగానూరనీరవమ్ములవెుర
నిరవుకొనినవమ్మదవమ్మనకదకవువమ్ముగావించుదుదరవమ్ము
౮ లనిదయుతవూదవవమ్మగపొసంగివెుసంగికుబునవమ్ము
లూద్భుబునకొట్టుచమారునరిస్వపనారీవారవమ్ములతో
నవుకవులతనివినకసంచరించునాచుతాచులగాంచి
వెునులుప్పొంగచంగుచంగునదాటుచుడగ్గరి।

౩౨౯ వావిప్పి తెంపున కబళించి చప్పరించి నెప్పుపొడదప్పులు ని
డారుగంధశైలవ్యాలశాలీనగ్నైరికవ్యాలనిఝాంగవ్యాలుప్రలి
చితంబులై సంగసంగాని మదులనెదుగరాసవ్యాలభ్రాని
రిదికిసని చిరచిరదినకొని।

మెుకంబులువంచి రెండిప్పుల శృకాధికిదాకి శలభ్రభృంగ
౩౩౦ వైనశృంగారంబుల మీాసరవ్యాలగుతాసరవ్యాలను
దెండుసంచరించునందందు ఘువ్వునుకవ్యాదాపులువుల
వ్యుగాగ్రుప్పురింప నింపలరుకస్తూరికా వృగవారవ
నుతెన్నెలచెన్నలరుకుప్పలమవ్వనంబునని వ్వటుల్లితె
౩౩౧ ల్లులనుల్లసిల్లుచెల్లిదంపుజల్లిమెకంబులును।

పదయుగనఖాంచలంవులచంచాపులవ్యాలకెట్లి
డుబాబ్బిమెకవుదస్రికాళ్లపెుకంబులనిరిక్షించికరుక
ప్పరవేధినుప్పరంబిగశిములలనైలలయెురులిపులినతల
౩౩౨ లనఝ్ఝునఝ్ఝుగాచెండుగండభేరుండకాండవ్యాలున

చివ్వనగోవులవెలువడుఝలేవ్యాలకరణినితరునికరకర్షణావ్యాల
చిల్లునచవులురుగారుశరీరవ్యాలవత్తిల్లుచుత్రెళ్లత్రుకుపారాని
కవ్యాలదోకోనిఘుఘుర్గరారావవ్యాలమిారుచుగములుగట్టి
33 గట్టిమెునరస్ఫుదులదులమెలగుసలుగులచుట్టుంబుట్టుచు।

వెంత్రుంబున తింత్రుంబుచంత్రనిప్పులకుప్పలయెుప్పిదంబునదెఝ
రిల్లుచిల్లుకన్నులనలుదెసలంగలయుంబూాచునల్లనల్లనబలగవ్యా
లనైలయించికొనుచు।క్రూరువిందబృందంబులుగలకెలంకులవు
౩౪ ట్రైలనిట్టట్టుగాబెట్టగలించిచప్పరించిరొప్పుచు।కొనలదొంకల।

జెరువుల।దారువుల।పడెగెల।నెలవుల।చెలువుల।పజ్జలసజ్జ
లునైయుచు।యూరవ్యాలుదూరుచు।పెరెవ్యాలబారుచు।
ఘోరాకారవ్యాలమీారుచు।సారవ్యాలుదెరుచు।నింపా
౩౫ రునుదారభూదారవ్యాలును।వెవెలుంగువినుకునల
కుగాశచెలువారుతెపతిగలరంజిల్లుచిల్లులుచెల్లుగాబిట్టి
గరగరకొరికిబరుసువెనినును గర్రులనెర్రగజవ్వాదియెుత్తి

యిప్పెన్నరంద్రివ్వరు జవ్వాది పిల్లలును। పిల్లల నక్కునందును

౪౩౬ సనివ్వి। నిక్కుగలకొవ్వులనెన్ని క్రొమ్మావి పండ్లుపైని క్రొక్కునని

నక్షత్ర దాటుచు। నందు నిందు దాటుచు।

నిక్కినిక్కి వెక్కిరింపుచు। చెవులు రిక్కరింపుచు। పండ్లిగిలిం

చు। కళ్లుబిదిరింపుచు। తిలతిలరావంబులు నింపుచు।

గలచెట్లు గదలింపుచు। వెనక్కముందర జూపిమెలం

౪౩౭ చు ప్రైనం గులాటల చెలంగుచు।

పిక్కటిల్లు మర్కటుంబులు నుంగవిగి విలసిల్లి విలోకించి

త యత్కాంతారంబు ననెక్కెలయిటు తెలననిచి। ల

లువలమరెడు నెడువెటలాడు వని లుబ్ధకుల తుమ

వావించినాడు.

౪౩౮
౪౩౯ కుబలుబిళ్లుచిలుకుటువ్యులు।

వెయులదట్టులు నెవిగోనావులుకురుచపిడె।

వ్యులు పేకలు బెత్తావ్యులు।

సలరగబోయుదారబిత్తలావారి యెదుటను॥

ఛాతి

౪౪౦ దిఱకొంచవువాలవయ్యకురుచగొళ్లను గాప్పుశిరంబుతాళ్లపై।

ల్పించినసాల్రతాక్కజెగమెట్టయురవ్యుమె తెందకంళ్లుప్పై।

వంచిచెలంగి భీమురుతువాతిలకోరికరాశిగొట్టుత్ర।

వ్యించుతలారిజేది పులిమెప్పవు సాదగుజూగిలవ్యులను॥

౪౪౧ పు॥నెలకట్టలతరవిళ్లను లర్తెరలు చెకత్తులు చల్లిపా।

దులుపందోటులు జేపములు బిలుకులు దుల్ చిక్కములు వేటక।

త్తులుబోసంల్ బారగంట్లవుయుంగిసలునె దుల్ పాగులుంబోటుకో।

లలుజాలవ్యులు గంటలు దివెలుగాలవ్యుల్ జిగుర్లులును॥

౪౪౨ సీ॥ఉన్నవతల గొప్పుకన్నులు నల్లనా

లుకమెరతెకపెగులుకరివన్నె।

తెల్లబావుల్ జిట్టతెరులు నెక్కగు

వెంటతెల్లబానాలు నల్లిప్రొడలు।

వెడదసన్నపుటత్తివెళ్లుబ్బుచెక్కిళ్లు

రెట్టకల్లునుబిత్తిమిట్టబోర।

గారవంకతాళ్లనుకురుచలవిధియెత్ర

బాణాలుదుంతుపల్లుపరప్పిగల్లు।

సీ ౭౫ తెలిసింబుకనినెరసాశ్వవలేపెంచదంబు।

వారణంబునుజలకట్టెబైతిగిద్దె।

వెసదవణుంబుతళుకుతాదివేటబారు।

దెగలనువెరువెరప్పుటుంబియుంతు॥

అబవాల్లక్ష్మణవు।

సీ ౨౨ సి॥ వయుందడవిలుచాలువెయునసితుపాకేల

బారులాతరావ్రతబలసికురుచ।

బల్లెపుగుంపులాపజ్జదెప్పరపైన

గదలపాజులునిరుగదలనడువ।

మందగజంబులువాతి గదిని యుంచదవులు

పాశ్వములందుబాబాలతుంటుతు।

లావెన్నపాతులురద్రాభిపుతేమంత్రులు

గాలు వవెన్నని వెంటగానివీభు।

౭౭౦ తెలిరుకుంబుఖఖ్ములుకెంజాయుకెరుకుఖాసే।

లురుకుగనుగుత్లమిట్టపంళ్లారుకునెరులు।

చురుకుచూపులుదులదులపరుపులగల।

యెరుకుడారలందుగొందరుయెంరుకవిూరి॥

౭౭౬ సి॥ వనాదిరాయనీవేకోనలోరవృ్ము

పతిరాచనీవల్లపొందనునిలువు।

ఖారిసామినీవేపట్టుచూడుము

బోయనీవీబాయిబోయిత్తావు।

వెంకుకులకెంద నీవే నెప్పుఁబట్టుము

సెంచునీవాపొదయుంచకదలు।

మెక్కమున్నీకనీవేకానవెరజుము

త్రైతనీవాజాదగనగజూవ్వు।

[illegible] తే॥ తాఁచురాజూవునట్లునైస్త్రంపుజియ్యి।

యుఁగునరాగచక్రైరవతియుజిపెరవడి।

సానిబంధుంగులిలురావుజొన్నినసుచు।

వలికియాదావుంకుడుజాలకులనుగనగ॥

క్ర॥ వలలుంగాలమ్ములుకొడ।

[illegible] వులసాకులలబువ్వలనువువుంబునమడవి।

కులయొకలప్రెసియుద్దియు।

బిలువిదిసాదియునుడాడిగిబారలువిరారత॥

[illegible] కు॥ వల్లిక్రతప్పవారువవుపాలుగజైదనకొంత్రమానసపెం।

జెల్లయుపక్రైపావరయునేచునువయుప్రైగిజాంపుడాయువుల్।

తొల్లిక్రతెలుమానిసుకదాంతునుపిత్తదికానిరవుల్లువా।

నల్లయుగంతెకొయ్యపరకాదిగజెపలబెట్టిబెట్టుగద॥

[illegible] వ॥ అంతనయ్యెరుకగలయెరుకరెఁకుప్రెవుందితనవుందినిగా

దిశ్రానిగనుగొనలఖవాపటవామ్ములుదిక్కులవమ్ములజరదర

పించె॥

[illegible] తే॥ వలలువియుంచితడకలువంచియుడుగు।

జాదవెత్తించిజొనులుసంప్పుటించి।

పొంగువారించివాగురుల్ పాసగనుంచి।

మనుకులరయుంచితడికలువాలుయుచట॥—

[illegible] తే॥ పొదులనుడేకుగువ్వలపాదుకొల్పి।

జిగురుగందెలనుకులనుచిప్పతుదల।

నివిపివిరాదెలుతరువులునిగుడజెని।

పట్టెకుకులువన్యగవులపెట్టగవుల॥—

తెఁడికళువిలువేఁబజిక్రినైమెకవుదెబ్బ|
నైత్రినేటనుగడిగిచెక్కత్రిచెత|
వుంచికనుగుత్సవెరికితస్నెంజచెంచు|
పెంచతమ్మకంటుకినివాళ్ళించిచెలగిఁ
పఁడ్రుట్టుపట్టునాఁ
చఁకనిచగిరింతయుగ్కదుకుగారయుకోరికచేరిబొదఁ
గనుగానుసొంటుచిప్పరయుగాంగరయూదరనక్షత్రో
హానుగెడపినిత్రాణగియుషొత్త్రరమల్లువమూరువెల్లిం
వెనుతురుపుల్లబూరియునువెదవిబిచ్చుకబిచ్చుమెంత్ర
తెఁకనువుకందురుగరిమడిగరికిపొవికి|
తొప్పరంత్రితసాలువయుప్పగడ్డి|
పలికైవులూబనెుదయువుపైడితుంగ|
మొదలుగాపూరికవులింపపొదలువెదలుఁ-

సిఁకాదూలగజసింపాశరభసంఘంబుల
సమయుంచికణతులచక్రబైని||
భల్లూకశల్యశంబరలులాయమ్ములు
తునిమిశివంగులదూలబూడిచి|
సారంగగండకచనురీమృగంబుల
నురుమాడికొనగండులవధించి|
గవయుజంబుకఖడ్గగండభేరుండపు|
లిగూళ్ళిమన్నబోతులనుజంపి|
తెఁయొడ్డలనుక్షెంవిదుప్పులనెపనొంచి|
శశకములద్రుంచియుర్రులసమయుఝూచి|
యితరవన్యమృగావళినెల్లవిశిఖ|
చాతురినిగెల్చిప్రజిగిరిసాళ్వమవరియుఁ

౩౧౪
౪౫౭ క॥ తాయమ్ములు గాయమునై|
యాయమ్ములు వగలతిగుల నాయమ్ములనె|
తోయంపులటెంకి నిబలు
తోయమ్ముల వృగతులంబుం దూలించి వతిగ్గ॥

౩౧౫
౪౫౮ క॥ నామిశలుకటు వముచెనిన|
యామతి్రయు వంవమ్మునుదర యమ్మునదనరెన్|
రామునిక్రృప గలిగిన రఘు|
. . . . . . రామునితూపుతుదనబ్ధిరాజుంతువవ్వా

౩౧౬
౪౫౯ తె॥ అంతట నఖిల వృగయావివాశరశల|
సలుపుచు నవబ్జయాద్రైవ సార్వభౌమ|
డఖిల పరిజన పరివృతుండగుచు వేడు
సరవి బయంశసోత్తుసచాలబడవే॥

౩౧౭
౪౬౦ సీ॥ వమనుపుష్పరాగంపు వెయదల రత్నానిమించు
వైదూర్య శాఖల పన్నురాద|

దవ్మునందుల పగద ప్మెక్రైపుసంతి
తలిరుల తుదలనిద్దపు సుపాణి|
మొగ్గల మెరయు క్రొమ్ముల రావివిరులుక
తానిపుష్పదిరాల్పుతోనసవగ|
బిందు గొమెద్రికనిం ద్రుం పునకు వయాగు
పింత్రనీలపు రాతి గంటు తేతు|

౧౫ తె॥ ప్రాంతలకుసాక్షుబంగరు పులుకు తెరకు|
పలుమెయునలబింబురతనంపు పండ్లవరియ|
రసవము ప్రవహించు నెలయొటు యుసుకతిప్ప|
గలుగుబత్రతరుస్థాయకాలనబెరి॥

౧౬ క॥ అప్రమెయుందటుపటుశతొళ్లి|
ధృటువైదిటువైనిగాథదళనంతటివి|
స్ఫుటువైరుటువైకతనా|
వటువై భటువైనయొక్కవటుముంగనియెన్॥

ఏలికనునెరమంత్రిప్రధానసురశిఖామణిచూచితెయింతవింత

జనసుతభోగికంకణలసద్విజరాజసమాశ్రయత్వము

ద్భునతరజావిభాసురతగన్గానిసప్రసవాయుధారియో

యునజలువొందెనివ్వలమహానిశమంచువిలాసపైఖరిన్

తే॥ పలుకనవ్వుంత్రిగూఢకపటిగిరీశు

దత్రకుజాయకలకునెయ్యంబుమీర

వచ్చిశ్రమవాపనుక్తకొంతవడిప్రియంబు

వెలయగావిశ్రమించినవెళ్ళయందు॥

సీ॥ వెనకచిక్కినమెకంబునుదెబ్బతలనేట

దదపిఫ్రావులునుగంధంబువేసి

కొనతోకతెగనిదుసుమాసలుపెకలి

కానుకదెనికావ్రనిగొల్చి

కొప్పినపండులజొన్నలుగమిపేచి

కత్తిరాలనుదివ్వెతాబిగతిని

తావిచికరకులుసాదివిచియతిప్పను

విరియంబుపులునుసుమేళవించి

తెచ్చలువగలవుర్రుతారుత్రజట్టుమీద

నిలిచియుందరితాగూఢవాలసువెనవి

కోకకైదువగలదునెదారిగట్టు

సావిసంతోసమునసున్నసమయమున॥

౪ సీ॥ తాగరుజుంజుకుకురుల్ తాలగదిద్దినగొప్ప

కొప్పులనెమలీకమెప్పుజెరివి

జాగసుగానెనటకస్తురినామములదిద్ది

పొసగజెగురుచుకత్రజొల్లమచ్చి

పోకుటాకుచిగుళ్ళపయ్యెదలేసవరించి

యుకముసగురుగింజసరులవుచ్చి

సరిగస్పుఠండువెదురుకుర్చీకగలవింద్లు

వెక్కించిచిలుకకుమ్మెపెచ్చిపట్టి

౨౨౫
౪౬౭ తే॥ మికవము వాకట్టువెవిబూదిమెళవించి।

కరివుదంబంగవులయుందుకలయునలది।

నీటువెరయుంగనందందనివిచిప్రెుక్కి

క్రొవురచెంచెతలాసా మిక్రొవురుగాంచి॥

సారాలంకారప్రాణిత్రైకతావ్యాలంకారవము।

కంగిరికలుకిరులునుఘింబును।

౨౨౬
౪౬౮

కిరుక్కులుశరిరవులుభోలుకైరవెదికెరులర్క।

కరులపొరవులున్నతవులు।

గిరులదరగగిరులుమిన్నగెంటుంబువారి॥

ప్రలంకారకృతధ్వని॥

౨౨౭
౪౬౯ తే॥ సాపనియంసవుచెవికినిచందుమొకవము।

చుక్కబాల్ గొళ్ళపెంధివుంబుమలలుజోగి।

డారయుగుబ్బిలుతెల్లడావురలుతళుకు।

గులుకునిడువాలుకన్నులు దలచిచారి॥

విస్మయము॥

౨౨౮ క॥ పారినేదుప్రతాపాతప్।

మరదగిబ్రహ్మాండకర్పరాకృతిగనుర్క॥

వరులువడంకుదుంగాడుగులు।

తిరస్కరింపుదురుకంటుతిమితముకప్పుర్క॥

దెశపుతెనుగు॥

౨౨౯ వ॥ కంటిరివిన్నవిదంటపెరింటిగుంటియెంకివాడ।యీర్మెదురూ
పులనెనగుడునెదారి।తెల్లద్రీవిరాజ।సుదివాలుకెలుసదనరినయ
నయుర।తాంకరా వెన్నెలగుత్తికస్పాయువుస్త్రీ।తీవంచ మిన్నల
నడంచినసామి।పున్నెంపుపాయ్యబూపట్టుతిరుపతివోలున్నెలు
రామిన్న।మబ్బుపూవిడుపునిద్దాకప్పుకప్పునెప్పినివాడ।
పాలసంద్రంపుబిడారంపుదెవర।కన్నలీకతలమిన్నసాయంక్ర
పులుగుసావాబువాబారాయుర।దెమసవివాయుంటులనా
యుర।బూరగమ్ములతుపాసి।బూడుపాసెలతాలుపుబి-
యన్న।వెూడుగమొగ్గనిగ్గుచాక్రాటుంపుముక్కుమిటారంక్రుప

యానినెక్కస్సా దిగన్నతంత్రి(పొలదిండి గాంగ|

దొరయుంగుటుంబునబాలుగన్నయ్యి(కరితెల్పివయుక్కం

పండులుమొక్కమిక్కిలిగన్నయుక్కంఘుపొగడికనవందినప్రోడ

౪౭౫ తెలయూలువులుకొల్లలాడినవైరవాది(బాగవుప్రా(స

స్త్రిరింపినదంటు(రెప్పుత్రావుడుమెురాలింపినదిప్ప|

కత్రినైస్త్రితరిమలమెాపరి|తమ్మికంబు(కయ్యవులూటి

ష్పుటయుగారిపాటవినంబూణ(జరదారిరెండంవునైల

౪౭౬ పడినూరుపెకులతిరుగుజజత్రలుగుటాలాయంప

రింత|నెరరాతుగన్నదెవర(నెలతకొమరువూమదా

చినరతనంవుగనికొడుకుబోనంవుగుంపువజ్రెకునికం

పావనిపినతంత్రివయూక్కలసూడు|

౪౭౭ . పొలదిండిరాయనిపట్టదురువుటన్నినెలవుపై

యునిశువుఋంటుబంటుపాలింపుపాదుశా(పది

రువెలునాడుయునవుంత్రుబవరాంత్రనెలినయుల

లువుంగవురేండ|బారదుగజగవులానినబాజ్జగలాత(త్రా

వంచిదుగకొండలకాణాదిత్తాతా||

గాశ్రచతుర్ద్విపాది||

౩౦ చ|| మెలగినబాలికంరెయుతమింతినశేకవరాల్సరించిమె|

ల్లలరవనాదవుంచియుదిలానెతుపాకుహమూవురారినా|

గులమిరిగాకనేపనికికొవెలబానగబొట్టుగట్టిలా|

గివిగిదికల్లుమెరదయుగెరువుసాఖకనేవెనట్టులా||

నాపూత్రయుక్తప్రాసనేనావకవిప్రాసనేనానుప్రాసితసర్వలఘు

౧ నే|| తనవునంతనవునుపెనగానవెనెన

వినమినమునునునుచనుమునలన|

చనవునని నిచినతనివినిదనరునను

వుయునుని నుచెనకినవనితనుగన|

కనునసునెనరెనయునికినుకనుపని

గానకనికసనని యునతనుదని|

పెుంనలనుపొనపొనగునగునవునుకొని

దినదినవునుఙానబునననిచిన।

౩౫౧ ౪౭౦ తి॥ యలనుదృనుఫునగినిని యునవెనుతనుచిన।

వనుటయుగనుటయునికనునునుళ్ళనదను।

ననెలనెలనువునసునఘునతనుగనుబు।

నెననమునుపొనరనవనివనఝనయు॥

ఏకాక్షరనాశుకందం॥

లాలాళిలాలిలీలా।

౩౩౩ ౪౮౧ ళీలాలీలాలిలెలలీలలలలులె।

లోలోల్లైలాలలల।

ల్లైల్లైలాలాలులోలలేలాలేలా॥

యుందుకలుటక॥

లాల।చలిస్తుంనఘువంటు।ఉళ్ళ।తుంమెుదలను।ల

లాలించెటుషువంటు।లీలా।శృంగారత్రియుగళిగినషువంటు।

ఆశ్రీ।చెలికత్తెలయొక్కలా।లి।లాలిపాటలయొక్కరా।లా।లా

లయునెపాటయొక్కరా।యూలా।యూలపదాలయొక్కలీలలు।

విలాసాలు।అలలు।అతిశయములు।ఆప్రియులె।లా।లోనసె।

ల।స్వీకరించయూస్వప్నేనఘువంటు।ఇల।గువాలయుందు।అ

ల।అఖండమువైనఘువంటు।లలలే।కదలుచున్నఘువంటు।

లీలా।క్రీడార్దవెన్నెనఘువంటు।యులా।యులతీగెలయొక్కలా

లులు।యుయున్నాలలు।యూలలవె।పారాళ్ళముల।లోల।అస

త్తికలిగినఘువంటు।ఇలా।భూదెవిగలవెంకటాచలస్వామి॥

యిందుకునానార్ధకవ్యాఖ్యానికానిఘుంటు

౩౨౦ ౪౮౬ లక్ష్మలసత్పష్ఠయోః।లీలాత్రెళీవిలాసస్సు।శృంగా

రభవత్రియాః।లం ఖండనెత్రిఘ్వాదానెస్త్రినెత్రెలవ

శులం।ఇలం కంద్రుంగువాయూంచ।అశ్నస్వఖివయు

స్వేచ।అళిబాణాశిలీముఖె॥

యీపద్యంబునకు ద్వాత్రింశత్సంప్రాసయుక్తప్రాసనేసావ

ప్రాసనేనసంసృష్టి॥-

౩౩౪ బాలుప్రేలునుసంకుప్రాలుడాలునుబిల్లి
౪౮౧

వాలుకెలునుగలబాళివాడ।

వాలుప్రాలునుపుల్గుడాలుమాలునుపల్లి

డెలుశాలునుగలవాళివాడ

వెలుక్రోలునుజగమెలుకేలునుకల్మి

జాలుసాలునుగలవేలవాడ।

వాలుడాలునువయ్ఁగుచెలుప్రాలునువెల్వ

చాలుమెలునుగలవాలవాడ।

౩౩౫ తెఱకెలునుబగళ్లునైరజగడాలుబన్న
౪౮౩

వాలువడుగాణవాగడతసోలువాడ।

బేలువాపనిపాలదిండ్లసాలుక్రానుచు।

డేలుపడగాట్టినట్టుగజ్జలువాడ॥

౩౩౬ క॥ దెవరచంద్రనివేటలు।
౪౮౪

శివశివమయమెప్పుడెయుశివమయమయునన్॥

వాపిలువిద్యలనేకుప్పు।

నేవించుకసాధవలయునైదనిశతనన్॥

౩౩౭ క॥ వాలవ్ముననేంకచమశ్।
౪౮౫

వాలవ్ముననేనిభిల్లవల్లియువనన్॥

వాలవ్మునుపుగవల్గయా।

వాలవ్మునబట్టిశౌరిప్రైపుగనంగన్॥

౩౩౮ క॥ బాలవ్మువెదలశబరి।
౪౮౬

బాలవ్ములయందాశతుర్భుజవమునఖగరా।

శైలపతిమెచ్చునేనను।

క్రోలవ్మునుగాడయరుకుక్రాలవిమ్ముకటన్॥

౩౩౯ క॥ కావిద్యమునరకవల్గయా।
౪౮౭

ప్రావిణ్యమునెరపగాంచపుణ్యగిరిరాయం।

దావలవస్త్రమణిభూ।

పావళులవిప్పించియున్నయుత్తరివిగుల్లక॥

౩౪౦ ౪౮౮ క॥ కలకంఠముకరిపులుగునను।

కలవింకముకంకణంబుకంపాముకరుడుం।

కలరవముకనకభృంకృను।

కళుకులనుకంకణముకాకికకైరకైదుంక॥

౩౪౧ ౪౮౯ మ॥ మెుఁచైనఖుఖగప్రఖంబుతగసమ్మోదంబుతోవేటయుఁ

దదనాడెగలముప్పిబట్టిగముక్తైయింతంతచప్పుళ్లచె।

ట్టుదమ్మైయుండగచెట్టుచెట్టునైలకట్టింజాట్టిబిట్టైయుచుంక।

మదినంపొవ్వంగుచునున్నయీమృగములన్నాంన్నింపుర్మకశా।

యుక॥

౩౪౨ ౪౯౦ సి॥ చెంగావిచాయలరంగమీరినదట్టి

చెంగులుబారచెరంగుజిక్కి

యపరిమితప్రభాతపనీయకటిసూత్ర

వలయంబుపైచిక్కవలవరించి।

వలచెతమణిమయుద్రికలకాంతిదిశలందు

మెునయుమిసతముసుముప్పిబట్టి।

డాకెలపచ్చరాడంబైనచోపుడు

కాలనెల్లవివాంగకాలముజోపి।

౪౩ ౨౧ తె॥ పెనకకునుజొగియూకించిప్రెసివేటు।

తానెజంగునరింపించిదానవారి।

సాకెగతిదెరిపక్షివిహారశీల।

వెలుకాంత్రునుగూడుకవిపినముననుu॥

౪౪ ౨౨ సి॥ లావుకపనిరికలకుముకిగిజిగాడు।

పూరెడుక్తైదునంతారుకోడి।

గువ్వకుంకనజోడిగొరవంకకాయుల

భైరవముజక్కవపావురంబు।

పోటుపిట్టకొక్కెరపొన్నంగిశీతువ

గున్నంగిమెుట్రుంతకొక్కెరాయి।

పిన్నకకెరిబ బెద్దారువఠ్లంగి

చేఠయాతిలునంచిల్లనైమలి।

౩౮౫ తే॥ యరుం బక్కూకటుగువ్వ్యయుంకొంచవులుగు।
౮౨౩

కాకివెలిచయుగొంగఠకన్నెవేడ।

పాలజోనువడాబయుప్పైఠకంటి।

నీళ్లవుంచునునుల్లంకిచల్లపిట్టు॥

౩౮౬ క॥ చవురుంగాకినిగనివారి।
౮౨౪

కొవురుగనీకియులుడతే॥గకుడనుంఠివఠి।

చవురుంజాతనుముప్పిని।

యువురంగాబట్టుయయునాసవుయవునక॥

౩౮౭ తే॥ పెట్టుపిట్టకుచిక్కంబుపెట్టినట్టి।
౮౨౫

యందననదనుదప్పినదగుటుజెని।

తెవిగుతిచుట్టుయాసామిక్కెవిడిగ।

యియుయ్యన్నయ్యనచుక్కలునెంగయునెక్కె॥

84

శా॥ ఆర్తర్తీవినువీధిక్కెనసుదాయక్వెకయ్యాశ్రారియు।

యస్సారంబాప్పగయుంఠవూలుగనుజేయుద్ధంబుగామోవునక।

జరంజయుచుదృష్టినిల్పివెనకక్వెయూదిక్కారప్పంతాకిం।

తోక్కైచూచుచునంతనుక్కవనిక్కైయియుయ్యయ్యక్కెఠంచినక॥

క॥ కనునూనియుచ్చుటప్రాలుటు।

వునవునన్నిస్పయువునెని వుంత్రిసపాతుక్కి

తననెనలనచ్చుటనె।

యునిచటచనికనియెనుక్కనుపవనమెలమిక॥

వ॥ ఆంత॥

క॥ నారాయుణవనవునభుజ।

సారుందాతాశరాబచంద్రునిసుతనాథ।

చారుతననెప్పెలులుశ్యం।

గారవనంబుననుమిగులగారవమెసగక॥

అపూర్వప్రయోగవు॥

౩౫౨ సీ॥ విరివియత్తాతరులక్రొవ్విరితెనె వులుకుప్పైన
కరువవివేచుచెంగల్వకొలని।
తెలనజూబిల్లిరాచలువతిన్నియలపొంత
పరువంపుఫూలచప్పరమువన్ని।
కురువేరువెరపట్టివంకువంపు దడిగట్టి
మింగిటకపురంపువ్యగ్గపెట్టి।
గరుతరుకొశికాగరుగురుధూపము
విబ్బిసూనాసవమెదుర నిడిపి।

౩౫౩ తె॥ మందనురతియుక్తముగమ్ముగమదమునందు।
జనితద్విధమున నిష్ఠాసుకరముగ।
గంధమాల్యాదిత్రుతఫలఫూజగాను నవిడి।
బవాలు విద్యాపాయనమ్ములు రమానుసంగ॥

౩౫౪ శా॥ జైజైయుక్తుశరాసనా శరణు రాజీవద్యజాజ్ఞా
రాజీవాక్షుత నరాభవానతులు సారంగీగుణాప్రముక్తుల
రాజీవాదిశిలీముఖాభజనమా రాజాప్తకాల్వ్యక్తుల

రాజాదండము మన్మథాప్రణతులో రామానమస్తే హరతా॥

ద్విపద

౩౫౫ శ్రీదనిడెమమబ్రోవతులొన్మదనా।
మందనపరావానవమత్త్యాతిసదనా।
సదనావలత్రాణలశరమదనా।
మదనాతిస్థితిమదినివదలనా॥

ఇతాళచాపది॥

౩౫౬ కమ్మని చిటుపొటుకరువవితెరు।
తుమ్మెదబలగపుతాలగనిబారు।
కొమ్మలదళములగూడార్చవజేరు।
దొమ్ముమదనసేయుదికెవ్వారు॥

౩౫౭ పచ్చవింటుచెపంతముతొడా।
మెచ్చుగజెలుఫులమించినరిండా।
పొచుకంటుదొరనైదిరినప్రొదా।
పొచ్చెమువెంచకపూవిలుకాడా॥

శిందివంవృత్తయుక్తకన్నాటుపాపది||

౩౫౭ ౫౦౧ విరివిగానెలపండువెన్నెలలుగాయం|

పురివిప్పినెమ్మిగుంపుతటానదాయు|

ముకురుపాచిలుక్రవాద్యముమద్దుపాళ్లనెయం|

తరిగాదువసనుపుమందరినికతిరాయు||

౩౫౮ ౫౦౪ చ|| ప్రనివినుతించిప్రియుస్త్రికములానకలావిపజ్ఞోపవాశ

ల్గానితమలోనభక్తులాలకుం బ్రియమ్మైనఫలాదులర్|

గొనుచుంమునేవిలాసములకుందగుజాజరపా

తెనయగబాడిసాయుచుకవిందములానసెతారుమెచ్చు

౩౬౦ ౫౦౭ చ|| ముదనునియుళ్లునేమియులవానినులంతయుసం

మంబునన్|

బాదలుచునాసవంబనెడిపూవుదళంబులమంచిమింగి

చ్చదనరనుంతొరుల్ చవులుచూదిభృశసాగసయ్యినంచు

మ్మదమొదవంగద్రావుచును మాటికిగెరుచుసుందనయ్యె

౩౬౧ ౫౦౮ క|| ఆసవములుచవిగ్రావెడి|

యాసవసవతెరిగిబెటులలరులగమిప్పై|

యాసవదళిహాదవికదళి|

యాసవనరగాంచిచింతనాదరయుమున్||

దశజావాదయుక్తంటండం||

౬౬౨ ౫౦౮ క|| మలుకకొరవిజోగిరవా

విశిమూర్ణనపాన్నదస్నప్రంకణముమిపా|

ఫలక్రేవినగచనుపకము

తిలకముగనమావియుంటతెగదంబాగడి||

౬౬౩ మ|| పువ్వుంజనియప్పువాపేరుబోడులువెండియు||

౬౬౪ ౫౧౦ ని|| తిలకంబునెంకతెచూపులననగావించె

చాంపెయతరువాతుర్జంకజనె|

గోగనెంతాకతెయొగ్గలుపల్కుచునుదూరె

క్రదజిరనెంకతెప్రెంఖణముదాడె|

యొకతెదాయుచుంకురువకముత్రాంగిటజెకెన్

వకుళంబుప్తైమించనెంకతెయుమునె|

చెమ్మావిచేనంటుప్రేమయొక్కతెయీాడి

నెంతతెవావిభీమాదనూపుఁలాసనె।

౩౯౮ ల్లాఁకదిమినెంతతెపొన్నగనికెతాకెతనవ్వి।
౯౧౧

ప్రకటముగనశోకమెంతతెదనవ్వి।

నిష్ఠపానవశతనింతులుమిలగనా।

తరులునరవివిరులదనరెనంతు॥

నారాయణాకగడ॥మధ్యమావనం॥

౩౯౯ సారసవదనలుసారపదమ్మున।
౯౧౨

గారవమునుశృంగారవనమ్మున।

తమకెతెచ్చినచిత్రములనువేడుకతో

గమనైతగుపూగములకుగూడుకే।

౯౧౩ యెడలబాదలుపయ్యెదలరజారగ।

మెదలుచూపులుమెన్నదలటుజారగ।

బలువిడిజిగిగుబ్బలుజిగిదేరగ।

తలతలమసవాలర్ణలుమదవారగ।

౧౪ నలువమారవెనలులలరింపుచు।

కులుకునడలుబెళుకులుగనుపించుచు।

పలుకులకపురపుపలుకులునింపుచు।

చెలరెగుచుకుబ్బలలుబిగింపుచు।

౧౫ పకపకనగిచంపకములకరుగుచు।

శుకమువెగయుకింశుకములదిరుగుచు।

పరువపునకాపరువనిదిరుగుచు।

గురువిందలపొదగురువనిమరుగుచు।

౧౬ నిమ్మరువమదనకిమ్మనువారును।

రమ్మదకపూర్ణరమ్మనువారును।

సహాకారమ్ములసహకారమ్ములు।

మహాళకుబ్రియహావహాసులక్ష్మమ్ములు।

౧౭ నారికెలమ్ములనారికెలమ్ములు।

వెకువిస్ఫుకురువెకువిడమ్ములు।

పొన్నదెనెవాపొన్నకుడాయుకు।

సన్నజాజికైసన్నలునెయుకు।

౯౧౭ నలుగనిసురపొన్నలుబెనదుముకం।
చులుకనగావంజుళ్ళులబిడుముకం।
మీాకుందవముబెళికేకుందవముని లు।
మాకుందవమ్ములుమాకందంవులు।
౯౧౮ కదళిచూతమీాకదళివిలాసవు।
పొదలగంటెపూబొదలవిలాసవు।
వెదకుమిపుడుక్రొవ్విదకునుమల్లెలు।
మెదవెనిండుతుమ్మెదలకుపిల్లలు।
మరలగంటెబాహుళలకాలంకులు।
౯౨౦ గరులుళ్ళనగళెగెవాగురులునెలంకులు।
మలయగజూచ్చెనుమలయసమీారవు।
కలికలకైనగ్గలికవుమీారవు।
౯౨౧ కలికిచననవుగనుకలికకుచంబులు।
తులయనదగువర్తులలకుచవ్ములు।
నలరుగాన్నతరులలరులగానవు।

చెలువవువురుయాచెలువగుగానవు।
ననివనితలువనిననితరరతులను।
వనవంయూరభావనవృదుగతులను॥

అప్పుతినంగుత్రాసరగడ॥

౬౮ ౨౨ చిలుకలకొలకులుబిత్తరిసొలపులు।
మెలపులనుకళికిసొబగులవుద్వుత్।
గులుకులబలుకులగపురపుబలుకులు।
ఝలఝలనయెలుకబలుకుచుమురియుచు॥
౬౯ ౨౩ సీ॥ ఎలాలతలుదూరనెలాలతావన్వి
ననవేలకోయుత్రుష్నవృగాత్మి।
మరువంబాకింతయూమరువంబుజానన
జాతులుబెనుపుటజాతినాతి।
గారంతుపూగామ్మగోరంటకెపొమ్మ
కైళిక్రొవమ్మకంకెళిబాల।

వాడుకె ఋషివిరవాదులకై తెదు

పొగడదండలకెంత పొగడెదబల।

౩౧౮ తే॥ కన్నెగెదంగిరెక్కలై కన్నెవలన।

వలని మచ్చరమెవెయు వలననను చు।

నైజముగ్గాణియుపుడుపయోజముఖుల।

చయువుపెడుకపుష్పపచయము చేసి॥

ప్రాసభేదము॥

౩౨౦ క॥ ప్రేమావతులయ్యెయిర।

లీలంబుష్పాపచయంకలితఘనకేళీ।

లాలితజనితశ్రమమై

యాలోజులకేళికాంక్షన్నచనని దుర్॥

౩౨౧ క॥ అంభోజాక్షులకైరవ।

బంధురకలనాంసచక్రబకవిఖదరవా।

రంభవిజృంభణసంభ్రమ।

గంభీరంభైనకొలనుగనుగొనియుచర్॥

మాధుర్యము॥

౩౨౨ క॥ నానామణులయ్యెడతమ।

సోరఫుమగ్రోభూషణములుసదవించుకొరన్।

తారాకైరవినలతలన।

తోరైకనుపట్టురద్రికతెజంబలరన్॥

౩౨౩ క॥ ప్రక్కాలనుజరిదిగునెద।

చక్రగస్తాపానములనుజారియువేశిపో।

యంక్రియుదియంపజోర్తని।

యెక్కసక్కియతనదుచెంతయాతగనిప్పైన్॥

౩౨౪ క॥ నీతుసునాతుసుజోర।

ల్లాకింనరకంఠికినివృగాక్షికిబ్రతియెకా।

నాకావృక్షుదానికిసో।

టోకలికినిసద్దియల్లయుంతియుటుంబుర్॥

సముద్రాలంకారం॥ అపూర్వప్రయోగము॥

౩౨౫ ము॥ వనజాతాక్షియురోజకుంభములతోవతీంబురొవారావళీ।

ఘనవా స్త్రనిస్థితి తాకనస్మకరికల్ ఘురాన్తంబులం జోగజా।
రినకస్తూరివుదంబు తాతళుకు మీూశపాళ పద్మాభజో।
వునవుష్పాంగగఠంగెతప్పురనికిక్ వుత్తెభవిశ్రీదితడె॥
జులకెళ్ళివృషభ గతిరగఠ॥

౩౨౬ చలువపలువగమించనంచను సిరసిసిరనిజవుఖులుగూడు
నలువువలువలుగట్టుగట్టువునంబునంబురికానెడువెడుక।
తరినిసరినిలనవురివురివుదతవుకతవుకవులూనరతిగ్నెడ
వెంకని యొుకని యొుకళ్ళాకళ్లయి మెట్టుమెట్టుకు మిగులమ్రొక్క

౫౩౨ ఘనతగనుతమివలపుగలపవుకరగకరగతజలవుచల్లుచ
తనువులనువుగడయన్నెయిన్ననతరగతరగనిబిబిపుళ్లుచు
యెులమిబిబిమిగనీదమీూడుడుకేలకేలటసాచగావున।
లలనయెులనవ్వావ్వకవెప్పుకిలాగులాగునసెంతదానవు।

౫౩౩ రావతారావనుచుకెలుబిరానరాన తొఠిగిత్రవుష్మచు।
తెవతెవలననగిపెనగుచుతెవివితెవివిరిదమ్మికెవుష్మచు।
కుసుమంరసవులులు విసరుపసగయుక్కొకొకనదంబుగాంచి
వసవుచిసవులులుత్రవనావగవారివారినిదరవనెంచెద

౫౩౪ కప్పుపుష్పదిప్రియునా సుమకంపుకంటుఖుశింబివెగమె।
ంరుప్పుమెప్పుగతోవకలనీవాఠవాదకయుండలాగమె।
మురలకెరలునునలికతిలకవుమూయమూయలుగొన్నిదెనెదు।
తరవికెరలుచుతానవెనలితరవుతరవెరుగకయుతెనెదు।

౫౩౫ వద్దురాగతనాలుకలువకువాడులాఠగదగునెనారికి।
యెుద్దిరాసానివిలురానగునేలపొవ్వులనీడుదారికి।
యునుచునుండగనెంచియెుకచెలి యుండునందరఖూచికొందర।
దనరనైపేరంతుశాయుగతగునెయిటునెరబిరుదుముందర।

౫౩౬ యెల్లవారికినాలవెట్టిదనీడులాటకుబిరుదువెట్టెద॥
నెల్లనని యెుదివారిదిట్టదనెనరవున్మధునానవెట్టెద।
నెందుఝుణికెదరంచుబెట్టుగనేచిసువునైరజవుమెట్టుగ।
యుందరలపైజిల్లిదట్టుగనాఠసకియుకప్రియువుపుట్టుగ।

౬౩౭ నైలయాచిగురాకుబోఠికినైలయాయుంబురువా-
పోణికి।
నైలయాయిలినీలవెణికినైలయావుదకీరవాణికి।

నేరాలజక్కవలాలకిప్పుడు నేరాలతామరగోలకిప్పుడు|

నేరాలతుమ్మెదనారివీరాడను నేరాలయెంచయెుయారిషా|

నేరాలయూతాశవిఘ్నసందన నేరాలయూషాకలితనందన|

యునినసతులందరును భృశియా యుతిపనెపట్టి రిపనిరయ

బున|

వనమువారికరణీ మసందద్దులు వరుసవేరియనంతరంబునే॥

ఉత్ప్రేక్షాలంకారము॥

౩౭౭ చ॥ అలలయుకవెన్నియూత నెకయుంబురువాసనత్రిదసల్ప|

వలిపెపుప్పైటవూటునను వట్రువచన్నెనలొప్పితాంతితో|

వలపుపువాళవళ్లినసుప్రావినకోకయుగంబువారుచె|

వలిబదిముక్కులెత్తుకాను పైఖరిబూదచెలంగె చిత్రమై॥

ముద్రాలంకారము॥ వనమయూరం|

౩౭౮ చెంతగతిపెన్నెరులు బారికటునీ వుర్|

మెండుకొనగప్పెకడు వారిజలకెలిర్|

తాండవముసల్పెడు విధంబుననునెట్లె|

యుండిరబలల్ వనమయూరములలీదీ॥

౭౯ సీ॥ తళుకుపెన్నెరిముంగురులుగండు తుమ్మెదలే|

సోగకంనులు కప్పుబసాపుతొగలు|

తరులలలము గవయులందపుతెల్లద్దామరలే

గబ్బివాలిండ్లుబుక్కవలజోడు|

లడుగులుచెదగుప్పైయురుణాంబుజంబులు

వీగాల్లుషైటుతామెటుచాలు|

చెతులుతూండ్లురాజిల్లునాభులు సుళ్లు

సోలపుబూపులుచెదిసెలుసంగా॥

౮౦ తే॥ లలనవేసగిరికాసారలక్ష్మిలనగ|

సుదియునదుములు వదవద వదకబుదత|

సరలనడుగులు తరబరతొడలుబటియు|

నెండరిబడరికవెదనెదసడలనపుడు॥

౮౧ సీ॥ చిలుకలకొల్లత్రాయన్నలియంతియుగ్గాలి

మగువపైదలిబోరువుచ్చుకంటి|

యలనాగవెలదికన్నులకల్కినవలాపు
లతమెరుగుజూడనెలతపరంతి।
చెలువజక్కవచండ్లు చేదియలతకూన
పొలతివయుద్దులగుమ్మపువ్వుబోడి।
జవ్వనిచిత్తరిబానప్రాయాలన్న
కన్నెతెమంతెరవకలికిగోల।
౩౨౨ ఆ॥ముగుదకొమ్మసకియముద్దియజవరాలు।
అతివగాంతికొమతెయందకత్తె।
యెరపులాడిబోటియువిదబంగరుబొమ్మ।
తరుణిజోతిమెయిదలుచెలులతోడ॥
క॥వెలంబెసవిలవిపారణ
౩౨౩
తెఛ్యరతిదెలియావర్ణనవిలోకనతా।
చాలముదమందియుంటారు।
తెలుపుచుసరభసమునగెరుచునగుచుక్॥

౨౪ తె॥జలుగువరిపెంబువెన్నెన్నెల్లగలయనంబు।
యుంగరుచిచెలముసఖించిరంగుమారి।
కొలనుదెలువడునప్పుడక్కావస్త్రయిప్పి।
పలుకనాదిననయపరంజిప్రతిమబావి॥
౨౫ చ॥చలువలుదెప్పియుప్పైనెకబానసెరుల్దడియాంజెన్నెన్నత్తి।
యప్పదినెరిగాప్పమజెన్నెకయుంగనవెంబడిపూలమెల్లురా।
నెలకొననవ్వెనెక్కిత్తిరినంతెదగందములందెనెక్కప్పి
దరిమెయిసొమ్ములుంచెనెకతన్వనజోవిభుగూర్చిపట్టుకెక్॥
౨౬ క॥అరయనపరంజిప్రతిమకు।
వెరుగిడిచాక్రమగుజా ఝుమెయిజరమినయా।
యొరపునయాకాశవమహా।
శ్రీరసుతదనెనెరులలరాత్రివమానింపొసగక్॥
౨౭ సి॥సంపంగికావులుచందురుతావులు
వెరిపట్టుజీబులువేటసాళ్లు
బావమ్యంచుమయస్యచుపొప్పుళిపెరాంబట్టు
సుదయరాగమయకుదులురుతవన్నె।

ముత్తెలపందిళ్లనంత్రరగాగ్రపా
ణాంబులునెరకంబునాచుపన్నా।
నింతుపన్నెలుపంచినిగమగోచరులునా
మంతవేదులుప్రతిమలునుపోడలు।
౩౫౫ తే॥ పచ్చలునువెంపుచన్నెలుపచ్చపట్టు।
గరుడపచ్చలునేత్రములేమురగపళ్లు
పాంసపళ్లనుపద్మాలుపారిణాపళ్లు
మొదలుగాపల్లులుధరించిమెుదితలపుడు॥

విషమసీసం॥

౩౫౬ ఆందమైనకేలుకొప్పులందులదేనియల్ చిందనీకయుంచి
భులంచపా
చెంగలించు।
జాళువాసందిదండలుంగరాలుబిస్సనల్ వేశాస్నందెలు
ముల్తురాలుక్రొంబసిండిగంటలుమెులనూళ్లబాహ
సరిపెణములుముత్తియంపుముంగరలుతాళిపదకము
దాళ్ళిపంనీటుపదనుమంచుచందనములందిరంతలనంత

౦ క॥ ఆలోలతివాభ్రూలిత।
హేరానంతరమునందునతిచతురగతులే।
విహారగయుబైసిమనమొుకే।
వెంరక్కైళ్లావాత్రివిశ్రమింతమెుయనుచుర్॥
౮౧ క॥ పకవంకపూవుదెసియు।
నకలంకంబైనవంకయుండమెలగున।
ప్పికశారికశుకనికర।
ప్రకటరవంబువినిసతులుపరమోత్సవలై॥

రూపతాలంకారము।

౮౨ ఉ॥ కేవలతన్మానసుంజికురుకెంబుకలైసుమనఃపరాగమె।
తావివిభ్రూతిమ్మెపికవితానసినాదము నింగినాదమై।
త్రివలపూవుదేవియలుగల్లనదాఖినయోగపట్టమై।
మావివిలాసమింపెసగెమన్మథమోహానసిద్ధతాయనర్॥
౮౩ క॥ ఆచూతముచెంగటగని।
నాచారునుదాడకచెలులునయమొునర్గతి।

ప్రాచుర్యప్రాప్తి।

శ్రీచాతురి మనమును బాదలజెయుచుడాయచ్చె॥

౩౮౪ కం॥ లలనా మణులావిశ్వనె।

యలవా మదికొంవుదవిలియుటునఘుజనరా।

కులుకుచుచుబలికెదడెగను।

గలగలవుయువ్వలొంగిగదలగాగనిదెల్లెన్॥

౩౮౫ ఉ॥ కాంతలతానబ్రావిభ్రుశిఖావణిపుత్రికవెగడెగన।

త్సంతరయంబునంబాదివియత్తరుశాఖలనెక్కి మిక్కిలిన్।

సంతసమెయందిపట్టుకునిచాలప్రియమ్మునగారవించియు

తంతకునుబ్బిభూషణమయంబగువాస్త్రవయబెతదుష్టె

౩౮౬ ఉ॥ ఎవ్వరిదాక్కాయెవ్వలనికివ్వనితెవ్వలనుండివచ్చెనో।

జవ్వనులారయిప్పులుగుచందము నందము డెందమందు

నివ్వెరగందజేసె నికనెటులకి వారువెటులకేలి।

దెవ్వతెయన్న యెద్దెబలువెన్ననువిన్ననుగన్నదెవ్వరికి॥

౩౮౭ కం॥ అనిబిరుతనూరినాంచా

ర్యనితామణి చెంతనున వామాత్రికరం। 94

బునతావేసతమునైసం।

గనయుంతటయుంబునాష్ట్రగిరివరుశచటున్।

౪౯౮ తే॥ ఎంతచెగంది దంతనాదుంతుదాను।

నందనవునకువెడలియానందలీల।

వచ్చివనిజాచ్చిచల్లనివసతులందు।

బడలికలదేరియెయర్వారమందరనపుడు॥

౪౯౯ తే॥ తక్కుకుగులుకంగగనుచు మావులనుజెనుచు।

కొనినపూదీవలనుచు వాసనలుగొనుచు।

మలయుచీతలని సుచుచల్వలనుమనుచు।

వెంలగునలులనుజెనుచుతెన్నలనుబునుచు॥

౫౦౦ తే॥ మిసిమిరాచిల్కకిక్కలపసదల్పి।

బానుసచ్చపుపచ్చరాతీనెజూచి।

యాత్మయురుదండదండశాకాద్రినేత।

సచివుకునుదానుగూర్చున్నసమయమునను॥

అపూర్వప్రయోగం॥

౪౦౧ సీ॥ వేరమెవ్వది నెంచి వేంకటపు నాథుండు

తనకును నెయ్యంపు ప్రధానిఁ జూచి|

యివ్వనిమున దెగ యెంచ్చుట నున్నదొ

నెమకఁ బొమ్మన కమారమణు నాజ్ఞ

జవదాటక వ్వేళ జని యమాత్యవరుండు

చిరుతనూరుల నుపద్రసరసి చెంత|

నెమ్మలు లేగాలువంక పొచ్చిన నాంబారు

దెవినిగనుంగొని భావమునను|

౪౦౨ తే॥ సంభ్రమంబును ఢంబు నాశ్చర్యమొకటి|

పెనఁగొనఁగ నప్పుడాకారయును బుమెచ్చి|

దారలగా నిక్కఘున సారతరువునేడ|

నిలిచియుబ్బెంత నున్నెనెమ్మలుల జూచి॥

అపూర్వప్రయోగం॥ యమకకందం॥

౪౦౩ నాళీకవనాళీకల|

నాళీకకుపేలపాలవాలిముఖ్యాళీ|

పాళీద్యుక్ప్రాళిం గని|

బాళింబడెనని పేటానిబద్ధుఁడుగాఁడె॥

౪౦౪ వ॥ అప్ర నితన వనమున వినుతించి యుయ్యలలకు బొంక్లకు నె -

య్యంపుటలికసాని యైనతొయ్యలిం గనుంగొనె॥

ద్రాక్షాపాకం॥

౪౦౫ కం॥ చెళికియు బెళుకని చూపుల|

వెలిచియు వులవనియు రాజముల తెనియుల్|

జిలికియు జిలకనపలుకుల|

చెలిమియు నూనూగువయసు చికిలిదవిదెర్॥

౪౦౬ చ॥ పలుచని కాకమిన్నపయిబళ్ళికయుంతెరు బిన్నెమోవియున్|

తెలుసుటికాకపల్లుగతి దెరనెరుంగని క్రొత్తసిగ్గునన్|

మెలగుటికాక్కతుల్లు వగమించగనేరని నెన్నడం దముల్|

బలబుదళాల్ర్సింపెసనెత్తెశవయువ్వన దివింతగన్॥

స్వభావోక్త్యలంకారము॥

౪౦౭ సీ॥ ఎదదమ్మిపూమొుగ్గ వెనసిప్లైసిబ్లైనొ
యునపూపచన్నులు నునుపుదెరె।
వెతదగూళుల నుండి వెన్నెలపులుగులు
తెమలెనానెత్రాంచలములు జెళ్లె।
తలదువెదను వాదతలితొ్తవూగర్వము
నగకదుసన్నపునడుము చెలనె।
బాల్యపుటరింత బారగన్పట్టెడి
యునుము దిన్నియలనానె నగెబెళుకుదుం।
౪౦౮ తెు॥ కౌదవరాయుంచయుంచలు మొదవెననగ।
కులునతయుందవయిన్నెచెంగలు వనెన్తి।
నిస్తుగనె వెరావుననెవ్మెను వస్తుపిరాతె।
కంభుకంఠికిమొదలిప్రాయంబునందు॥
౪౦౯ కు॥ ప్రియముననరించె నుసహిప్ర।
త్స్యయుతారకకగుణసవూసతద్ధితవృత్స్య।

96

వ్యయుపరమరూపకద్న।
శ్రీయుబ్బావవువలన శబ్దశాస్త్రముఖ్యంగికి॥
ఉపమాలంకారం॥
౧౦ కు॥ మొలకవలెనింతగదవెడి
తళుకు కుమెరుంగున నుడోచు తళుకు కుంగురులు మెయి।
ల్లలనగునుమోవిమాటున।
నలరెడె పల్లుకనదనరె యుబలకు ఖగులకే॥
౧౧ కు॥ తాలుతబు శ్రీవర్ణంబులు।
చెవిపీనులు నుకప్రోల్పైనగువెదా।
తలపగనుకంవులంతుగ।
యులవడు నక్షరనిరూఢియబ్బ్పటదగునే॥
అపూర్వప్రయోగం॥
౧౨ కు॥ తమివయును వచ్చ్పలకు బా।
ల్యముపుచ్చులకాంత్మజన్యదాశంగపంచా।
గమురసి యుతపైకాంబోలె।

రమణిరినె మ్మెన నెక్కల స్నంజినిచె॥

అపూర్వప్రయోగం॥

౪౧౩ కం॥ కోమల తారావాపవదన।

యావతినెత జాడుపున సుబుడు రాగా।

కావరా పాతశిక్షుండెడు।

నామెర పెలదిరిత్రివళులతిశయమా చ్న్యే॥

ఉపమాలంకారము।

౪౧౪ సీ॥ జలదంబుపైమెరుంగులు మెరసినరీతి

త్రివళ్ళతిమెయిగలిరేకులు బెలంగ।

లతలకెంజిగురులుల్లసిలుచందంబున

నెమ్మెనరతనంపుసొమ్ములు దనర।

మంచుగప్పినగట్లమరన్నదమైగలిరె

కుపయుంటుతోగబ్బిగుబ్బలలర।

దానలలోనానబట్టినతాపులితుపొల్పి

విప్పుకెప్పులవాడి వీక్షులలర।

తే॥ దాలుపగదాలభ్రరణిత్రి వయ్యాలరాలు।

పరమునదికా విహా విపల్బంతి యెసగ।

పోసగియుండనట్టి పొన్నారిపోగడదరవిం।

నలువన్నైన నువెనో ల్లచిలువన్నైన॥

అనుప్రాసకందం॥

౬ తళుకులగనిచిలుకలకొవి।

కలరులగుదివలపులనెలవళికులకచవే।

న్నెలగలతాలకరి వెంకుకెల।

నెలదాలనన్నదలమిన్నయోజవిభక్షరా॥

అనుపమానాలంకారము॥

సీ॥ చిత్తరినె పెన్నాము నెత్తమ్మిగాదని

భ్రమరకంబులుపైని బిరగుబెట్టు

కవికిచూపులుదీపకాంతులుగాదని

కవితకజ్జలరేఖగలుగుబెట్టు

జవ్వనినాభికాసారంబుగాదని

యెను నయంబుతరులంద నవ్వుబెట్టు।

100

బవరాని పాండ్లజక్కవల్ గాదని
కవగూడి తమదాపెంగదియు బెట్టు
౪౧౮ తె॥ గాగయూయుంతి సాంద్ర కృగరిమ బిలువ
కన్నుకైన సమానవకన్నుకైన
వేల్పుకన్నియకైన బ్రావింపవెదు
పొసగనాస్వమికె తగువ సుదతి లోన॥
మధ్యయమకం॥
క॥ సుందరి గజకుచ నాభీ
౪౧౯ సందీపితనిగనిగచకచకధళధళలెం
దుందరవయుం కుందరవయుం
కందరవయుం దరవయు కరవు గారవపేల॥
అవృతిసంగయమకం॥
౪౨౦ క॥ మిన్నానదమలకలువల
మిన్నానెరిఝూంపువేంత్రివానలవెన్నా
వెన్నాపలుకనచక్కని

వెన్నాయునటా కుంకరిమి పెలదిరినన గ॥
చిత్రవాక్యసీసం॥
౧ కన్నెనాసికచన్నుకవ్వు గెల్పు లకాప్పు
కాప్పు వెన్నెల ప్రొ వెన్నరుంగు జిగి చూపు
చూపు నీలంపు కచ్చుకలుకలువ రూపు
రూపు వాతెర చిగురుంగమితోపు
తోపునె వెన్నావ చందురు మిన్నలను మాపు
మాపు బొమ్మ దరుకమ్మ విలుకోపు
కోపునెన్నదయుంచకౌదమతకడ బాపు
బాపు నాదగుకాను బయలుడాపు
౪౨౧ తె॥ డాపు తానయ్యె శ్రీకృష్ణ దాంచుడారకు
దారకునెయనుకంతంబు దరమదరము
తరము తరిజిగి మొల్లల తరుము తరవు
తరువు హారము పునపిరి దిలమము పుకన్నె॥

ప్రతిపైదధ్వనివ్యాదిరెఖ్యాలంకారధ్వనియుక్తసంభావనాలం

౪౨౩ సీ॥ ప్రాంబుతోగాతకెలంబు యుండినగాకె

పేరతితొరలసాటునుడువవశమె।

యలదమ్మితోనెలయలమిబొందినగాక

యింతిమెయిగవుసవతెన్నదరమె।

చిలువతోనెమ్మిమచ్చికనుజెసినగాక

యున్నవెనలికెనయున్నవశమె।

వెన్నెలతొనిరుల్ వెలనిల్పినగాక

పొలతిచూపులసరిబోల్పగలవె।

౪౨౪ తె॥ యొనయుగాకెమియువిహరయుత్తిముతగ।

విరిసికందిపర ✗ వంచిపురివిదిబర్।

వెల్లస్త్రియూలబత్రఫ్యూదెవిలసితోరు।

వదనకుచవీత్రుణావలివదరెనంత॥

పాదత్రయయమకోదాహరణము॥అప్రా

ప్రయోగము॥

క॥ యయవతీమణితనుకుచగనె।

నసతాశుణ్ణస్ప్రిపిలసనమ్మునవేసుల్।

నవతాస్థితిగనెనవతల।

నవతనెుగనెకానుస్సానసవతంసముగన్॥

వర్ణావృత్తియుక్తపదప్రస్నగతి॥

౬ తె॥ తళుకుచిలువచెలువజడములుకుకులుకు।

కుల లుకుకొరపలుకఘురప్రపలుకుచిలుకు।

చిలుకువిరికొప్పువిరిచూపుచెళుకుకళుకు।

కళుకువాతెరపెరతెనెలాలులుకుములుకు॥

౭ క॥ చెలికిరతనాలకమ్మలు।

వెలనెలదెసగెలుపుటుప్పువెరవిల్తుతుచూ।

పులమయులుకులపదనుగలుగ।

నలనలవరివీథుశ్శాణయంతములనగ॥

యదార్ధప్రతిపాదకపదతదప్సరనిర్మాత్రాదార్యంత

రసూచకపదతదాద్యక్షరనిర్మాక్షరవర్ణాంతరగ్రాహి

సంఅప్రాశ్వప్రయోగము॥

౪౨౮ సీ॥ భ్రాంతిపున్నాగంబుపొక్కిలినాగంబు
గతిగంబురాపల్లుకర్ణుకంజాక్షు।
అవిరళళ్యాంశుకంబవయవంబుశుకంబు
కలితవాక్స్వనిరాఢికంబునరుత।
ఘనవసుధాస్థితికలిమిమండలమసుధా
స్థితియుదరంబుధాతృతికుచములు।
నవచకోరకములునయనములర్కోరక
ములుదంతములుకరముపురివేణి।
౪౨౯ తే॥ యలప్రవాళమ్ముకెలువాలమ్ముచూపు।
నభ్రమునెన్నడుప్పలములునఖరపంక్తి।
ధనువుకనుబొమనువుబువులళుకునాస।
వెన్నెలనగవునెలవెరావువెలదికమరె॥
రూపతాతిశయాత్స్వనుప్రాసిగమోన్నత్ప్రాలంకా
౪౩౦ సీ॥ జగిమోవునెత్తమ్మిజెసియుచ్చుటితెనె
తియ్యనిగచ్చపాతెరనెయునిచి।

మెరుగుమీగాళ్లుతామెళ్లనుజెసిత
త్రతినతపావిండ్లగలుగయునిచి।
నునుపుమీరినతొడలనటులజెసి
యుండవికపురములుబలుకులనెయునిచి।
పొక్కిలిగవిజెసియుక్కత్రియురులబాలే
పొందుగానవలగ్నముందెయునిచి।
౪౩౧ తే॥ గళ్ళముదరమునుజెసియూకళుకుమెలక।
నగవునెయుంచితెనుమించుగనుజెసి।
దానిబెళుకులుచూపులలోనయునిచి।
జగతినీకొమ్మనలువవింతగసృజించె॥
త్రిప్రాస॥
౧ క॥ చిందమ్ములచందమ్ముల।
కెందమ్ములజిగిదెగడుసకియమెదకెల్వా।
రందమ్ములచందంమ్ముల।
యుందమ్ములిగుమవిాళావరాస్వేక్షణముల్॥

శబ్దచిత్రము।

౪౩౩ క॥ ప్రరికుచజంఘులకళికము।
కరియాదివంవర్ణముడెగికరియొప్పగతినె।
తరికాంతస్తానుబంధత।
సరియయ్యనుబావులతకుసరిగాదయ్యెన్॥

౪౩౪ తే॥ గ్రసుచుపెరగందిపన్నగావర్శ్వవిభ్రునె।
క్రీతలోదరియూరుపెరుకపదగ।
తెలిసియెరిగింతుననిమదిదలచియుద్రికి।
సంభ్రమంబునజెరగజనియుతంతు॥

౪౩౫ ఉ॥ కాంతవిలాసమైన్రులుకంస్నులపండువుగాగఝా
కాంతలచేతనియ్యబలకార్శ్యముతెల్లనైరుంగువాడనే
చెంతకునెద్దిమార్గమునజెరెదనింకిటనెద్దిబుద్ధియో
యింతినిమాన్యశాద్రిపతికెవ్విధిగాతుర్జనలుండునె

౪౩౬ క॥ నెవచ్చినపనియెక్కరు।
కావవెనటమీదవలయకార్శ్యములంచున్।

దేవతకస్త్రైసనము।
దావెదకుచునింతనంతతరుణీమణులున్॥

౭ ఆ॥ దాయనెగియుక్తాయంబువయుక్షిచెత
యుంనగేగగాంచియపుష్పాంచి।
మంత్రివర్యుడపుడుమానినీమణితోడ।
పలికెస్వామికార్యపటుమదివియ॥

క॥ ఏవిధమునసీతెగిపు।
దేవనిలోమీకుదొరికెనదిమాహరిచె।
తావలమైనదిమీరా।
దైవంబెవ్వరనియుడుగదలచితిరెనన్॥

చతుర్వర్ణయమకము।

తే॥ మావిభుండుయశాస్త్రిమావిభుండు।
మావిధుండాస్త్రజితపూర్ణమావిధుండు।
మావిలాసితనుసుషమావిలాసి।
మాగురుండునితాంతక్షేమాగురుండు॥

ఏకవింశతివర్ణయుక్తమాద్యంతయమకవృత్తము॥

౪౪౦ చ॥ నిగుతెతుభ్భారికాంతిజయనేతిక్రుపావనసారథీసుధ।
స్విగతివిలాసవైఖరులనేరజరాణ్ణగభర్తగెల్చుప।
స్నగధరరెవతీధవధనంజయభార్గవరామభద్రులన్।
స్నగధరరెవతీధవధనంజయభార్గవరామభద్రులన్॥

౪౪౧ సీ॥ వనధినెంచినయల్లుతనుధరించినపుల్ల
గల్లువాడుతనంతవెల్లువాడు।
కలువదట్టినరూపుచిలువమెట్టినమెపు
గన్నవాడువిధాతగన్నవాడు।
గిరినిమోసినసత్తికరినిగాచినబిత్తి
దనరువాడుగిరీశునెనరువాడు।
కరువలియురకౌజ్జమియుకుమతామరబొజ్జ
నెసగువాడుశుభంబులొసగువాడు।

౪౪౨ తే॥ వాలుగనన్నలవాడెల్లవాలువాడు

మెలువాడింద్రికకుభంగమెలువాఁడు।
జాలువాడెలవాడంఘ్రిజాలువాఁడు।
డాలుగలవాడెదనుమచ్చడాలువాఁడు॥

౪౪౩ ఆ॥ ప్రసంచుసచివుడిట్టులాశౌరిఘనతర।
విభ్రమప్రతాపవిధులుదెలిపి।
రమ్మువెగదెమ్మనెమ్మదెగనుగొని।
చనగవలయుననినచానయంపుడు॥

౪౪౪ వ॥ ప్రియాన్నైసంధనిలయునియందుకెందంబానందంబునంజూ
డుపరచికురంపదివమనెూన్నతినతకరించినకపతియుంగుతికు
పతివెంకటెశ్వరునియందుగలకూర్మిపకులకెరుకపడకయుం
౪౪౫ డునల్లుగాయుండియుమెూమాంబెచ్చరించినిలుపోవకనత
నివాక్యంబులకునుత్తరంబిచ్చుటకులకాంతాధర్మంబుగా
దనియునవారకుండినచిరస్మారంబైతోచుననియువిచారిం
చికించిద్దరహాసప్రతిశిరాలస్యంబుననిజసఖీజనవితాన
మ్మున్మేగంటింజూచిలజ్జాభరనైకతానమతితానతానన

వైన్యయూరకమున్నయువెల్గాహాసంబాళుబాళునాంబాళ
యభిప్రాయంబెరింగి॥

అపూర్వప్రయోగం॥

౪౪౫ తే॥ మోదిచెదియులందులరూఢికెక్కె।
నింగితాకారచేష్టలనెఱుంగనేర్చు।
కనకమాలికయునుసుక్రమనజగంధి।
సచివ్రగసుగానిదరహాసరుచులుమెఱయు॥

౪౪౬ క॥ అనియెదనస్వామికార్యం।
బనుకాలవయనెయుబాంకుటదియుల్లసమా।
వినుసహజముపదివెక్కె।
ననుసమ్మగవెముడంతనాయుకనినెన్నె॥

అపూర్వప్రయోగము॥

౪౪౭ చ॥ ఇగతినరుండుబాంకెసరసజ్ఞతదప్పునకేఁటిచెక్కురుల్।
మెగసిరిబాయునాపదలుముంచుగుభంబుదాలంగవెత
మ్మిగచెడుధర్మమెల్లణాగుమెలిమినాశముసెందునాయు

వ్యగుకలిదోషముంబుభయమెంటుడునెస్త్రముబాయుసక్తఋలే॥
మ॥ అదియునంగాకా॥

ప్రాసభేదం॥

౮ ఉ॥ ముందుగతావశేనపారిపోవానరూపముపాఠకెడునా।
యుండునుతెనెలుట్టుపతనాడుచునావిభుడుప్పులెకము।
ప్పందుముగంజిదాగునని పక్షైదుగాయుటుక్తైనచూతమం।
కందనచెతనున్నమణికంకణముంగనదక్షమెటుకెఁ॥

౪౫౦ కుసెనెవచ్ఛిబూచిమావారి।
కృష్ణినయునతిగనిష్ఠిదపదమం।
బావెలదిమంత్రివర్యుని।
భావంబుకెళంకుదీర్ఘబలితెన్మగుడఁ॥

౪౫౧ ఉ॥ నీవుమహాసుభాపుతవునింనటునమ్మకయుంటగాడునె।
నావిభుబూచుముష్టుటనాదకుడాజ్ఞానివెత్కమారగా।
బోవవెనంచునిన్నహోరహోక్కముల౯దితినింతెకాకయూ।
భూవలయంబునందుకడుబాహ్యులుమంత్రులుగాక
యుంచఁగ॥

౮౫౨ చ॥ అనవుడుమంత్రివర్యుడుప్రియంబునఁదయంబునమీరన
వనితసుదోడితెచ్చియొకవంకననభూజాదచెంతవెద్దతో|
ననిచనిజైశుడున్నయెడకాయ్యనజేరగనేగునంతనన్|
య్యనఘుఁడుపప్రరాజగతియందుఁదరున్సుఖసుప్తిఁదోనె
ద్విరుక్తకందము॥

౮౫౩ తళుతళుమనుచెక్కులునెల|
గలకలనగుమద్దియగమకవబుక్రవలం|
డలతలమనువలిజన్నులు|
గలిగినయయుచ్చుయశారికలలోజనియెన్॥
తకనం॥

౮౫౪ చ॥ కలగనివేబితాకలికిగాంచుటనిక్రమైయంచునిక్రమై
వెలసినకాంతయిక్రతికివేచనెనంచునదెమిబూరగా|
కలయనుగాదునిక్కువవముగాదిదియంచుదలంచియెక్రి
కలగనుగొన్నసాతిబిగికాంగిటయుండెనంచునెంచుచు

౮౫౫ వ॥ నిలుచున్ నిప్పినచోటనిల్వకెటయనిబో వృనిర్వేణుడై

104

తలయూచున్ దనలోననవ్వికదుసంథాపించునల్ దిక్కులుం|
గలయంబూచుదలంకుదత్తరమగోర్గాగ్ప్రాల్పుచిత్తంబునం|
దలచున్బాలికనిట్లుశారిమదిలోనావంతచెగుందుచున్॥

౬ వ॥ ఇవ్విధంబునప్రపంచితపంచశరాశుగనిర్భిన్నధైర్యకంచుకం
బుగలయావెంకటాచలపతింగనుంగొనియమ్మంత్రిచంద్రుం
డాశ్చర్యంబుసంభ్రయంబునువమసంభునందినంగొనా॥

౭ కం॥ అప్పుడనుమారిచిత్తంబాక|
నైపముననన్నయదితదయనెరవువెకి|
యపరాధముచేసితినో|
చెపలతనని విన్నపేరజనియిట్లనియెన్॥

౮ కం॥ పట్టేశ్వరతుష్టారచ్|
వత్తంసంకరగభీరవచనగతినర|
గ్రోస్ప్రితిబనివచ్చినసన్|
రబ్రంపుమువలదుపెత్రరాజేవాస్త్రా॥

ద్విరుక్తిత్రినియుతాంతానుప్రాసైకప్రాస॥

౪౮౯ సీ॥ సారసారసభవా దారదారక్షనదీ

తారతారాగకర్పూరసార।

తారతారవిధునీపారపారతురంగ

శారశారదఘనవారివార।

భారభారకువిశాపారపారదసురా

వారవారసురభిశ్రీరపూర।

సారసారవపద్మమారమారకశోభం

దారదారవరాళివారణార।

౪౯౦ తే॥ నారదపటీరడిండీరసారదంతి।

రైరవకరనముకురవిస్ఫారమల్లి

తారముల తోడ నీకీర్తి తారసించు।

శారగాచలభూరి విహారహారి॥

విశేషాద్యక్షరనామకందం॥

౪౯౧ క॥ భువనజరరజయసన్నుత।

గవాదిపాదస్యకవితకారుణ్యరమా।

ధవపరమపురుషతీవ్ర।

రిపువిభాలభుజగధరపతీ॥

గుణరూపోత్ప్రుష్టా॥

క॥ మారినేడుభాగ్యసూచన।

కరగురుధృక్త్రాణశోణకాంతిజెలంగే।

శరణాగతభరణాయుత।

కరుడుగసాక్షారమవుదయారసమనగ॥

వృత్త్యనుప్రాసకందము॥

౪౯౨ చందనపారిచందనశర।

కుందేందుపురందరాశ్వగాభ్యందశతా।

నందస్పందనతారా।

సందావాసితారవిందసత్కీర్తివారి॥

కవిప్రౌఢోక్తిసిద్ధార్థశక్తిమూలవస్తుకృతాలంకారధ్వని॥

౪౯౩ క॥ జలజాక్షునేడుతెఙ్ఞో।

నలమిలవెలయుంగదనబి నజ్వలనుండా।
జలరాశిబట్టిదావా।
నలముమమారణ్యస్థిరా ళనగముల జెందెఁ॥
త్రివిధాపన్నవలక్ష్యణం॥

౪౬౭ మ॥ స్థిరచత్రంబదిగాదుబావ బదమహా శ్రీగానిశంఖంబు
దురుకీర్తిద్యుతిగాని దెహారుచి గాదుద్యద్ఘనా ఘుంబుగా
నిరవాంబూ ళగనంబునేదునెరచిన్నెల్ దన్నువెన్నఁ ఫేణా।
ధరజర త్రంబున గానుపింప వరమా ధ్వస్త ప్రజాత్రేత్రా॥
ప్రశిష్టమా లితాపరంపరిత॥

౪౬౮ మ॥ వనితాద్భక్షుముదెందుబింబము యశోవల్లీ వసంతాగమ
బనిదంపూర్వకద్రాసుధాంబుధిభుజా జాత్కార్దయస్త్రాద్దరం
బనరాజద్గుణరత్నరోహణ మునీయా తారపెవ్వారిక్।
జనునెసన్నుతినె యుశ్రీహరిదయా సంత్రాతమాధ్వశ్రీ॥
చైతానుప్రాస॥ పంచచామరము॥

౪౬౯ ఘనాఘనాభిరామదామకంధిజాదరీదరీ।

వనావనాబలాపహాత్ కాలవైరివాహరీహరీ।
వినావినామమైత్ర్యదంతి వీరకేసరీసరీ।
దినాదినారజాత్ర్యదీనదీనమాధురీధురీ॥
సంబంధానుబంధాతిశయోక్తి॥

క॥ మురహర తావకవితరణ।
చరితము విని వితరణంబు చాలించెను క౦।
నరనాథుడు గాంచు నుక్తి
త్రరధి విహారంబున వితరణమొక తెల్లన్॥
వ్యతిరేకరూపసంభావనాలంకారం

౪౭౦ సీ॥ సతతంబు కువలయా హ్లాదమొనర్చకయున్న
నవిరతాశావృత్తి నందకున్న
దోషోదయంబున తాలగిపోవకయున్న
స్రుతి నందరకుపగల్గనైయుకున్న
వారుణినిత్యసేవనము జెందకయున్న
ద్విజరాజభాగంబు దివియకున్న

ఘనసమాగతవేళకను బాటుగాకున్న

(గ్ర)హామయాలకెకి మీఁదుగాకయున్న

౪౬౦ తే॥ యుప్రతిమమైన నీదుభుజప్రతాప

మునకు నీతనవచ్చునవ్వనబవీతుడు

కనవిన్న విద్రుంటపెరింటగుంటు

నలుమునెలకొన్న వెంకటనాధశౌరీ॥

రూపకన్నైషమయసంసృష్టి॥

౪౬౧ సీ॥ నీయాదవోన్నతి నిఖిలసజ్జనవిప

ద్వారిధి కితరణి వారమయ్యె

నీకీర్తి విస్ఫూర్తి నీరజభూతాండ

కరపేటికకు నిండువారమయ్యె

నీవితీర్తి ప్రౌఢి నిర్నిద్రనైవక్తా

వళికి కల్పకకుజవారమయ్యె

నీనీతిమార్గంబు నిందితమూఢభా

వనజోద్ధతాబ్దవారమయ్యె

తే॥ నీ కరుటుములకు నంగురువారమయ్యె

నీరుచి పరాటవికిశుక్రవారమయ్యె

నీయభిదకలు షాద్రికి నితలపశని

వారమయ్యె నునత దేవవాసుదేవ॥

అపహ్నవానుప్రాణితకావ్యలింగం॥

౪౬౨ సీ॥ శ్రీకైన వెంయుత వితెలిగందవతిగాడు

చెతోజుతనుజాతభూతిగాని

నుదుటజెట్టినవక్రగమదతిలకముగాడు

గొప్పయెక్కువకనుకొప్పగాని

గళమునకప్పురాకట్టుసరమగాడు

కమనీయకరశలక్షణమగాని

కటితటుగురుచిత్రపటవిశేషముగాడు

దాలీనుబెబ్బులితోలుగాని

౪౬౩ తే॥ వాలుప్పైనిల్చియున్నదాశైలపుత్రి

ధరణినీశ్వరుడవు నీవె తలచిచూడ।
కంటివిన్నవిదంటి వేరింటి గుంటి।
నడుమనిలకాన్నవెంకటనాధశౌరి॥

౪౭౬ క॥ నవ్రాదితాన్వధీశా।
కప్రాస్త్రాంస్తేందుబింబగంగాద్యుత్యూ
రాప్రక్షోణీజాతా।
సామ్రాజ్యశ్రీప్రశేషశైలాధ్యక్షా॥
త్రిస్త్రబకవృత్తపదప్రస్తరణేయము॥

౪౭౭ ని॥ భంజనజాన్వఖండఖండపరశుకాండ
కాండవారిపిచండచండచక్ర।
ధ్వాంసనభిత్తినిదానదానవగజదాన
దానవనకరవానవానదాన।
నాగారికృతరాగరాగకాళియభోగ
భోగనర్తనయోగయోగచరణ।

భీమాశరదద్రామద్రాఘుమహోద్రామ
ద్రామకృత్స్ఫిరామరామభద్ర।

౪౭౮ తే॥ గండమండలకుండలతండవిమాన।
మస్తకాఖండలముఖప్రశస్తవినుత।
వనచరధ్వజమత్స్యగజయుగమనుజపుష్ప।
తాసముజ్జ్వలకేళావతారధీర॥

ముక్తపదగ్రస్తత్రైశారగద్య॥

౪౭౯ శ్రీమద్రమారమణీసముజ్జ్వలకృజ్జాలఖాతమాతాంత।
తాంతవాదంబరసంభృతానల్పకల్పజటాలతిరజటాఝూటకా
టకనానటిద్దగనగంగాతరంగాభంగురఘుమఘుమారావ
చమత్కారదిక్కారగంభీరవభోనిగుంభితపదబంధానుబంధరప్ర
బంధదారంధర్వపావలూరూద్భవవ్యాసప్రముఖకవిరాజసం
స్తూయమానగుణప్రకాంత।కాంతమున్నవముదంచితగజా
నిశ్చోపభీషణదరీశ్రాకమానభూరికుశేసముద్ధతతీర్థప్రవ
సుఖాఢ్యగుభిగుచ్ఛపుష్పదమానబద్ధ్వరచవిందవనీతల
కబంధవిధ్వంతావతారకృతిదర్శనాఖకాంత॥

కాండభటాసారంభీరణోదరత్వదీయస్వవహామోల్లింఘునవి:
భైవరూణాంభూనిధానాఖర్వగర్వనిర్వాపణోదండాద్దండదం:
థత్తాంతగ్రీవావతారసాధారణమెమెధాసంవిధానప్ర
వృద్ధస్ననవద్యవిద్యాసుబోధితామెయువాచంయయమునోవె:
దండధరదృవీణాఖండలత్రిపాద్విభావసూర్యవనాఖ్యా:
న్మాధిపాశుగ్నైణాబిలాష్టార్వప్రవసుఖకకుప్పరివృధాఘ్రునవేరీ
రుష్ట్రాటస్త్రగితరత్నశీర్షత్నప్రభానీరాజితాంఘ్రిపంకెరుహాడె
ప్సవూనాతపత్రకెతనవాలకులిశాంకుశరెఖాప్రపంచ।
చంఢతెజోవిరాజత్పాలీనకమంత్రస్త్రబృహ్మోమనవాక్పప్రత్రివిత్ర
మంత్రంతారభ్యదాక్షరధిప్రలంబజిత్ప్రబుద్ధగంధర్వరూప:
క్రృష్ణద్వవతారాఖండఖండఖరకుప్రియసవాల్పద్రాపట
పలికపాలలాధరాదెవపాచాలిత్రాసురభార్యాత్రివప్రాణ
సారితాగణ్యలావణ్యప్రమదామోక్ష్యభోగప్రదానశ్రా
ధపాఫత్స్వమాననిజకధతుంబురునారదగాయకె।
భక్తజనవిధిరుకనిత్యస్థలప్రాలంబమానక్తాంస్తుభగ్రైవె
యుకకటకరన్నస్త్రకాత్రయకప్రహస్సెదాదిపరమభాగవతచి

తతఫలదాయకసుగ్రీవాగ్రజసంహారణాసాయకత్రుపరనేకృతవినా
యుకవెంకటశైలనాయకపాహిమాంపాహిమాంపాహి॥
వర్ణాకృతివృత్తములు॥ ప్రాసభేదకదళీపాకములు॥
౨౭ శా॥ వేదాద్వారకవేణునాదకుతుకాపల్లవ్యపావిష్కృతా।
వెదాంతాథనవేదనావిరహితావిస్మృతాభిష్ఠలా।
వెదిశ్రేణిరమెశవెష్టదశతావెగస్వరద్విత్రమా।
వెద్యాంతావనవెంకటాచలపతీవెదండరక్షాకృతి॥
౨౦ మ॥ కరిసంకట్రుతెకామపాలసమాతాకంజాక్షకోదర।
స్వరతల్పాకమనేయురూపకనతాత్రుద్ధ్వంసతారుణ్యసా।
గరకల్యాణమయాంబరాత్తకులభాగాకంససంహారకా।
తరసందోహాభయాపహారకవితాతాక్ష్యధ్వజశ్రీధిపా॥
ద్వనీ॥
౨౮ క॥ శ్రమితవృగాటసరమణీ।
యమమహారణ్యసరసీవరాలయనఘ్రా।
ద్యమితగజప్రాణసుధా।
సుమహితమహనీయధానసుభజింతుమహాత్॥

యీపద్యంకతదనపూర్వప్రయోగము॥

౭౫౨ చ॥ శరధినయానశార్ఙ్గధరశంఖశశాంకదివాకరాత్మశం।
బరహరశౌరిశత్రుమణిభాసురనాసితతాటకేయశం।
కరసఖశార్ఙ్గధన్వశరవిఖండితహాసవిశార్వదుర్వశం।
బరజభవాండపాలకశమప్రదభద్రమహేంద్రవలభా॥

౭౫౩ చ॥ నరసఖనవ్యభూషనరనాధశరీరగనత్రమంతలా।
భరణానగాత్మజావినుతపావననామకనందనందనా
నరహయమిత్రచాపహరనారదగానసహ్లాతుకానతా
దరనవనీతచోరనయదానవినోదరనాగభూధరా॥

౭౫౪ చ॥ వరదవరాహరూపవసువాసవనీకృతలోకవార్ధిభూ
వరవరుణాలయోన్నదనవారణవందితవితానిజాలవా
సరమణిపుత్రికావహృదయుశాసనసోదరవాసుదేవవా
ర్ధరతనుకాంతిశోభివనదంత్వవనావరనీలశైలవా॥

౭౫౫ చ॥ చండమయూఖసంహననసంభవభంజనభూరిఘో
దండవిఖండనోజ్వలదుదారపరాత్రమవీర్యదుర్వదో।

ంతదనుర్విముక్తశరదారితమెరుధరాధరాన్నతా।
ంతలవిద్విషత్ప్రబలకాయపునాంజనశైలనాయకా॥

ముక్తపదప్రస్తము॥

సీ॥ శ్రీమత్పవిత్రరత్నవనద్వీపరాజ
రాజవిభూషణాప్రణుతసార।
ర్గాంగరూపరాస్తసతనుదణబాణ
బాణారాతించరప్రాణహరణ।
రణాబ్జోజనాత్రివర్కంతియనుతిబృంద
బృందావనాంతరప్రియవిహార।
హారకోటిరత్నయకరముఖస్వేకల్ప।
కల్పాగసుమధరానల్పమహిమ।
తే॥ హిమమయూఖాబ్జబాంధవకమలనేత్ర।
నేత్రవల్లలదారణనృపతిధామ।
ధామవిదళితరావణాదస్సేసార।

సారఘునసామవెంకటశైలధామ॥
ప్రాత్రినిద్రార్దశత్రుమూలవస్త్రధ్వ

౪౫౫ సీ॥ మదిగాసుమలనెంతుయుడుంగునేకుమనిప్పి
జెరిదపెరాక్తింజాయువతలుదాళ్ళి
ననయుంబుసాదలవినువాకధరియించి
తెలిమెనిప్పైబూదికలయునలది।
బలితంపుపొదలబెబ్బులితోలుకటుజుట్టి
మినిమిగాతుత్తకవిసమునించి।
యురచేతమమ్మెనకరకువాలగళించి
యొకలబాములుబ్రాకనొఘగళిగి।

౪౫౬ తే॥ నీసమాఖ్యనుబోలఫానికలనుతప।
మింపుతానరింపుచున్నాడుమెన్నరుంతు।
కానిబోవానిశెలయోగతిమెలంగ।
సన్నునిసనాధవెంకటశైలనాధా॥

౪౫౭ సీ॥ శ్రీమములుప్రభవసుస్వరాభ్యకాంస్యభ
సర్వజిద్విత్రుమచ[illegible]స్త్ర।
సావప్నభావముసేంద్రుసన్మనొంబుజభ్యంగ
యువ్వయానందవ్యాధ్బుధ్విరూప।
ధాత్రసాధారణస్త్రవనీయునిబుధర్స
విభవప్రమోదాత్తవిబుధనాధ।
బయుదుందుబిధ్వనచరితాసురాధనత్తు
దుర్మతిరాక్షసశర్మవారణా।

౪౫౮ తే॥ చిత్రభానుస్వభానుజిత్స్ఫతెజ।
విజయునందనశరసూతవిధివినోద।
మన్మథక్రోధిధుర్మనిర్మథనసార।
వృషగిరీశ్వరనందనశవెంకటేశ॥

౪౫౯ సీ॥ శృంగారరసముమూర్తీభవించినయట్లు
యుతనేలతాండవాంబుదనర।

కరుణారసంబు సొప్పార ప్రతిఫలించిన రీతి

కనుఁగొనల ననురాగగరిమ యొనర|

శాంతరసంబు ప్రసన్నమైన విధాన

నెదఁ దాస్త్రభక్తప్రభక్తుఁడురుకానగ|

యద్భుతరసము ప్రత్యక్షమై నతరణి

కలుకు తలుకు నత్తాంగునకంబు చెలఁగ

౪౮౩ తెలుఁగర చతుష్టయ విలసిత వర రథాంగ|

ఖడ్గశార్ఙ్గముఖాయుధకాంతుఁడై సగ|

మెసవిరావేవితంవుంఝుమినిమిపొసగ|

తచ్చనిశెందాల నెలకొన్న తప్పికంటు||

౪౮౪ సిఁగిడి వరషంపున నేవెళ్ళ నలుకెని

విలసితంబగు నెంకక్షాలనుగంటి

యక్షాలనుంద విపెక్ష్యబులలు గాల్చ

కదునెంప్పు నెంకరాజకన్యగంటె||

యంక్షస్వ జెరగా నరుఁగుబొనంక్షా

నతియుచెను స్నవెస కవుగంటి|

నావెనఁడవుగమాదియునిమివమ్మునోతిఁకచి

వలితనన లరియాస్వలుచకంబు|

౪౮౫ తెఁతనదుక్షారిమిసఖి జెతబనుపదెగ|

జెల్లియాకాంతయుఁలయుక్షదిక్షునుండు|

సున్నదనిపల్లవిలువరాదిన్నిరెఁడు|

వినిప్రియమ్మున దొడితెమ్మనుచుఁబలుకు||

సర్పలఘువచనం||

౪౮౬ అప్పుడు సచివుఁడు గరుడగిరివిభునిసముఖమున ననిచినపిదవి

తవదనవువదవునవుసువినిన వినతసరసిజనయనయ

రిదరవరకరయుసురనికరవిరణముని జనవినుతచరణ|

తనవచనమొకటివినుము|దయంజెలుగుగనుగొనలననుగ

నుగొనుము|భువదుపవనమునెంకపురమునతినుతయునగ

గనపతియుఁనునెంకనృపుఁడుగలఁడతండు తనకుసుతలబడ-

యుతుకుబవా దినవయు యుతపవము వశనిన|

నతనితపమునకతిక్ష్యఫుశయు వశిమలసుతమునగడు యెడు.
నిశిచి|న్పపవశయువా పశములక్రైనసుతసెనసెదనది యుఖ
లనినభ్రుజగనగమునశిరువలదొలదెసనుచిరుత నగరము
ఖలఖసరసినికలముసనడుగుసైకనిసువుదనకెడు|

నదితనయుగగయుకొని|విషద్రరధరపతిశిపతిణయుమె
నరుప్పునిపశిశిచనినతరినితదసుపుతినిముదితసుదొడ
క|వయుదితవ్రదయుశయుపోకపోనన్నచటుశి|తనకునడువ్వ
శివునివచనసరణిగలసరసినినిశిచినసరసిజయుగనిసువున

కనికుతుకవయునతనతనయుగగయుకొని నసకల విశ్వవశ
లొనరిచిపుశియుసెుకశుభ్రదినవయునజలజనిలయు యుని
భ్రిదయుతిసుముఖుశయునిశిచినసము యుముస|నతనితన
దినదినము ధ్రికముగబెశిగినదయువయుసుభొడమినచరి
కదినవయునజెలులదొడుకొనియుపవనమునసలదుకొని.
నెనుకనయుముగకాలకులజలవివా రణపెయునరిచిపెల

వతియుచటుకసుగశిగి|నతిరుముప్రియుముజెననొనగనునునసు
జైరుకువిలునశిగొనయురుము|క్రరకరిగిరివదరుసునభురపుటు
క్రొరవుగసు|క్రరకుటరవిరిశరముల్నసు|

కశికనికరముఖబలములుగశిగినముదనునికనికొశిచి|తనకు
చిలువవములదొరసు|వుగనిగనెునరుపుమునిమదినిదలచునవస
రముసజతనవయునిపుముగొశిచినసచివుతు|పులుగుసువెదకి
కొనుచునుముముగని|పొనపొనగినిసిబవావిధ్రములమువు
భొగదినవినివిని యుపుశుచెలువలతలరతనముదనరినదొరత
నవుగశిగినదవుతునసుభిశిచి|పులుగుచలువకలువసరసపు
వసరవునసెుసంగినసచివునివెనుకొనిమముపొరగనియురుక
పరచుమునియునిచిన|ననిచినమునమునసుననుముసుచు|

వనితపసుపునినిచటుకినతచితినికనసుకనకపుసరమసు-
దురనివారిపదవులక్కుతెశియుచశిశి|ఫులుగుసుకలువసర
వముసెుసంగియుచటుకశిశిచెలువవముపొగడనలువకుతరముగు
నెయుయునయెురిగినతెరగునబశికెద||

౪౯౭ క॥ సిరిసుగుణపంక్తితదుడా।

హారిణముతారావళి సఖిమలవుంబరిచర్య।

సరియా కందముల ప్రభం।

ధరతికచవించ తవింత ధరలోగలదె॥

౪౯౮ తే॥ ఖరహామధియయోధ్వవాతిరకత్తిమధుర।

త్రానుమాయుకబరికాశికటుయుతాంచి।

గాంచివెలయసవ్వైలదినిగాంచినంత।

యుబ్బురమెంత్రి(త్రి)షలముఖాకబ్బులిల్లు

౪౯౯ క॥ సరమాకెలనుబుకిమా।

సరమాకెకుగుడాదనాభిసరమాబలజా।

సరమాముఖరుచిఖసలవి।

సరమాతుకులజినిగోకుసరవమాపోగడర్॥

అనుప్రాస॥

౫౦౦ ఆ॥ వాలువాలదాలునెవింతిగన్నవ।

హావునిమామునోమురామమోము।

ముంచుమించునంచదంచబాలికమెను।

మినన్నచెనన్నదన్నకన్ననదుముసు॥

యమకం॥

౫౦౧ క॥ నవ్వులుగవునవ్వులుమా।

నవ్వులుకుంభులతరసయునవ్వులుతళుకుమా।

నవ్వులుదృక్పులనవ్వులు।

నెవ్వగనవ్వెరుగుబోదితెవ్వయిదనరెన్॥

ద్వాత్రింశద్వర్ణసరూపకాలంకారము॥

౫౦౨ సీ॥ తురుమువామౌమచంద్రుడునుదురరనెల

బొమలువింత్లశ్శ్రేణములుముక్కు।

సంపుబుపుచిపులుశ్రీలనుబిత్తుశైముల్లల

ధరమిగుల్కెచెక్కులద్దములుదవుర।

తాతిగింజమెరబిందమువ్రేళ్లుపగడముల్

కరములబ్జములుకక్రుఖములుదిరుగు।

రులుకెలుతూండ్లుగుబ్బలుగిరులవట్టులుత

రగలువాలేనాభిగుహానడుమువిను।

౧౦౩ తే॥కరులరులుతొడలంట్లువెూకాళ్లుభూంగ।

రవులుఉపిక్కలుపాదుగుగుల్ఫములరడలు।

ప్రపదవములుకూర్మములునఖరవులుడులడు।

గుపెడదవ్ములువెనుపల్లవెలదికొప్పు॥

సభంగాంగశ్లేషానుప్రాణితోపమాలంకారము।

౧౦౪ సీ॥సత్రియవెణిఘనాఖినెంకమూలకునుదెచ్చు

రమణియూనవముకలభ్రములనిమురు।

యువతివాతెరశోభనవసుధపాలించు

నతవపొత్రిసుధియుంటువించు।

ననబోడిమెడయలనవకంబునిరసించు।

నబలపైమెత్తియునతిశయించు।

వెలదిశిబ్బెపుగుబ్బలలకుబంతులగొట్టు

కొమదిక్కుచంద్రఖండమువహించు।

౧౦౫ తే॥నాతిపాదపులత్రియుబోడిఁనఖములవశి।

నువిదకటుపోల్చిసైలతయూరువులపగిది।

యున్నవళిగతివంగువనగారుకళని।

వుదితపలువూత్రియులనాగనుడురుడివ॥

౧౦౬ ఆ॥నెలతకొమరివయసునెమ్మెనువెూముగని

మించుమించుచందమించుమించు।

మగువక్కలుతురువువందనువియదటియాన।

వాలువాలుగుహారవాలువాలు॥

౧౦౭ క॥పంగతెలుకలువవన్నెల

నిగళ్ళంబలవెంరుగుశరవునీరమువలలం।

జగతించిగెలుచుచూవని।

దుగినుండెతిసవనసంఖ్యతోయ్యవిపీనుల్॥

చతుష్పాదవకం॥

౧౦౮ క॥కుంధరవూవిలసనవమున।

సుందరవరా చెలినభ్యాళి గురినెనగననా।
సుందరవరా యనియుపుడళు।
సుందరవరా కావ్యగళము సుంగనుచోర్పుర్॥

త్రిదళయుక్తకందము॥

౧౦౮ నిగరాలగుపుగరాలునను।
నిగరాలుగజయుసారనెలతరదనపుల్।
పగడంబులజగడంబుల।
జగడంబు విడుర్చిమిటారి చవిమీరా విరుచుల్॥

మధ్యయమకము॥

౧౧౦ క॥ మందగమన నెమ్మోమున।
నందవితికవమున దృష్టినలకమ్ములువీ।
కుందంపులకందంబుల।
కందమ్ములగెరువినారు గరునించు నగుర్॥

౧౧౧ క॥ విమలకుచేకుచిరలనా।
రమణిస్నోదరము దరము రంజిల్లైత్రిసం।

జిమెక ఎగుతాగరుచిగురుర్।
కామరుసకాస్పదము పదము కామపెకుసమరుర్॥

౧౧౨ ఆ॥ కప్పురాలమించుకప్పురాలతలించు।
కొప్పుఝూంచు చెలువ కొప్పుఝూచు।
కుందరాజమిన్నకుందరాజిలుచున్న
సన్నసవ్వుకన్నె సన్నసవ్వు॥

చతురక్షరయమకం॥

౧౧౩ ఉ॥ ఆలపనంబు తెనెజడియాలపసంబు శశాంకబింబవరా।
వాలుగదా చెడంగు జడవాలుగదా యులవాలుగన్నులా।
జాలపదమ్ములంగెలువజాలు పదమ్ములు బొల్చుమేలువే।
లాలతకూనయ్యెన నుతులాలత కూనపులందిమెనికిర్॥

౧౧౪ క॥ కందంబులచిందంబుల।
చందముగనిగెలుచుంచెలువ జడమెడచెడగిం।
దిందిరములనిందిరవులు।
యుందమగుర్ మగువ వేత్రుణా ధరకాంతుల్॥

సావయవరూపకాలంకారము॥

౧౧౫ సీ॥ నిద్దంపు నెమ్మోము నిండుచందురునకు
వెలినవ్వు వెన్నెల తెలివి గాఁగ।
తిలకించు కోపు చూపుల తూపుగములకు
నెరికప్పు రెప్పలు గరులు గాఁగ।
పొంగారు వలిగుబ్బ బొంగరమ్ములకు నా
ప్రైమెయు నల్వయులు కులబారు గాఁగ।
నతులితకాంతి బాహామృణాలములకు
కరములు మెలదామరలు గాఁగ।

౧౧౬ తే॥ పొంచుత్రిప్పించు వీసునెవ్వనిలతకు।
మంచి వయసు వసంతాగమంబు గాఁగ।
తనుగనిన వారిచూపులు తమకుమురల।
నెనరూపు నదనరాక దానిపొల్చె॥

ఆదివర్ణవృత్తికందం॥

౧౧౭ ఆవేమా కంరులూనెన।
లామెడయా కుందరయుగంబు నాతరులాయా।
రామధన్వంబా కటంతలు।
మాకిలాకాశ్లాయతుగులు సాచెళికలరు॥
ముక్తపదగ్రస్తద్వయపుటితచరణాసనము॥

౧౧౮ మించులందునమించుమించుపైఖరినింపు
నింపునెస్సని నిద్దంపుసొగసు।
పుష్పులజిగినవ్వునవ్వుబొక్కపుదాలు
దాలుదెలాచుక్కతేపాలవాలి।
సరసభావముమంకుమురుదిల్లులకునెపు
నెపుడెనాయగముననెగడుభావములు।
గండుతెటులకప్పుకప్పుకేతులచూపు
చూపుసింగారంబుచురుకునిగ్గు।

౧౧౯ తే॥ పద్మినీపైఖరి తాబోలు పంతువేమము।
పోముగోవయుసుశిరవయుకప్పు రఫుచెలుకు।
పలుకుగళుక్కనుగవతళుక్కుగులుకు।
చెలువచెలువంబువర్ణింపనలువతరమె॥

ధ్వని॥

శ్లో ౧౦ చ॥ వెలితిగనిల్చినన్వెలుఁగుచువెన్నెల మిన్నకయూర్పులంటవే।
వలతవళంగానుంజిలుకయుల్లసప్రాలినయంత్రసాకరం।
ములుపలుకంగవాడద్రవముంగనుచోటను దృష్టిదాకుచెన్
కాలముడుగిర్తకండునడుగుల్ భళిపైదలికెన్నఁగానగున్॥

కైశికవృత్తి॥

శ్లో ౧౧ ఉ॥ కాంచెపుత్రైల్లస్నాయుగము గొప్పపిఱుందును వెన్నచెల్వముల్।
మించులమించుకన్నులటు మీఱున ఖంగను గుబ్బదోయి బో।
ప్పంచువెలంది మోవియసియాడికొనలతాచునింగిబో।
ప్పంచునునుంగటారునతలందముచందనగంధికైతగున్॥

లాటీరీతిప్రదాహరణ॥

శ్లో ౧౨ తే॥ తారవంబడాలుకొమ్మనెవెన్నామునకును।
సారచంద్రబింబస్ఫూర్తిసాటియగునె।
నాతితలమిన్నచెక్కిలివాతెరకును।
సారచంద్రబింబస్ఫూర్తిసాటియగునె॥

ముక్తపదగ్రస్తము॥

శ్లో ౧౩ కం॥ శ్రీసతిసన్నపునడుమున।

తెసరితెసరిరదాళిశిగసొంపగము।
శ్రాసరిదాసరిఘనమువా।
మాసరిమాసరితజపునమునమునసరయర్॥

ఉపమాలంకారము॥

శ్లో ౧౪ తే॥ పదములంబుజశ్రీవక్త్రాంతిచరితవిల్లు
గుబ్బలిబ్బసతిదీప్తిజగ్రమన్నారించు।
కబరినీలకంఠద్యుతిగాంచుగాన
యలరుమెల్లంగకన్నెసామలునుగలరె॥

శ్లైష్మరూపప్రైదర్భీరీతిభేదవృత్తి॥

శ్లో ౧౫ ఉ॥ ఆజగడాలుపేరముసాగసాతెలికన్నులకోపుమాపుతే।
రాజిగిలేవిమోవికులుకానునుగొప్పుమెరుంగుసోయగం।
బాజవసందులెనిరుకుచన్నలసిబ్బెపుటుబ్బుకబ్బినా।
రాజవరాళికైతగునయువ్వగసబ్బదీరాయతిక్రమా॥

శ్లో ౧౬ ఉ॥ ఆలలితాంగియాదిలదిరాజిగిడానకమాపఠంతియా।
బాలికయామెరుంగువిధిపాళవుయాంబిగురాకుబోడియా।
గోలమిటారియాకులుకుగుబ్బతయాకలకంఠకంఠియా।
మెలిమిబామ్మయాకలికివింనతలంపగసొమ్మునికైతగున్॥

అనుప్రాసద్వయంబుద్వయమునకృత్తము॥

౫౨౨ చ॥ అరికంచతావిహోవిభాగరాభాగరాచమెుగంబుకంబుగ

యురవిరితెనెసోనపలుకాపలుకాకలపానన్నుకన్నతో।

సరియగువెంనెన్నెనఘనవనాఘనవనాస్థితిమెప్పుగొప్పుగ

యురిదికజూపుఝూపుమెరుగామెరుగారయయన్నశిప్ప

ద్విపాదపంచవర్ణయమకకందము॥

౫౨౩ బాలికేసిజ్జ్పుగుబ్బలు।

తాలసవానవులులకుంభులతాలసవానం।

బాలెవంతఘుకుకురులా।

బాలేందుడువదితనుడుకుపద్మదళాక్షీ॥

శబ్దచిత్రం॥

౫౨౪ కే॥ కావంగుబ్బలతోపోరన।

గములావృద్ధిగనియారుగవనవులకులో।

గివెయడటఫుంబ్రావంబ్రై।

క్రమపొన్నికొతగతులుగలుగనికతన॥

౫౦ జ॥ ఏకత్రితాంతవిస్వదనమెంతనుతించిననంతసెప్పునా।

చూక్తవిపోవునానడువునోభుగవానోగన్నెనకొప్పునా।

చక్రైరవోవియాపెరుగుచన్నులునోనిధువాలుకన్నులా।

చక్రనిబిక్షులాపిరుదుచందమునందముదానికెతగున్॥

నైష్కైదర్భీరీతి॥

౫౫౧ శా॥ ఆలావణ్యరుగన్నవాగుణావునంబాత్రిణాసావాన్నవా।

శైలంబిప్రతివానవావినయదాత్రిశోపదయంబాకళా।

జాలంబుజ్వలవావచోవిభవమాశ్చర్యవహంబావయ॥

శ్రీలావిశ్వమనష్టీకవాతులమతిక్రమంకరంబిచ్చితా॥

బహువిధశబ్దచిత్రం॥

౫౫౨ సీ॥ వనితవెనవిఘూచివనధరమువనత

గతిజెందిద్రవములుఘనతనిల్వ।

గురునితంబంబాత్మకానిపోవజరవుయు

దోరయుగళమెదిరిచతులకురాక।

తిరిగిరదవ్వాయిదిసుస్థైనకోరక

మరవిధమెుందించనంతకోక|

గనిప్రైకప్రైవతినెనయువాని|

౧౩౩ తే॥ తినియనదిరాజాదెశమునవెలుంగ|

నానసమెదురనజితప్పైరాదితామె|

లంగతారాస్థితికడుచెలంగనఖము|

గెలిచెగనకయూకనతాంగితలమెపొగడ॥

శబ్దశక్తివయూలాలంతారధ్వని॥

౧౩౪ క॥ తరుణీరత్నమువద్మిని|

మరిరింపగనినుతవీవుబ్రామినికథవ|

తిరసంగతిచెకూరక|

దొరుకునెుకొసంతసముచతురశ్రుఖజనకా॥

౧౩౫ తి॥ భాగ్యములయుక్తియెురులకాపరతియుండు|

దొరకుకులుపుణ్యమెటువంటుదొరకుదొరకు

నెుక్కాయునుచునుసృపసారిదిక్కుభూమి|

యుక్తివిరిపెక్కుగతులపెంపెక్కభోగతి॥

౧౩౬ చ॥ ఎనయుగతిగన యవ్వబలయుచ్చునవాడసకల్పదంశయుం|

గానియులుచెరివేగగయుకొమ్మనియుంత యునంతరంబవా|

పనివినివత్తువాపయునిపత్త్రముతొగృపయుంచుమన్నసా|

వనితవహావిశేషములశైఖరితిం బ్రమదంబునెుందుచున్॥

౧౩౭ తె॥ తొలుతతావచ్చుతెరగెల్లదెలుపమనుచు|

మగువవనటుబంపితనకూర్మిమంత్రిభూమి|

తానుకలగన్నయుట్టియూతస్వరూప|

విభ్రమంబులువర్ణించివెడ్డయుండ॥

౧౩౮ క॥ చనియుచటసరసిచెంతను|

తనరాకడతెదురుచూడు తరుణీరత్నం|

బునుగనిప్రమదముగూర్మియు|

మనమునజెనగొనగతనకమాశికెపలికెన్॥

త్రిప్రాస॥

౪౩౯ క॥ శ్రీబాలికబరిబందిర!

సాబాలికకెళిన్ శుభక్రన్నిబాబా!

యోబాలికతలపునని॥

నీబాళికితగినయునునినెడెప్పెదనె॥

౪౪౦ ఉ॥ యీమునియింతునైనాచెలియయంనిపుడాజలజాక్షున్వి

శ్రీమహాత్మ్యనిర్విడితిచెసినలున్సలక్షాబరున్మరున్!

మెము కుడెంసనందునకుపెయువపాలికి సాటిరాదనన్!

భూమిపశెఖరాత్మజుల బాల్యగవచ్చునెయోడుబూడంగన్!

విజ్ఞప్తము॥

౪౪౧ ఆ॥ ప్రసుచుమరియుకరతలామలకంబుగా!

దెలుపవినినయంతతవిరుబోధి!

యుపుశెయతనివయారివీయంచంబుతాగాన!

బతినయుల్లమదినిబాడముసంత॥

౪౪౨ క॥ శ్రీమంగళశంఖుముకలుచ!

శ్రీవయజంఘగదయుకావురాజీప్తస్తం!

బమితభ్రాశాజ్ఞముబా!

బ్రిమహాచిహ్నితరాపముండెచెలులకుదండన్॥

౪౪౩ వ॥ అట్టిపట్టునా॥

౪౪౪ క॥ ఖరకరకుడింబరమద్న!

న్పిరుక్తైగనుపట్టెరుచిరదీధితినివియం!

ద్విరదముసకంచురజ్జువు!

కరమెుప్పగగట్టుబాహ్ముగంటయుపోవెన్॥

అపూర్వప్రయోగం॥

౪౪౫ ఉ॥ ఆరవిరశ్మిచెతవిపినాంతవిహారవునందుదప్పిలో!

నారమిమంత్రిఖూబిసకియాత్రుమెల్లనుదీపన్నైకా!

సారముకెదెయున్నకదుచల్లనినిర్మలతోయమున్నది!

చెరువనంచునావారినిశీఘ్రమెదాకానివచ్చునయ్యెవర్॥

ప్రాసాంత్యప్రాసః

౨౮౬ తె॥ కేళికా శాలికా సురసాలసాల|
పాళికా జాలికా సారఖేలాళికాబ్ధి|
ధూళికా వార్తికాంత ముద్రాళికాళి|
బాళికా పాళికాత్ప్యమల్ బరగుచోడు||

అపూర్వప్రయోగం||

౨౮౭ సీ॥ వఠెవాముక్త్రైచినజలుగుచందురుగావి
వెంవిపయ్యెదకొంగుజూవియాడ|

జవ్వాదిమెరుగిజ్జదువ్వినవెన్నెకా
బ్బారమించుకవలపలికిజారి|

యురిగబ్బిగుబ్బిపారిండ్లలపొంగున
కరుసన్నమైనదట్టికాసుగదల|

తాలుకరిమెరుపునదాలకించునెమ్మని
తళ్కులుదిశలబిత్తరమునిప్పు|

౨౮౮ తె॥ తరుణిక్షైదంతబూనిచిత్రంపుపసుల|
పనిదిపాదుకతనపామపదమునందు|
సారగాధ్రాక్షికాంతయెయయ్యెరమెపుగ|
నిబిదయున్నట్టిన్ఫవన్నెదెలుపుగనియె॥

౨౮౯ వచనవివేదనము॥

రత్నావళ్యాలంకారయుక్తకైనాదిమధ్యపర్యంతపాదాదిమ
ధ్యపర్యంతావయవవర్ణోన్నేసమః -

౨౯౦ కరదధృమ్మిల్లసమ్ప్రేరితారల
ధ్యవప్రాంకప్తాలపాదవములుబిసము|

వేణాత్రిభంఘులుతూణీరయుగళంబు
తిలసుమనాసయురులుకదళులు|

విద్రుమాధరకలువిస్ఫుంభరాస్థితి
కంబుకంధరవలగ్నములనభంబు|

నవలతికావాస్తనాభికాసారంబు
శైలవక్షోజరామాళిఖద్ద|

౨౯౧ తె॥ మనసైరులునుగొల్లధుగులునునుదురుకనను|
లునిదుపికృలుతాదలువయుక్తస్తుపిదవిపి|
రుదునదువురుతకైలుస్వారుగనుపొర్కి|
లారుగుబ్బలుపదియారునలరనసుచుం॥

౨౨౧ కుకనంగవవిందుంగమునుతనం।
గనుగొనుంశ్రీవారినివెడుకలుమదిజాదల్గ్।
వనితదిలకెంబికెళ్లో।
వనితలవమునతమినిరెప్పవ్రాలనిచూడ్కి॥
యుమకత్రయుంపుటుంతచరణాజీసము॥ప్రపూర్వప్రం

౨౨౨ నిఃకెలుబగళ్లతాకెలుబలెమిన్నల
కెలుకన్నవనుప్పుశీలవాని।
కరివెురాలించివుక్కరివద్దించుటకునం
కరియ్మైనయురిబూనచ్చకరమువాని।
తారంబుదంబునాతారంబుగలద్దైవా
తారంబునెప్పుడుగాంచువాని।
మెరిమించులుగన్నమెరిమించులుగన్న
మెరివించినజిల్లుచెలవాని।

౨౨౩ తెుదరముదరముదరముజెగివారుపువాని।

విజయువిజయువిజయేనుతివెలయువాని।
సాలసాలసాలఘుదయాశయమువాని।
క్రాంతకాంతకాంతరుమామాతాంతుగాంచె॥

స్రంభ్రం॥

౨౨౪ చఃనెలతుకవెంకటెశ్వరునినేటుగనుంగొనినిష్ఫులాంగియై।
వెలనైవిలాసచెప్పులనువేకలయుంగనటుంపజెయున।
వ్వలపులసూత్రధారిమురవైరితసూరిచిగాంచితానదం।
చలతవవాంపగాకదవిజాలనిజంత్రముబొమ్మకైవడి॥

ముక్తపదగ్రస్తఫుంటుంతమత్తవృత్తము॥

౨౨౫ చఃదులదులమించుకన్నెగలతోగలతోరఫుచందుమోవులతో।
తులఘణిగాకమించుజతతాజతతోకుపదక్రమంబుతో।
జాలకెదువీక్షణాంచదళితోదళితానతలప్రభాళితో।
తాలక్షగకొల్పుకోపనలతానలతాయ్యవిబాలలోలయై॥

సర్వగురువచనము॥

౨౨౬ ఆవెళందాశ్వరన్వకూర్ధాత్మాంభోజాతోద్వత్యందవాణటా
పస్మాయునాశ్వరాచస్త్రామత్రిఫ్ఫొద్వసధాధ్యనాంచాంచద్బో

ధ్యానైపుణ్యప్రాప్తి శ్రీనారీరత్నంబిట్లు పాంచెనే॥

సంశయాలంకారసీసము।

౯౫౮ రతినాథుండొకాఁడు రతినాథుండైనన

యిప్పలరువిల్లును పువ్వులమ్ములేవి।

నలకూబరుండొకాఁడు నలకూబరుండైన

రవాంగూడిపాయనిరంభయేది।

చంద్రుడొకాఁడల్ల చంద్రుడైననుమేన

ననువ్వైనయెణాలాంఛనమదేది।

యింద్రనందనుడొకాఁడింద్రనందనుడైన

ననిమిషత్వముకంనులందునేది।

౯౫౯ తే॥ యిలలరువిలువెనిరంభను తొలగజేసి।

కుందుగడనుంచియనిమిషగతినడంచి।

యువనిక్రైవచ్చునీనల్వురందునొకఁడు।

గాకన్నపుడైనయీసంశయంబుగలదే॥

ప్రాస్యభిదము॥

౯౬౦ క॥ అనిసంశయంబుతాతన।

మునమునచర్చింపకనకమాలికనియెనె।

నినుగనితెల్పినసారా।

యణుజీతశిచక్రబ్రోధవం మాకొమ్మా॥

౯౬౧ క॥ సవరాలుదెగడునీలపు।

సవరాలంగెలుచుకురులుజవరాలివిలం।

బువిరాలిగాలుపవచ్చును।

తొవరాలియొస్సంబుమోవముదులకించంగ॥

౯౬౨ క॥ నావినియావనితలవయన।

నావనితలమిన్నకన్నులల్లాబివారి।

బ్రావనితాంతావనతాం।

తావనితాక్షీణవీక్షణావలిఝూసెనే॥

విలాసం॥ అపూర్వప్రయోగము॥

౯౬౩ క॥ ఇరుదెసలవెలతిగిరిగాని।

తరళమున్నై మెరిసి జెళసి తళతళమను చూర్ణ|
చెరసిన చూపులనిందిర|
వారికి నివాళి యొనరించి సత్తరి మరియున్॥
అనుభావము॥
౧౯౪ క॥ అలసములు చంచలమ్ములు|
నలఘుప్రీడాభరమ్ము లతినిశితమ్ముల్|
నవితానురాగములున్నై|
చెలనేరవు హారిని ఝూచు జిగిబిగి చూపుల్॥
తాపాంగం॥
౧౯౫ తే॥ పెన్నిద్రానంబుగను దాన్నపై దకరణి|
నలరి హర్షాశ్రుజలము కన్నులను గ్రుక్కి|
కళుకుతనె మిన్న పుల్లులుగడలుకొనగ|
విరహపరితాపభరము నపెచ్చునార్చి॥
అంత్యప్రాసము॥
౧౯౬ క॥ పలుకులు తేనియజిలుకన్

సలలితముగ నధరము ననుచక్కెరలొలుకన్|
కలికి మొగము సిరిదొలుకన్
నిలువున శృంగారరసము నిగ్గులుగులుకన్॥
౧౯౭ వ॥ ఇట్లు యుంత్మెనసెప్పు నిలిచి మదినిముదంబుగదుర నెదుటతా
నింతవడి యుచ్చోటనున్నసవతుపై నివిలాసవతులకు యువతు
లు నచ్చులపునిచ్చులనెవుండుకామున్ననెనెంచిన ఫలంబేదెరెనిచ
ట నుండరాదని నెకమెరగా నాంచారు నన్నయెడ యుచ్చెలువ
పై బెలువలకు ప్రేమనచ్చోటు గదలి కదలి చెంగటునిలిచి శాత్రవల
లాటాంతవప్రతాపార్క ప్రభావిభాసురుండైన యచ్చెలు
వలమలరేడుగ ముకుంబగు తమకంబున నప్పుడిట్లా॥
అత్యంత యమకరూపముక్త పదగ్రస్తము॥
౧౯౮ తే॥ కాంతనగవెంచదిలచాలకప్పురాల|
కప్పురాలనరము గెరుకకికియరారు|
వెలుచెలిమె నునగునల మించులతల|
మించులతలను తగనెలు మెలతకెలు॥

విరోధాభాసాలంకారము॥

౨౧౯ సీ॥ అలక్తానుకలిమి మిన్నంది మిన్నందియు

నాలోనముఖ్యిపాలుపడియు

ఘనకుచశ్రీలు దుర్గమదుర్గములనెలి

యనుదినంబు పవాసము నకుజొత్తె

భోకతులకము భూరిభూరివేదిగనియు

నిశమమితళ్లామ దనసుజెంద

గళలక్ష్మిశంఖశంఖంబునమించియు

తగగొండు వోకలతగ్గగాంచె॥

౨౨౦ తే॥ కటుకటాధాతకాకయుంతకరుణాదెదు

త్రాకయోగ్యమువెరుగజాక్షదగితలప

నవతగనినిరుతేబానగానవునుగాని

సంపదవవాంబవెమిన్నరింపుదటుల్లాయ

౨౨౧ మ॥ తళుకుల్ జెవ్వెతుమెను బంగరుసలాకన్నీరునయ్యారె

ప్పులకుపద్మానుజోయుతిత్రకపుసూపుల్ కారుక్రొమ్మించుని

గన్నులువా ధుర్యపుసా త్రికప్పురపుపల్కుల్ రాలుకెమ్మావితే

ఖలురఖ్యల్ రఖ్యల్లునఖుం రచన్నెరలువెర్తంజెల్లునక్కత్ర్తితే॥

ఉభయుచిత్రాత్ప్రాలంకారము

౨౨౨ కే॥ నిరిపెయుగమునసునలువయ

త్రురావధానఖనమున గస్నిస్థితిలంచ

ద్భరవాత్వ్యములత్వంబునసు

రించినసుదురుంకుకువెనయుబావులమరెకే॥

౨౨౩ తే॥ నికన్నెరిగొప్పుకందమువుక్కుచనవ

కంబునె(త)ద్వయంబు త్పలంబువదన

వంబుఖంబునితంబశింబంబువేది

తరమెయవామునె(త)వృత్తతనుతింపు॥

౨౨౪ తే॥ సతికవనజదర్పణసలావాతపద(త)

యాదివన్నవములు(గు)వాంచియబ్బసాతి

కళుకునెవెన్నావయునిర్మించుకతనసావె

యదిమొదల్ వదనాంపాయువుందవుయ్స్ను॥

౧౨౫ సీ॥ పరికింపజాతరూపముజాతరూపము
మొగినెలమెఱెవేయునెలమెఱి।
వేముసాభ్రమరకములుభ్రమరకములు
కనసంబకములంబకములుతళ్ళు।
జెక్కుత్తళుకుజెక్కునక్కరములురుచిగు
రులుకరమురుచిగురులుపృథులకు।
చమ్ములుపృథులకుచమ్ములుభద్రక
రాకులుభద్రకరోరులౌగిని।

౧౨౬ తే॥ తంబిమునితంబిమునలపదములలరులు।
పదములుగణియింపనఖవిభవనఖవిభ।
కొమ్మఘనమనుకొరతవెకొమ్మఘనము।
పాలకదవినిబొడమినచాలకకరు॥

ఫలోత్ప్రేక్షాలంకారము॥

౧౨౭ సీ॥ బలునీచుకంపుమెసులుడాల్చుసదితెర
గంటువంగసమునగలుగుకొడవ।
ప్రతిపక్షులకుతగుల్పతిపోవునారధి
వలవంతలనుగుందినిలుచునిందు।
బవరానమునకుదూరపథగనైయుకొరంత
యలుగులపాలుగాన్నైనదూరు।
జీవనమునకోంబ్లజెరిచినయూరిక
పారకైత్రిపొడాగిపోవుకత్తు।

౧౨౮ తే॥ నరులకెంతగాలములకునగపడసుదు।
మతులదలపోసియిదియెల్లమాన్యనెంచి।
పంతువెన్నెలజెగిజెందుగందుమీలు।
బాలతెలిపాలుగన్నైబరిఢవిల్లు॥

ప్రదీపాలంకారము॥ (అపూర్వప్రయోగం)॥

౧౨౯ సీ॥ బామువెనలివమాక్రిచామరస్త్రముంబు
దాయునందనెతోకగోయరాది।

వరతి యూరుల తోరణ ప్రతియున్నదియునటుల
కొంచకచక్రమెత్తించరాదె।
వనితచరాపులకు డియు ళికనిగ్గరుసరి
గాంచవచ్చిననివాళించరాదె।
యువిదబాహ్మలసాటియొడవు చెరుకువింట్ల
మించిపిన్నలుగణించరాదె।

౯౫౦ తె॥ వెలదిగుబ్బలతోడనంతులయుటంచు।
ద్రైకొనినపుష్పబెండ్లగాట్టించరాదె।
యునయగన్నైకలావణ్యయితావనాబ్ధి।
రామయ్యైయిప్పినాకాశరాజపుత్రి॥

త్రైశికవృత్తి॥

౯౫౧ చ॥ తళుకుకుపదవమ్ములందపురదవమ్ములుకొనుచెదంగుగబ్బిగ
బ్బెలయుదుటారజంపునునుబల్లులులత్తుకపోవిబిన్ని
న్నెలనందురంతమువిడిగడునిద్దపుబెక్కలులుపోముతేటగ
గలతలచుట్టివచ్చుకనుగల్వలుచెల్వకెయుప్పునుప్పుగ।

౯౫౨ తె॥ నలుతవమ్ముడుముక్తిలబలెగెలువనెంచి।
కలికితలమిన్నవెన్నని యలరువింటి।
చెరిచినసోగకనుకరువెరునారిసారగ।
వంతమలానినతెగకేలుజలచెలంగె॥

ద్రాక్షాపాకము॥

౯౫౩ మ॥ అపురాతెటమెయుగంబుబూబపికుడాయస్వరంబుమరుష్మా
రెచ।
స్నవతళుకుల్భళిదంతకాంతులలరెకంబెళ్ళలప్పుప్పుకొ।
ప్పువిలాసంబివావాతనూరుచిబళాబావ్యందమయ్యా
రెయా।
రువిలాసంబుశబాసుచల్వమునిపెకొగన్నైనికాముని॥

యమకము॥

౯౫౪ తె॥ తవమ్ములందునుమించుటద్దంములందు।
వెరుగుగానమియూబగమెరుగుగాన।
యుందునందునునెలనయ్యుందునందు।

కందర్పమ్మిల్లమోవు చక్రందనంబు॥

త్రైశికవృత్తి॥

౯౫౪ ఉ॥ వాలుల తెనె గాఁ రుకటి మందము చక్రని మెసం మించులా।
తెలువెయి గంబు చందురుని తీరుగ చక్రిరల ప్పువెలా విరిస్।
సూఁబుతలంప చుట్టుసు మినుక్రసుపిక్రలలె క్రుత్తేంలల్।
దాఁటుసునా యుగంపు జడదర్పకు తాఁపులు చూపులింతిక్రీ
యదాద్యప్రతిపాదకపద విముక్తప్రాథమికవ
ర్ణాద్యంతర నిరూపకపద ఘటితము॥

౯౫౬ సీ॥ దరకుందర దకుకందరము పై పొక్రి
దరవు కంతంబు కుంబురగ మునకు।
విద్రుబింబము ఖికి శ్రీబింబము శ్రుతిశిఖి
బింబంబు పెదవిరాలంబికచకు।
కమల ప్రపదకు కుంభములు వక్షోజముల్
భవములు నఖమ్ములు పద్మముఖికి।
నీలకుంతలికి నైవాలంబు నాఁగారు
వాలమ్ము చాఁపు శంపాలతాంగి।

౯౫౭ తే॥ కనన్న మిన్నకు కెసరియునపుత్తాను। 126
సరయులకు కెలునెలతకు సిరివెలదికి।
కోయిలలు సుదియులకెటు కొమకుంవయసు।
సొగసు వగలాడి కలరె యాఁజగములోన॥
అనుమానాలంకారము॥

౯౫౮ సీ॥ తళుకు కుల ద్దము మోము గావలెఁ గాకున్న
జూడు పట్టువేది యాఁచుబుకవుంగునె।
ఘనశంఖము గళంబు గావలెఁ గాకున్న
చిన్నిపూసరములాఁ చెతుల గునె।
గారు కెల్ నాఁగారు గావలెఁ గాకున్న
కుంభింబులాఁ చనుగుబ్బల గునె।
కటి దివులు ప్రెళ్లుగావలెఁ గాకున్న
నవచకోరకములాఁ నఖముల గునె।

౯౫౯ తే॥ తళుకు సింగిణాల్ బొమల్ గావలె నుగాని।

చోలకొరులుక్రొవ్వందిచూపులగునె।

యునివినుతినెయుదనరెమోహానవిలాస।

భావధూర్వహాయ్మైయిందిరావధూటి॥

విషమాలంకారము॥

౯౮౦ సీ॥ చక్కనినునువుక్కుసంపంగివిముగ్గపై

పొదవెడుగండుతుమ్మెదలనిల్పి।

తిన్నతితావివాతెరదొండపండుపై

కులికెడుపలుకురాచిలుకనిలిపి।

నిండుమెరుంగులూనినమోముదమ్మిపై

పొందుగానుదుఁరుపైచందునిల్పి।

వెలిబర్వుబిరినవ్వువెన్నెలనిగ్గపై

యమురుతశాస్త్రచకోరయుగము నిల్పి।

౯౮౧ తే॥ నిజబలానేనాస్వైరంబు నిగ్రహించి।

కాయజుడునెపుడుచెక్కాసైనాయునంగ।

నిన్నుపునఃసంధినేత్రమ్మివుద్దెనడువు।

వెలిచినసెలంతతలమిన్ననిలువుదనరె॥

ద్వైరుక్తికందము।

౯౮౨ కం॥ నకనకనకనినదుముసక్కుల్లు।

నకనకవెలాంచర్ల తొడలనక్కనతొగల్।

వికవికనగుతెలినవ్వులు।

వికచకమలవదనకొనరవెడుకమీరన్॥

౯౮౩ కం॥ తిలకంబుమువికినాసా।

చలకాంచనకరభ్రమితకాంచనబుసుబా।

వ్యులకోపులప్రేల్తెలిబా।

బ్లులనంగచెక్కలునగవుతళుకువరెరకురకున్॥

విభావనాలంకారము ప్రత్యాక్షప్రయోగము॥

౯౮౪ సీ॥ చదవుబోయుకచక్కదవికాస్త్రంభంబు

లాపయుసుముదిబ్బరదిగాదె।

వెలులుచుబోయుకవెరతళుకుదొంతరకర

ళ్లాపయుదిబ్బలుఅరదిగాదె।

తెలుగుబాయొకటెంతకనకారవిందంబు
లాపయినిలిసమ్ములరిదిగాదె।
పుట్టుబోయిమొకటబోటపున్నవచందురుం
డాపయికరిదోబుటరిదిగాదె।
౧౮౫ తే॥ ద్రాత్రిపుష్పితబిత్రకోదండనేత్ర।
సూతనవిధాతస్పృష్టియుంచెనేరాయునంగ।
తలితకురుపులుకటువళుల్గబ్బిచనులు।
తరములుబుజంబులాస్యంబుకబరియొప్పె॥

త్రైశికవృత్తి॥

౧౮౬ చ॥ పలుబుగవిన్ననెన్నడువుబెడసలాడసలానునైయుక
న్నలుతెగబారతెదప్పుబుఠనుందవిరాకువెలాఝుర్గమోః
ఘులవడిజెండుగుబ్బలపటుత్వమునూరులతీరుతాంకలె।
గలపుపసిండిమైజిగిబొత్తారమునియ్యలనాగెతెతగుర్॥

యంతిభేదము।

౧౮౭ క॥ మారనరెంద్రుడునెరిసూ।

గారనుపెనుబామురెవెతలగాదిగిబెదుటు౯।
చెరువదగునరవెట్టుయ
౯౦ సారునపొన్నైలిదనిర్జచంద్రాననకర్౯॥
ఉ॥ ఆనునుగెంపుప్రకదనవరాతిలిగన్నులబెళ్కుస్రాయుంగ।
బానగువెరామయుబొక్రట్రవునాబిగిగుబ్బిలయుబ్బునిబ్బరం।
బానులిగానుతిన్నదనవరాకటుమిక్కుటవరావినూత్నప్రా।
దానుగతాబ్జిరెఖలునయరారెయొయరారికిదీనికెతగుర్॥

త్రైశికవృత్తి॥

౧౮౮ ఉ॥ నోలినకగన్గమెనునగుబొప్పునదెవ్విదుక్తానచందున।
త్రాకలబెట్టునెవెయ్మగవయరారెయొయరారపుపెప్పుబూపుపెర్।
జోకటులకప్పుకొప్పుతొలుబిందవుబందవుతంతవుందవుర్।
వీకగవుష్పరించినంనిక్కుచనుంగవబొప్పినింతికే॥

సమాలంకారము॥

౧౯౦ సి॥ పలుచనియుడుగులుపద్మవైఖరిజెందె।
యానననవుబ్బివిభ్యాతిదనరె।

బెళుకుచూపులుమహోత్పలరతిజెన్నారె|

పొత్తిలిసారసస్ఫూర్తిదనరె|

బాహువులుబిసప్రభవకాంతిజెలువొందె

కన్నులురాజీవగణనసెనరె|

వెగానుపుష్కరవేలబరాణించె

కంఠంబుజలజసంగతిదనరె|

౬౦౮ తే|| కరములుజిగిచూపుకమలాతిగరిమెగాంచె|

యలరుమెల్లంగగనకతప్పులమబొందె|

గానహాగతంగనెవ్వారికైనవశమె|

కంటుకింపుగగంటువాల్లంటునిప్పుడు||

యుకుకం

౬౦౯ క|| కుందవర్ణులుపలుకుందురుకున|

కుందవర్ణులులతలుకెలుకుందవర్ణులుమో|

దంబులునరపులుబలు|

వంకదములుప్రతాకమానినిచూపులే||

ఉభయచక్రము||

౬౦౭ సీ|| పదతిదేవామకుసుంభవుగలంబుటయుంతా

దుష్టవక్షోజంబులోటుపడకను|

కమలిపల్లజిగిర్రెక్కవులగెల్పుటయుంతా

దంతిసిబ్బిపుగుబ్బిరెగరజోలు|

వెలదినవ్యగుళుస్సుమలదాల్పుటయెంతాదు

మదిరాత్రిపాలింకొల్లబోదిమిస్సెను|

చెలియాకుసైవాలములగాల్పుటయెంతాదు

ముదితచన్నులుకాలుమోవజెయు|

తే|| నవురవద్దస్సమవశంబుదివియునత్తి|

రాజకవితాత్రిపదమున్నెయవియెసుదిన|

కోరియన్నదుచోటులకుంభికోక

గుబ్బకైలవ్యులగుచునిజెప్పదనరు||

ఆదిపాదముకం॥ అపూర్వప్రయోగము॥

౬౦౩ క॥ నలినమ్ములనళినమ్ముల।

చెలికెల్లసాగారుచరాపువెలువమనగుచే।

న్నెలమించులనెలమించుల

నెలతనగవుమొగములుమెనినిగనిగడిగడుచే॥

శ్లేషపరికరాంకురవైవృద్ధ్యంతరన్యాసాలంకార

౬౦౪ సీ॥ ప్రతినచెక్కృష్ణసర్పములనుబట్టెశిఖండి

మలసితమ్ములదాటమంధుపసమితి।

పదరిజాబిల్లునవిష్ణుపదమంటవిషధుండు

నీలములనిగ్గెలనిలిచెనాచు।

మునుతనతారకకల్మయిత్తైతమస్థితి

తరకనోములనొట్టెఖలతముందు।

నాజ్ఞతాపస్పూర్తినలరెచిల్వములాలు

బలిపీఠమెనసైతప్పుకట్టుజుంగి।

౬౦౫ తే॥ సంపదబోసంగివెంధిదండింపసాగి।

సర్వమునుబిద్దగానెంచిచక్రనిమని।

తబిలుబుడతానబద్ధమయోర్దన్నెబద్దు

మగుటనుమలీమసులకెందుతగవుగలదె॥

శ్లేషానుప్రాణితానన్వయయుక్తపరికరాలంకారము॥

౬౦౬ సీ॥ హారిమధ్యమాలిండ్లునెరిగుబ్బగాబోలు

గాకున్నశృంగారగరిమదగునె।

హన్నారికన్నమపూవిల్లుగాబోలు

గాకున్నమాధుర్యగతిగలుగునె।

కొమ్మనుడివనప్రియమ్ముగాబోలు

గాకున్నపల్లవగ్రాహియగునె।

కమలాక్షిరదములబ్జములుగాబోలును

గాకున్నకంకణాకాంతిగనునె।

౬౦౭ తే॥ పటుకళానిధిగాబోలుపడతిమోము।

తానిహోత్తావుదేవారిరాంత్రుచితునె।
త్రిలరుమించులుగాబాలునులతకూన।
చూపులుటుగానిచోతళ్ళుశ్రూపులగునె॥
ఉభయయుస్సరణి॥
౬౧౦ సీ॥ కలికికంఠము సారసకలికిచూపులబారు
కంబుజాలము జాలకంబుగెరు।
చెలువానుపేరంగు తెలికనల్లలతెరంగు
మృగరాజమునురాజమృగమునణచు।
వెలదిమొకముసొంపు వెలదివాతెరకెంపు
రాజబింబము బింబరాజమైనయు।
పాలతినెన్నడగాగుతళుకుకుచలేజడబాగు
మును నాగమునునాగముసంజయించు।
౬౧౧ తే॥ నాతిముంగురులకప్పుకు నగపుకులుకు।
సారఘనమును ఘనసారసరణిమించు।
ననుచు తనమున మునకనుపనుకవిరాశ।

కొంతరాయడుగానియాడుచుండనప్పుడు॥
౬౧౨ క॥ మనువనితలమున నిలిచిన
వనితనుపానపానసుచరివలపుసోలపునన్।
గనివినయమునయమమ్ముప్రియము।
మనమున నెనగానగకనకమాలికపలికెన్॥
మంజ్వయముకద్వయఘటితనరనారసము।
౬౧౩ సీ॥ నానెలానాన్నాటనానాటనీవంటి
వనితలిప్పుడిప్పుడినిమెలంగ।
నీవీక్షణప్రమానసనైమానసనైజూచు
కలనమ్మకలనమ్ముతెలివిగాదె।
వలపునీకునుచలన్నులదశాంచలదశా
రవిమానిరవిమానిప్రబలగనునె।
మరుడెయునినన్నదామురలదామురలదా
వింటుపూవింటుపూవిధియదగునె।
౬౧౪ తే॥ సరవిగారామగారాములరవెలసిన।

పనులునీవెళనీవెలవునవుసంపు।

తలచవింత్తైనవింత్తైనదానగాను।

గనకనాయానసాయానవినగదవ్వు॥

త్రివర్ణయమకము॥

౯౧౫ మ॥రమణీవారమణిప్రభావటలీహారంజాలునీదంతమ

ప్రమదాదిప్రమదావళప్రతిబింబంబానునీయానము

కమలాసత్తములారుణస్ఫురణవేకంగెల్చునీహాస్త్రములే।

సుమతిశ్రీసుమతీక్ష్మగంధమువహించుసీతనూవాసనల్।

అనుప్రాసవర్ణానువృత్తినియమవృత్తము॥

౯౧౬ ఉ॥త్తానువేశౌరంగుచెక్కులబూతారపురంగునెయారమైన

వ్నైని మెరంగుపల్లుబిగిఖింపువరుంగుఖటారిగుబ్బలం।

దానికరంగుకస్తురిపయంటచెరంగుచెలంగునీవుడెం।

దానవరుంగురించుటదిదైవమెరుంగుకురంగలోచనా

౯౧౭ చ॥తగునెనృపాలకన్యలకుదవ్వులనవ్వులపువ్వులాటలే।

వగలజరింపనిందుతగవామగువామగవారలుంతగా।

మంగుతపురంబుజేరబునువూవినుకూయనుమూనమెలనీ।

సాగసువిలాసమందమునుసొంపునుపెంపునునింపునించగన్॥

త్రిదళయుక్తచతుః ప్రాసార్ధకందం॥

౯౧౮ తారకములకోరకములు।

వారకములకెల్లనెల్లవారకమితిదుర్।

శ్రీరమణీవారమణీ

ధారమణీయత్వదీయపదనఖరవ్యుల్॥

అపూర్వప్రయోగము॥

౯౧౯ క॥తమ్ములఘనవిభ్రమజా

తమ్ములవిధికింపుజిగివితమ్ములచివురం।

తమ్ములపరలాక్షాజా।

తమ్ములనిరసించునీపదమ్ములకాంతుల్॥

౯౨౦ క॥అనియోగతినియెుకనెపం।

బునసాబామినికివుదినిబుట్టినప్రేమం।

బునుభయమునునణగునటం।

ముసుబిశికెరి యుట్టి సఖినిఖా చుచు నచటన్॥

స్వత్తగోపనవచనము॥

౬౨౧ కాంతదడవుండి। సకలరవశుకశిఖావళీకలవాంసరద్రాంగభృ
గబలావాకకలకంఠశారికా ముఖకలకలరవనితాంతకవ
నీయరంభ్రమద్భూకవాలూరవవిారణాసవా।వుంతు
రవణిన్ మధునిస్రమాలతీమధూళికావున్నదమాతులు
గమాకందసమున్నాజిన్ నవాంధవీలతాకేర సవాతారనా
రికెళఫూగపునసారభూజవుద్భకువుదవనజాతకు
దబృందగళితసుమధూళికవితమ్మైనతత్పరాగవరప్రాంతంబ-
కుంజరతారక్తాసురవారగుకుకంటియస్సాంద్రారణ్య
ద్రోరణాధీరదారాణాపారీణవివారణుండై।యా
ర్వ్యవద్భవాంతాపవారణుండు।ప్రస్ఫుతినయునంగను
గొనిమోవాంబుననిట్టట్టుబోలెక।గుట్టువిడక।దనరక।
ధైర్యంబువదలక।తనమంత్రినింబూచిమదిసెకతంత్రా
బుపన్నినిజనైన్యంబుదోడుకరమ్మనినచియుండెనంత

నారావయారావాభిరామసవాకారకోరకములం
నోరక।నవంరాళిసుతవురాళివరాళిరాజవారాజరాజీవరా
జన్నానన।వానసవానసరోవరతీరమ్మునసైకపుష్పటీరమ్మున-
నుండి।యావారిప్రైమోవాంబునదెవాంబుమన్మదతాపపరి
ప్రాకవిరవాభ్రరంబునవాడుదెరగూచుం।న్నయుట్టిసమయం
బునా॥

త్రిదళయుక్తము॥

క॥ఉ్రందవుబుదగందవుమెళ।

౬౨౨ మందవునదకలిమికలిమిముగువినుసైయున్॥

సందువగనికందువగని।

చెందొవగనికనివురుంటుబెలగుకేదంకేన్॥

౬౨౩ ఉ॥నోద్దెవుతెలుకక్రాననోకునచేరవళ్లించుతమ్మిపూ।
ముద్దెదవామిసద్దడరమోదుగనెజయుకల్పకెదెముర్।
గద్దవలానుపూచామిదికంబుతవిబిలుకొత్తుదాల్చివా।
గద్దరిబిల్లనైకిపికతాతవితావాళిప్రైయదాయిబున్॥

అపూర్వప్రయోగములు

౬౨౪ ఉ॥ పెంచికరమ్ము మంచ్చురము బెబ్బులు పక్షుని వింటితెఱనా।
రెచ్చెరయుమ్ము నన్నెరయునైక్రితియందు ప్రసూనబాణముల్।
గూర్చికరింగరింగడవక్కుప్పులుగా గురినాటిజనిపె।
ల్లార్చి నెరింగణింగి మది నెయయుచునుండెనయ్యెడన్।

౬౨౫ సీ॥ ఆరిరియయ్యె సారసాస్యకు చక్రవాకంబు
పరభృతమయ్యె క్రోపనకుంపికము।
పుండరీకంబయ్యె పాలతికి విరిదమ్మి
గ్రహమయ్యె మహిళకు తుహినకరుడు
పున్నాగమయ్యె కపూరగంధికి పొన్న
పగలయ్యె మగువకు ప్రతిదినంబు।
బహేయమయ్యె ప్రవాళపదకు మయూరంబు
విషధరమయ్యె తన్వికి పవనంబు

౬౨౬ తె॥ కుముదమయ్యె నుతెవిగల్ప్కుందరదకు।
వరానసరసియయ్యె మరాళవంబువాణి।
కంగదంబయ్యె కేయూరమళిచికురకు।
కానిచెరకయ్యె నించువిలే మానవతికి॥

విప్రలంభోదాహరణ॥

౬౨౭ సీ॥ కమలాంతరాంతర భ్రమణశౌరుమదశిలీ।
ముఖములు పటుశిలీ ముఖములయ్యె।
మలయాచలేంద్రకోమల శీతవిహారణ
సురుచిరాశుగములాశుగములయ్యె।

౬౨౮ తె॥ పల్లరసములాను చిలుకలు చిలుకలయ్యె।
లలితపాలమ్ము పెలుగుపాలమ్ములయ్యె।
విరహమున వేగు నింతికి విశ్వమంత।

నతనుమాంగేణాపంజరంబిన గతోంబి॥

౬౨౯ తె॥ తోచిచాపులచెలులనుఝూచిచూచి।

కవమ్ముకన్నీరు గోరజిమ్మిచిమ్మి।

తలచివేన్నని తనమది నివిపినివిపి।

నైగులుమిగులననువగలనుబాగలపొగలు॥

ఆపూర్వప్రయోగము॥

౬౩౦ క॥ ఫుల్లారవిందలోచన।

పల్లవపాణులు మనోజ్ఞభాషలలరయా।

యల్లకపరితాపమ్మున।

తల్లడపడగాంచిమంతులదలఫుచుమదిలోన్॥

౬౩౧ శా॥ శ్యామంగూడుకొనెమువేడుకలుమారోత్సవమున్నేసంతాళ్ళైతై

పావేరాపుష్పులుగాయుమో సరసినంబుత్రేరగావింపవో।

రావోత్రమ్మరవెన్నడిట్టులుంకినైరానెలనెడిత్రయిన్।

ప్రేమంబూడగనెలబాలననుచున్ప్రేతిన్సఖిరత్నముల్।

౬౩౨ క॥ నీవింతదాకనెన్నడు।

నీవింతయునేరుగకుండెనెత్రిపుడకటా।

నీవింతవగలజూరలన్।

నీవింతలునృపతివిన్ననేమనుమంతుల్॥

యమకము।

౬౩౩ క॥ పాయకముబాళికలకునన।

పాయసముగాదమ్మువలపుపనిబెనీకున్।

నాయమ్మయుట్టిబుద్ధులు।

నాయమమ్మవిన్నవారునగరెజగతిన్॥

మధ్యచరణయమకేసము॥

౬౩౪ యావనినిటులుండనేటుంకెనెటుంకి

త్రమ్మరుమనఖనగానవైతి।

వల్లియాఝులకెళ్ళియాడనెనాడనె

యెరిగింపుమాటకెవెరుగవైతి।

రమ్మనామాటనైకొమ్మనెకొమ్మనె

చెప్పినయటులనుజెయవైతి॥

చూడవద్దనుచుఁ జేతొడనె తొడనె
పలికిన నదియును దలియెప్పైతి।

౬౩౫ తే॥ వకవలయుఁ గని నన్నెనెరపె మెప్నెనయెంచి।
పలుకులుఁదియెల్ల గతజలబంధనంబు।
గానయుటు మైనమానె పుట్టక విమిబలిమి।
తాపమెదలింతుమిపుడింతతలకతప్పు॥

౬౩౬ సీ॥ మాలతీలతికాంగి మధుపరాగంబన్న
నదిపయోదంబని యాదదగునె।
వరపల్లవాధరి వాపికావళియంన
నదినవాసితమని యాదదగునె।
శ్రీపక్షవాని నిభవేణి కేతకియనినంత
యదియుయుక్తమని పోనాదదగునె।
కమలాస్యచంద్రఖండంబనినంతనె
నదియుకమనంచుఁ బోనాదదగునె।

౬౩౭ తే॥ యంనన్నదల మిన్నకతదెనన్నెదల।
వెకనెయుచు వమామాట మీరితని।
తెలియుమదు పికకకిచంద్రులకు నేకు।
వైరవెయుదవు నసెపెరుపెరుకొనినను॥

ప్రాసఖేదము॥

౬౩౮ ఉ॥ జోటువిచారమేలమము బోటుసఖిమ్మణులుందనీకు నో।
పాటలగంధి యాటలను పాటలమాని వియోగజాతతో।
పాటుకవేలకాంతిజితపాటకపెద్దల బాటుకన్నెలి।
నాటనుమారుతాఫు వెదనాటను మోపము బెంగజి
ల్లునె॥

౬౩౯ క॥ నినాద్రిశ్నను విరహిణులగు।
కన్నెలగనిన గెదు నీవుప్పున తవిరవావా।
రాన్నధిబారలనగరయుపు।
దన్నెలతులునీకునాయదమగునెయనుచుర్॥

౬౪౦ క॥ ప్రాందలిసువకంబువుదిగు।

పండవిరులనైజ్జనునిచివనితనుచెలువిం|

పొందనవగంధమిడుతరి|

తెండెపగప్పైనిపూలతెనియుగురినైః॥

అత్రిప్రస్తాలంకారము॥

౬౪౧ చ॥ మెలతయురస్థలమ్ముపయిమెచ్చినగంధముపువ్వుదెనెస్త్రే

యువియుటప్రాలతప్పదములందువునింగినతాపవహ్నిచే|

గ్గలమునఁగప్పిగానెగయుగ్రుక్కునరెక్కలువిప్పియుప్పపొ|

విలుతునితూపువీపునను పెళ్లగజిక్కినపింజయోయనః॥

ముద్రాలంకారయుక్తతద్గుణాలంకారము॥

౬౪౨ ఉ॥ మనియెంచవచ్చుప్రసవేషుశరానలతాపవేదనః|

వెమరుగుందచోసఖులువెగపుప్రుల్లసరాజమూవికా|

స్త్రోమముమెనదాల్పనవితోడనెకందిచిబిత్రభంగియ్యె

భ్రామయురోజసీమగన్పట్టెనునుత్పలమాలికాకృతిః॥

౬౪౩ కే॥ వసనముననిట్టివిధంబున

వనితకునుపచారకృతులవలననెంత్తే|

వెగనసుశమియులఖేకవిరహము|

ఘనమగుటయుజూచియుపుత్తుత్తాంతాజనములే॥

౬౪౪ చ॥ తరికులనైత్త్రచర్చిమిగులదట్టముగాకపురంబాక్రంతమ్మై

గలయుగజల్లుచర్చివురియుకన్నులగాజ్జుగనీటజాచుచుర్చి|

కలికిపదంబులంకరయుగంబులపుప్పొడిపైత్త్రచర్చిగదుర్చి|

జెలులుపచారముల్మిగులనెయునెలమలయూనిలుంతార్చి॥

౬౪౫ కే॥ వరజల్లిగజిలుగుంబా|

వరజల్లిగవిసరునంతవనితకుమిగుల్చి|

వతియన్నెననునిలువవెకవగగుండుతరిః॥

ముద్రాలంకారము॥

౬౪౬ మ॥ వానినిః నిబ్బరమ్మైవుదిసెక్కానువిదననిల్పదలంపుచునెర్పులవె|

నబ్బురమందరయానసెనర్చినవన్నియునిష్ఫలమ్మైదనుభో|

నంబ్బినకాకలనోర్పకరెప్పలనెయ్యెనప్రాల్లుచునుస్సురను|

గబ్బిసఖుల్తటకాపతిమానినిగన్గొనిపల్లిరితర్మముగాః॥

ఆశీః॥

౬౪౭ ఉ॥కాకశమింపజేతువనగాకలకంఠరవంబువీనుల-
సోకినగండెగాడ్పువెంయుసోచ్చులుకొండలమండెనంతలోన్।
త్రేకపుచిల్కపల్కువడివేడిమిరాయిడినొందెమారుకున్।
రాకలజెందెనెట్లుచెలియర్వడదీవెదమంచునెంచుచున్॥

౬౪౮ సీ॥వనితతన్నవనుత్పైచినకల్పప్రై
కరమానిరెరెనియురవుగండె।
మగువవెనిడిత్రోయుచిగురానినాలుక
పొన్నపుస్వరముసబాదవెపికము।
పడతియుంప్రులనుంచికడకుద్రొబ్బినతమ్మి
విరిసోకినుదివదితిరిగెపవన।
ముదితవెంటనుజెచ్చియువలబోవాటున
సుమగుచ్ఛమునప్రావికముతెటుల।

౬౪౯ తే॥బాపబావాములనిప్పెవడినతూడు।
గమిచిరాయంచపద్మాకరమునడుమిఠే।

పెగముసకత్పుత్రపురంబువిరియబాకె।
వెలదినెమ్మెనివిరహాగ్నివేఁశినసుచు।

అత్యుక్త్యలంకారము॥

౬౫౦ చ॥కొలనికెలంకులన్ చెలులుకోమలినిల్పినమెనితాకచె।
సలసలకాగెనీళ్లుజలజమ్ములుస్రుక్కెనుదానజిక్కెతె।
ఘలుమొలవెట్టుదర్కకముపెతుక్కెశిసమ్ములువీతెపత్రముల్।
కలువలువాడిపుష్పొడులుకక్లెతాలంగెనుచక్రవాకముల్॥

అనుప్రాసవచనము॥

౬౫౧ ఇప్పుడ్డింబినసత్కాంతాతిలకంబుభుజంగగ్రామణిస్రావ-
రాతవల్లికనజాతవిరహాభరసంచలితమానసయైవ
శిక్షిక్షకోదండశరమాధురధుర్యసంబంధబంధురగం
ధాంధపుష్పంధయస్త్రసంధయునింజినీమంజుజుంకా
రఝంకారగంభీరకందర్పదర్పకరవిముక్తసారసా
రసనారాచధారాప్లుతమ్ములవలనను।
యనుదినవిరహాణీలోకభీకరశుకపికశారికాని
కరకలకలరవమ్ములవలనను।యామవియామవిశిఖా

వళికిసఖులవాళావాళికియుల్లసల్లసయుల్లంబుతిల్లపది

యుప్పుల్లవాధరియుల్లంబోయుపరవశత్వంబునంజెన్నొంది

యున్నసమయంబునా॥

౬౫౨ సీ॥ చక్రస్తనియటంచుజగతింబకుశశాంక

గురుతమోవేణియూకుందరదన।

మధురాధరయటంచుమత్పుశిూరకుతేటు

చంపకనాసయూజలజవదన।

బిసబాహయనిమారుమసలకురాయంచ

జలధరచికురయూకలువకంటి।

పల్లవకరయనిత్రుళ్ళకుకోయిల

శ్రీరామమూర్తియూకీరవాణి।

౬౫౩ తే॥ వదనకుంతలయూనసుస్వరసఖిత్వ

మెనసియుండుటకతనవిూక్షితవానచుగ।

ననుచునళిచంద్రపరభృతవాంసములకు।

భయముమునయామునుడెవియుంగబలికిమరియు॥

ద్వైన్యము॥ చతుర్దశ్యానుప్రాసఘటితము॥

౬౫౪ సీ॥ అందమాలావణ్యకందమాయెంచంగ

చందమాపున్నమచందమామ।

పైరమాఫలరసావారమావాబాల

శ్రీరమాయూదారిబీరమాన।

కోపమాకృతవెన్నికోపమాసముదితా

టోపమాకైతకలాపమాపట।

శీతమావలయాద్రిజాతమాసితము

జ్ఞాతమానీమెలుసితమాన।

౬౫౫ తే॥ సదనకదనా(గ్ర)మదనయున్నదనముదన।

సదనసదనారతాతతశరశరవ్య।

కరణాసముచితభావనిగాఢదాహ।

వతికినతికికితింబితవతికినలుగ॥

రోషం॥

౬౭౬ క॥ భూమిన గతమికమదనాథా।
యమునమద్దనుసాఖియెవినంతనెనిపొం।
గణగుటుతుంటవిల్లురు।
వర్ణించిపిప్పిగనసాకెవాకసయుంటరా॥
యూపద్యంనాలుగామూడాచరణాలుయమ్మ్పా
ర్వప్రయోగము॥—

౬౭౭ క॥ ల్రనిచతురవచనరచనల।
ననవిలుతునియుతనిబిలముగనిసఖయతాతాం।
చనమాలికసాంబారునను।
గనిభైయమణాగింపదలచికడకదవిర్భ॥
కావ్యలింగాలంకారము॥

౬౭౮ చ॥ మనసిజుడంబికత్రయమువూటువికముబ్బగమ
లోజయింపగా।

140

నరలోకరత్నహారార్థము।
తుంగమునైక్షైననిజననులుతొడరినుతింపగ॥

౧౩౭ సి॥ ప్రణవంబుచివిక్రాంబశిరిపక్షియుగా॥
తారాగణముదృష్టిదండగా॥
ప్రాద్దనిద్దపుసూకెపుటముపల్లఘుగా॥
ప్రావినుకులుముళ్పపదువృగా॥
తబినికస్వాపవజ్రపుతలాటముగా॥
ముక్తంటువిలువైయగముట్టుగా॥
వెలిమబ్బుసమకట్లవెల్లిజల్లులుగా॥
బలుసంజకెంపుహజాయుగా॥

౧౩౮ తే॥ జాడనలవిూరివెదెందుజోడనంగ।
బరగుచున్నట్టిగరుడుడర్కగరుడనిపయి।
జెరినందితద్ధారావిహారకవిశి।
సరణివాహన్నెళవెంకటనప్వమిదలచి॥

141

నం॥
నందవం
వెత్తివెయ
ముబడి
డుపార
ప్రదంగతా
లానను
వ్రిపురివి
కము
స్థల
వ

శబ్దచిత్రం॥

...సందర్శనశీల తన సందర్శనశీల
కరణిపుణ్యజనవర్గంబు బెంపు
...ప్రవాసన్నతి తన విప్రవాసన్నతి
వెలసెన సవనాయుద్ధ పటిమ మెలగ
దు(శ్రీ)వత్సంబు తన దుశ్రీవత్సము
ల్లలఘు మానసంగతి లలిదలిర్ప
తనదుదారసూన్నతి తనదుదారసూన్నతి
గతిశరజాతాన్నితాంతనైన

తె॥ పరిధవిలు సిద్ధసాధ్యసుపర్వశర్వ
విధి విధు బుధ్న పాదాది విబుధనాథ
భావనుతి రూఢిగాఢప్రావ్రవృత్తాక్ష
భూరిధరణీధరవరవిహారిశౌరి॥

క॥ తుర గారోహణకైభూ
భ్రమమున పెడనపయశంబుపరిమార్గముగా

షడ్వ్యతరాపవాద్యంతయమకవచనం॥

అప్పుడప్పన్నగనగవిభుండానందమందిరంబైనయానందమం
దిరంబు ప్రమందిపురంబుగానైయన్నిశేదళికదళికదళిత్తైషెయు
రయుమదుపున నదవదినియుండుగడుగుపెంబది బారమ్ము బదరి
కలదంచితదలదశబుది బుది ప్రముక్తురిది యునెదనెద బాగదు పౌర
జనజయుంబు యునినదంబు నుదురించు భూరి బైరవృదంగకా
హాళపటహాత్రింకణాధక్త్రానుడుక్కాదినాదమ్ముల లాగానసు
ని ధ్రుపు పెద్దమద్దెలల మెయిర వపుటుళు ముల కుంనెర వెంచ్చిపురి వి
చ్చియాడునె విస్మికామ్ముల యెవిస్మికస ముఖంబు సంగమ్ముకము
న్నారమ్ముగా వరుసబురునా కాశలాశలపతండివసంత మ్ముల
రజనటులకాలాట మ్ములు పెయుక్తైలాటకపు మిడు కులాంత్రు
ఖిరుబదలనల్లిమస్త్రైప్రానరులదరుల గమగమవలపుల్లవిఘుల
కుతలదిమ్ము ఫుట్టించు నట్టిపెట్టదినమ్ముల యిమ్మనం।

పాశ్వనిస్తంద్రచంద్రశిలామయచంద్రశాలాపరిభా
గాభోగ వలభిదుపలవలవలభిపాళికేళితబిరరత్నరత్నకారకే

వారికవలభిబిశాబధ్రావనద్రావనసమాగతమ్ములగుకళి
కలకులుకుపలుకులకులుకుకలరవములకలశవము
కుర్వాణవమానసత్తై।

మనసుతలంబులుసుస్రింయుపాషితభృత్యకద్యత్ర
౧౦౫ లకేవెరింగి।తదుబితశయ్యాతలమ్మునకుదాబికతా
ప్రైలులునైచుక్కైవడికెలననపుబీనతెలుపన్నీఖిద్మా
భృత్రికలవయుంపుననసవుయివేవుంతసమయంబు
౧౦౬ మహాత్రవహాలాకలనకుతూహలనిఖిలదిశా
యాతమనుజపరంపరాప్రయుత్నసంపాదిత
పాకరణత్రయోపార్జితగ్రామీణకుమారకలు
బవానంబులైయుత్తరిరుగుత్తిగుత్తంపునయుత్తంబు
౧౦౭ త్తంబులాడదగునైత్తవఘ్నలతత్త్రరవఘ్నలతత్తద్ఘత
క్షిత్రత్తదళుకొత్తువెంత్తనిపన్నీరుతిత్తులయొత్తుస
ళవఘ్నలగుసవిలాసారవఘ్నలన।

నకాండకాండదాగవంబయ్యెను।మద్యః

౪.

142

బనిబితదియ్యనెషమగుబాణాయుగమ్మునసిన్నసేయగా
ననుపుదలంచునంతనునిశాధిపుతాకృతుఖ్యానుతాకృతుల్।
పనివడిమొక్కపుచ్చిరలబ్యావఖతొకకునెలచింతిలన్॥

వత్రాస్రువ్యదాహరణము॥

౬౫౯ సీ॥వనజాయుతాక్రివీరనిగూచిభయమెల
యంగవిసనుకుమరుండదియగాక।
కాదవిస్రాబంటుగుత్తులుకేరమున్
పెంపుడుగున్నలుపికకులములు।
మధుపానవిభ్రమోన్మత్తములేతుమ్మెదల్
కొతాభియాతిదాషాకరుండు।
మిగులయాకులతనుమారునమున్నాగ్రపుం
దలసాలసుడిచక్రిణాసిలుండు।
౬౬౦ తె॥ద్రాత్రభల్లియధ్రారాజాతధాత్రుజాయు।
టన్నదిద్దరితిరనిజమువ్యమునన్నదెలుపు।
దారనుబంట్లనుతగగాచిదారయునసుచు।

చతురవాక్యులుబలుకుచునతివజూచి॥

అపూర్వప్రయోగం॥

౬౬౧ ఉ॥ప్రక్కలయిలపోయితిమియావనకేళికిపోయియున్నచో।
పాక్కిరివెంకటాచలవిభుండదపుడెటుకివచ్చెవచ్చెబో।
యుక్తలక్షంరిరిజ్ఞపతియెందుయెందుకుంత పృకచూబచూదినన్।
చక్కెరవింటివాడదియెసందుగతూపులనేయునేయమో॥

౬౬౨ తే॥నిజ్జవృత్తాంతమువనీశుడెరిగెనేని।
మనలనేమనియెంచునోయనితలంచి।
యెమిసెయుంగగలవారవెట్టియుపమ।
యెంచితెరగంచుతమలోననెంచుచుండ్రి॥

త్రిస్తబకసీసము॥

౬౬౩ సీ॥నోధరగోధరనోధరప్రాధిపు
బాణబాణవసుమబాణమతాము।
నాగారినాసారినాగారివిస్ఫూర్తి
కృష్ణకృష్ణాదిపకృష్ణగరిమ।
హారిభవహారిభవహారిభవప్రఖ్యాతి
రాజరాజారాతిరాజకీతి।

నగవిభునగవిభునగవిభుస్థితిలీల
వనపతివనపతివనపతిగతి।

౬౬౪ తే॥శివిభువదానకవనభూతి తనెబలజ।
వగతిశౌర్యసత్వావనవచననీతి।
భృత్రిధనచాపగానక్షాభరణద్యుతిజ।
యెసస్థితివిలాసి మలనెల్లునభ్రస్యభుడు॥

గాంధ్రపుష్టిసీసము॥

౬౬౫ బలభూతిశాంతిరూపవితీర్ణిరణారూఢి
మరుదీశ్వరకుమారమనిరుచితని।
పటుమతిజవకీర్తిభ్రావదయాప్రౌఢి
కవిరాజసన్నిధగరిమనెరిచి।
ధర్మగానజయసంధ్రానగుణవృత్తి
నరరాజరఘురామహారిద్యుతిసని।
ధర్మధృతిశుచితాధ్రామసుస్థితిరీతి
గోధరగన్నానగురుగతిగని।

౬౬౬ తే॥ప్రబలునతరతులితతరభయదవిలయ।

సమయపురసారకరద్యుతచటులసారి।

ధమరుధ్వమధ్వమరవసమసమరవిజయు।

పటపానినదాస్త్రధాతాశపార్థివుండు॥

అప్పా ర్వప్రుధిరాగము।

౬౬౭ సీ॥ ఆధరాధీశ్వరుండటువధూసహితుడై

చల్లవెళ్లలవిలాసంబుమీరి।

చనుదెంచితనకూర్మితనయుయన్నవిధంబు

కళవళవుందుతాయన్నలులభూచి।

యిదియెమివృత్తాంతమెరుంగబల్కెనాపు

ధతిభీతచిత్తుడైయునిరిచెలియ।

లోలపత్త్రమింతలెకొడెవవయునుపటి

వవెబాళివనకెళ్లిసలుపబోవ।

౬౬౮ తే॥ నచటుకొకతేగవచ్చివెంవందరవయునను।

తరమిపట్టితిమవృతాకదండనాధు

డాదటనువచ్చితనశారిదనుచుసతని।

కులవయురూపంబుగుణమునుదెలియబలికె॥

౬౬౯ సీ॥ ఒకదర్శిణొక్కసూక్ష్మసనకుపాలుగనెక్క

దాకసన్నచంద్రునకారరముగ।

నెంకశయుచక్రమెంతకుబిడారుగనెక్క

చెసంకువెన్నెలచికిలిగాపగ।

నెంకయుంప్రిగగనగంగకుపుళ్లారిగనెక్క

యిరుడుగువేదములకువిధిచెనాప।

నెంకపుట్టువకనుపుసాజ్ఞకుతక్కువగునెక్క

యువతారముకిలింబునాత్రమింప।

౬౭౦ తే॥ నెంకమతిసురలకర్పింపనెక్కతలప।

సురలకీర్పింపనెంకదయువారునిచెనుప।

నెంకక్రుపనరునిగావపెల్లుల్లసెల్లు।

పల్లువాతచిల్వరాగట్టుపట్టుదిట్టు॥

౬౭౧ తే॥ అతడటతిరుపతికెల్లను।

పతియందుగరుడాఖ్యగోత్రపాలసుందరుయా।

శ్రీతివెంకటేశ్వరుండన।

సుతికెక్కిన వాడతఁడంచు నుమిగుల నెంచన్॥

అపూర్వప్రయోగము॥

౬౨౨ క॥ ఆవేళ నటకు శేషా|

గ్రావనితాయుత రుచేరగ రమణాతగనే|

భూవర యదివెయు దలుగ చెలి|

యీవిధమున నున్న దనుచు నెంతయు మెరియున్॥

దశావస్థలకు నున్న అపూర్వప్రయోగము॥

౬౨౩ సీ॥ కనినంతదవి వేరాకా చంద్రబింబాస్య

చింతింపదా నాగరాజీవనయన|

తరదలు మానిసంకల్పించె తలకంతి

యెందవిలపించె నన్నదలమిన్న|

లె శంబునిద్దుర లెకయుండెలతాంగి

యుంగద చెదన్నెయలరుబోఁడి|

చక్రిగపుయిలోట దక్కె బ్రక్కెవచంటి

చెరసుంకించె కపూరగంధి|

౬౨౪ తెమో పావయున నొవ్వునన్నె నెంబ్రోబువదన|

వరుస నీతొం మది యుపస్థల రసియుష్ప|

తల కుమెలు ముంగమయు నిపలికి నంత|

మదిని వెర గందిముద మందిమము తజెందె॥

షోడశరాబియుక్తం॥

౬౨౫ క॥ భువి భూరత భృగీరధబ్రా|

గదమాంధ్రా త్రంబరశేషరంతి శిబిసుపే|

త్రవిభుదిలీప మరుద్రా|

ష్టువ పృథ్వి గయశబిందు గయనా పాయుషులన్॥

౬౨౬ వ॥ మారిసయానారాయణవనపాలకుండు మున్నమున్క్రంబు
చెత విన్నవాఁడుగా పునతనముద్దుకాతురి మనొంభిలాషంబు
నకున నుకూలసంభ్రమాయుత్తంబై నచిత్తంబున తేజరిల్లిత
శ్రీలోదన్యవన పద్మసరోవర ప్రాంతకేళీసౌధాంతరంబున ప్రతి
తారత్నంబున నుండనియమించెనప్పుడు॥

ఆశ్వాసు॥

౬౨౭ ఉ॥ చూచి విరాళిఁ బాలిబడుచుబ్బుడుచున్ వగపూపహాయుపున్|

రాచమిటారితాళ్ళవలరాచకటారికినగ్గమైనబో|
లోచవిభక్తిసారసవిలోచనవయుల్ వయుకుల్ఱింబిమెల్లనై|
తెచుపదుంగలింగుతరళీకృతబాష్పముఖారవిందయై||

మోహము||

౬౭౮ సీ|| తరుణియుంతలనుండితాపంబుచెవరాద

లాతదుచెలులతోనాడఁబోఁడు|

కడువెడ్డతాళ్ళిండుగతివేణెమెళంబు

నెయుడుప్రేమగ్గైనెయఁబోఁడు|

నకియలుసంగీతసాహిత్యరీతుల

చదువఁగావినఁడుతాఁజదువఁబోఁడు|

సరసపదార్థమ్ముల్సరవిఁజెప్పనురుచి

గానఁడుమోదంబునగానఁగఁబోఁడు|

౬౭౯ తే|| వముకుంకరముంటుదుంకిన్నెరముల్పబోఁడు|
ప్రాలుదాల్పఁడుగంధముపూయఁబోఁడు|
వీథియందునెయ్యురాలునుచూడఁబోఁడు|

విరహపరితాపభరమునవేఁగుచుండె|| 146

మహా
ముద్రాలుఘ్నోప్రరూపాప్రతాతిశయోత్త్వైహాతరూపా
హారూపకసందేహసంకరయుక్తాసంక్షిప్తస్వాభావ
త్ప్రప్రసిద్ధయుక్తవైహాత్యలంకారము|

౬౮౦ సీ|| గోపికాగోపనాటోపవ్యాగభీరామ

గ్రీష్మతుమిహిరభాభీష్మధామ|

ఆతపోద్యారివంశోత్తాస్త్రపభవదృష్టి

ఖలవిధ్వంతుదశిరాదశనచక్ర|

సాంకవర్ష్యగమధపంకమేచకదేహ

ఫాలాక్షసన్నుతపదసరోజ|

యాదిమకుంభీనసానల్పతల్పక

యుతులితవజ్రమాస్త్రానుజన్మ|

౬౮౧ తే|| యునుచెలితరాధ్రిపవనవముఖానిలముల
గాంచికిసలయోత్పలిశుకగండపవన|
ములవిధుమధుమారకులయుముల సు|

150

తనదుకన్నలగట్టినదారినుండు॥

మంత్రవర్ణవచనము॥

వచ ఆసమయంబునని జకీర్తిప్రకాశకరుండైన యాకాశరా

జునిఖిలతంత్రప్రవీణులగు మంత్రులంబిలిపించి తొలుతబుధు

తనెలతాల్పువయుదలపోలించినతెరంగెరింగించి|తన్మిత్రకంఠుకి

కూతునెంసంగసంగతంబెయునియాలోచనగావించి|యూ

లోకనాయకునకిచ్చుటకన్నభాగ్యంబుగలదెయనియా

దేవంతులగుమంత్రులుమంతుకెక్కబలికిన|

యానందతరంగితాంతరంగుండై కులరూపగుణ|వి

ద్యాధన|బల|రాజ్యతపంబులనియొదె|యష్టమదంబులనవా

కరించకన్నైవ|శైష్ణవ|శాక్తేయ|గాణాపత్య|బౌద్ధ|చార్వా

కంబులనుషడ్దర్శనసముండైమూరి|బ్రహ్మాండ|విష్ణు|బ్రహ్మ|

నారదీయ|మార్కండేయ|వామనాగ్నేయ|గారుడ|భవి

ష్య|భాగవత|స్కాంద|మత్స్య|లైంగ్య|కౌర్మ్య|వాయు|పాద్మ|వా

రాహ|బ్రహ్మకైవర్తాఖ్యాదశపురాణజ్ఞుండైన వేతావాచా

ర్తికులరావించి|తద్వధూవరులకానుకూల్యంబుగాను

భయంబులవచ్చుభమువాసాతంబునిశ్చయంబునెయుంచి|

తత్కాల్యుణమహోత్సవంబునకు చిరుతనూరిస్యాంగ

బలంకారంబుగావించి|తానుచిరుతనూతకమైసంగ

చి|చతురంగబలసమేతుండై తన్నవప్రాంతంబునకవిగ

ద్దెనామద్దెంబున|కవిగురుబుధతారకానికరభాగం

లుంగెడురెవెలుంగుచందంబుననందంబుగానున్నభాస్వర

త్నస్వరగిరిపరివృతద్యుని|నిజభుజప్రతాపపరిదీపితవిరోధిర

మ్యాదయయశుదయయాదయపోషితాశేషధరుని|

శరధిశరపరివృతశరధరుని|పాలితనిరవధీశుని|సర్వగర్వనిత్తి

యమానాస్వస్వలోకసంత్రాణవిధిరుని|కింకరీకృతవానరు

ని|రక్షితనరుని|నిరంతరగానసక్తగంధర్వకిన్నరుని|భక్తిర

గాపవైశ్రవనరుని|మయరాసురసంహారుని|మైత్రీకృతహారుని|

దావెచ్చగంధకూర్మంబులబలిచక్రవర్తిశక్తినిసుస్థిరంబిచుంచి

నవుందరాగధరుని|యమందరాగంబునంగని|యా

వెదకుదివ్యప్రాకృతిరాజుంభువయుంగలంగనుపట్టినతెరంగు

నమదంబుపావనంబునైయు|దీనులపాలిపెన్నిధివలెసన్నిధిచే

సితిరి|కతరమకతర్మమస్వధాకతర్మమతిసముద్ఘన్నైన|

దేవరతిరువళివాలుగొలిచినవాడనైయుర్వరవరనైపుణ్యం
కపుణ్యంబుగానెరిఁద్రుంగబడనిక యొకనియమంబున శోభన
నసింహంబువెంచక।చకచకమొచక వికచక చరుంచి నిచయుంబు
వించి।ప్రచురకుంగుశంచివిచిత్రిల పువంపు మధ్యంధ బంధురోత
మాంగంబుతదరుణచరణనాళీకంబు నోకజానిదకజ
నివియుష్పపాదద్వంద్వులబూజించి।దేవరకు మత్పుత్రి
నావహాయుకన్నైదానంబు నిదానంబుగానొసంగెద
పాణిగ్రహణంబు నంగీకరించవలయు।భైవతీయుచిం
త్రైత్రిరంగ్రైయున్నయుది యోయునెశుభస్వశీఘ్రంబయున్నది
ద్రంబుననికార్యంబునకుతామసంబునెయుకె।విజ్ఞయువ
యుననిసూచనయునచినచ్చినప్రేమునిలిచిననసపుంగవ
నకువశ్రుదయుంగవంబుగా।సముచితసంభాషితమ్ము
లమంచిదెమిగులసంతోషమాయెననిరమెయాపెయ
సాందర్భ్యాదగుగావిందాండుగజారూఢుండై।
వయుంగలనాదుంటు।వాటుటప్రయుట।కంచుకం.

బాలాతపంబుననసు।పంచమహావాద్యంబులతోన.
రించి।భూరిభేరీభాంకారంబులు భోరుకలంగ।సకలబిరు
దుధ్వజంబులు చెలంగ।వందిమాగధస్తైవారంబులుప్పతిలంగ
తత్పురజనులునైనలునల్లంగ।చందనాగరుగురుసాం
ద్రధూపములు విరుగడలప్రబలంగ।తాలంగరాయుడ
ని తనసలువగు నలువగలబలగంబులతోకదలివచ్చునప్పు
డప్పుడమిరేడుత్తెరలాక్షతములుకడుపునగడుపునవెలం
దుబెంబుతిరుమెనునన।చొక్కపుచక్కెరమెత్తురకైకపుకైరవకైనె
కుచక్కనివెయుక్కిశినిగస్నవెన్నునిగూచి।వయునన్నగాతప్ప
దసరోవరవువామంబుతెలుపదవిన్నపంబునెయుంగడంగి।
మాతాపితృగురుదెవతెదబ్రాహ్మణనిందకులు
నుద్రవబ్రాహ్మణద్రవ్యాపహారులును।మద్యపానా
స్తత్తకాశినీవధ్యరాధరపానంబానరించుదుష్ట
కుండును।గొబ్రాహ్మణబాలకస్త్రీవాంసకులు

నై షడ్విర్గసమయుత శపనవతి ఖిల్లసతులసతిసిబాసితెని
దారాదారవ్వాపారంబునయుపారంబుగావాకాంగ
నాసంగవుంభపెత్రొంచునతండును।లజ్జయయుజ్జగించి—
వగనికనుమెయికగిపరవుగనిదగులుమగుపయునం।
బాలకులసొమ్ములొలుచువారును।దివాలయు।మఠ।
ప్రాకార।తటాకవనఘాతకులును।అన్నవిత్రయులును।
దుదార్యసప్రతిగ్రావాకులును।యెరుగనిప్రాయశ్చిత్తవిధుపెర్వ
కుచువాతునును।కాండీడును।కాండియంబువినునతండును।
గరదుండును।గృహదాహకుండును।తనజీవనంబు
నకున్నైపరులకార్యంబుచెరుచునతండును।ఘనులయందు
గుణావత్తులుమానియూషద్వోషంబుప్రకటంబుసెయు
నతండును।ప్రైత్యకంబులితసియుతండును।నమ్మికొల్పినవా
రికికుంరించగాసొమ్ములియ్యకవెలయుదుష్ప్రభుండును।
స్వామిద్రోహియును।విశ్వాసఘాతకుండును।వంద
కుండును।లక్షణలక్ష్యరాహిత్యకవితానిబంధనద్రవ్యల

గుకవులును।యిం దక్కని విత్తంబున యీ పద్మసరోవరంబున
లువరంబున సెక్రమరిదానంబొనరించిన తత్పాపంబులకెల్లనె
పగలదిష్టమ్మునదిష్టమ్మామము మానుతిన్నెయుగలరసజ్ఞయనిన
యూసరసిదరసికిక్రిసినప్పుడుపునమెరసినకరినిదిగ్గివారిక
వారియందుమంగళస్నానంబొనరించి తంతనుస్నాయియాత్రమః
త్రింగనంగాని।స్వామిచిత్తంబెరింగి తత్ప్రావసుండై యాదం
దనాథుండు ప్రవిష్టుండగు విష్ణువునలంకరించనుద్యోగించిరంతా॥

౩ కం॥ ద్రావత్యాదినఖువ్యులచే।
దువ్విపేశాయుష్మెరపెంచుతొరపుసిగప్పె
జవ్వాదితావిగట్టిన।
పువ్వులసరులతదుజుట్టిఘుగట్టుగవలువదే॥
ఉపమెత్తుప్రత్నాంకర్వవు॥

౪ సి॥ తాప్సేగుబ్బలిమోదదోచినరవిభాతి
దాళీసుకుశలసాళువమాలుగట్టి
కాటుకకౌంతప్పైకప్పురెయుండనా
కటుతటుకాంచనపటువుగట్టి

149

వదనసౌందర్యార్ణవస్ఫురత్ప్రకటి
లలనంగవుకరకుంతలవయులునిచి|
కరుణాకరసంబుసాహిత్యాపారవిస్తరక
రశ్మిమెనకుంకుమరసములంది|

౬౩౫ తె॥ దీక్షజెనిసుభక్తసంరక్షణనగ
కరవుసందునబాణిచికంకణంబు
శివుడుజాబిల్లికైకదాల్చినవిధాన|
ప్రాలవయునసంబివుత్సాలబాసికంబు॥

౬౩౬ క॥ తాలుదాలుతనిలువుటద్దము
నెలకొననడియెుదుంతవెన్నెలనికకస్తూరి|
తిలకమువితవునదీరిచె|
యలతదర్పంగారకసమవాప్తంబినగ॥

౬౩౭ క॥ యోగిమంత్రిచంద్రుడు|
కూరిమిచివారినెపెండ్లికొమరునిగాక్షం|
గారించినయుప్పుడున|

భీరుండాకాశరాజుతిజుంబెనగ॥

౬౩౮ సీ॥ రంగుమీరినయుపరంజిగోడలచేత
విన్నకుంకుమపువ్వుదిన్నియలును|
చలువమెపరిపవ్వుపలకలచేతను
తొగసూడురతనంపుదాలవయులును|
విదివంగరాతిచిక్కదప్పుబోదెలచేత
బలుగప్పురాలకంభములగములు|
తమ్మిమాణిక్యపుసంతనపట్టియలచేత
చొక్కపుముత్తెంపుశోభనములు|

౬౩౯ తె॥ చెగలమెకమ్ముకొమ్మలజెనినట్టి|
జోరుతలుపులచేతకస్తూరిమణులు|
యురగులచెలంగుగొప్పయుప్పరిగెయుందు|
చరగుచున్నట్టిద్రాక్షపందిరులక్రింద॥

౬౯౦ సీ॥ కవికిరణాళి దూరగనీక తాకోని
తరుచ్ఛాయైన నుపవనతరులగములు
పూచెనే నాన తుంపురు జాలువారిన
కాల్వలనివమ్మె నకప్పురంపు
బొసుకదిన్నెలమీఁద నెసగు గొజ్జంగుల
పలనైన రాలచ్చికొలనియందు
కలహంస బకచక్రకలరావములె తమ
వీనులకింపుగా వినిమనమ్ము
౬౯౧ తే॥ నవ్యునవ్యులు చూపుదనవ్యునవ్యు
శాఖనులన వృత్తిపలగరగుకలువ
విందురాపెంట్లు లినుగల పెండ్లిచవికె
లోనవెన్నని యునిచితోద్యాదకణాగ॥
౬౯౨ కు॥ వెయిదలంగలవుదిచంద్రము
డుదయంబగు వెళనుదుటనుంచినతావుం

గదయునవాశిపెకెదపై
పదవిగత్రిలవతుకాంస్తుభిద్వయుములకే॥
౬౯౩ వ॥ అని యుబ్బర వుందిచుట్టులవుంది గదలయిలా తలపతి
తెలుతనయ్యున తనకు మారికయ్మైనయులవెల్లంగనాంచా
రుతోడితెవ్వని పువ్వారుబోండ్లు బంచిన వల్లైయని వచ్చియ
చ్చెదియులుతమయుచ్చుల మెచ్చులెచ్చువిచ్చులవిడి యుచ్చెంగటసున్న
మానికపుబావ్మమానినింగనుంగానిప్రమానియమా
నికొాకేశిధరెలెవ్వనినీనెనవ్వుదినిందలంచిన వెంకటాచే
పతినీపతియుగుటకుయుతివేగముగాదొడ్డని వచ్చి
పెండ్లిచవికెలోవని యుంపంజేసి నిన్ననీవెన్నవెన్ననికి సౌక
ల్యంబుగా కల్యాణంబుగా కల్యాణంబుసేయుందలంచిరిమా
తంత్రికయాద్రవ్యదయుంత్రెత్రిపిమ్మని నిన్నపిలుచుకర
మ్మనిప్రమంబున వువ్యున బంపెనని పల్కునప్పుట్టున పట్టుచా
లనిసంతోసంబు వాల్లీసకంబుసకంబునలుపు

మందాక్షమందాక్షియ్యిమ్మయుక్తన్నిరునుబెంతనున్న
పుష్పాదిదిక్షనుండసియుంపంజనిసంపంగినూనెనించినరతనం
పుగిన్నియుక్తపూర్ణకతాంబూలంబువిరుచపలంబులు। శోభ
నాక్షతలుకుంకుమురసంబునకదంబించినపళ్ళిపసపున
లుంగునవమచిన్నబంగరుపళ్లెరంబెదుటనుంచిదీవించి। నను
దుటనక్షతలుగీలించికురంగటున్నెదువలుపాటలువారవెదు
కమీరనప్పుడూ॥
౬౮౪ మ॥ ఉల్లలకర్కచిందులుద్రొక్కగానువడకర్వేరాళ్లనతింపం
ప్పులుపాలంబుచెమర్చెప్రైటయురవీట్లోల్జెందబంగారుగా
ఘులుదోకియన్నగయూర్పునిప్పుతరులబ్బానికృత్తాశక్తి
దలయుంటేకనుదోయిసొక్కనైకతాంతామోశివుంగాం
౬౮౫ క॥ సల్లవపాణులుకొందరు।
పల్లవములుబూనిరవలబంగరుగాజుల్।
ఝుల్లురననుంకుబెరిగిరి
యుల్లాసైరెల్లటుంచునయ్యుద్ధరకున్॥

౬౮౬ చ॥ ఇటునిటునిక్కిగొన్నకురులందగుసాగొనగోళ్లదువ్వెమి।
క్కుట్టుముగనూనెబోసెదనుగాజ్జగినేరునదోచిరాచినె;
క్కటయురువాయగాబిదిబిగాబచ్చునవిప్పికదప్పిచందనం।
బటుకలిబ్రాపెనెక్కెక్కుటులాలకయుంబరరాఘుపట్టిరెన్॥
౬౮౭ సీ॥ జలకమూర్చిమణుంగుజిలుగుదువ్వలుపున
తడియొత్తిచిత్రవస్త్రంబుగట్టి।
ఘునసారకుంకుమకర్దమంబూకపాటు
నెరిపూతగాగమ్మెనిందనలది।
తపింపుమెయుగలిరెకులుకొంతగానరా
కేలుకొప్పుకవంకగేలుకొల్పి।
యూపాదమస్తకంబఖిలభూషణమణి
వారవల్లరులతోననువుపరచి।
౬౮౮ తే॥ కాంతలీరీతిచతురశృంగారగతుల
నలరిగ్నైసయినెకవింతచెలువుగాంచి।

మదనసామ్రాజ్యలక్ష్మినా బొటలి మిగుల|
సారరుచి మించునాంచారుసారుజూచి॥
చతుర్యమకయుక్తాంధ్రవిధసీసము॥

౧౯౯ సీ॥ దరము కంఠంబు మందరము ఛందోయుక్తం
దరము నాభిసుధ సోదరము పలుకు|
ఘనము వెనలిఘనా ఘనము నెన్నడతటి
ద్ఘనము మెను కగలం ఘనము దూళ్ళ|
బింబమధర మిందుబింబము మోము త
ద్బింబము జెట్టుశ్రీ బింబముచెవు|
లురులు మంగురులుచి వురులు వెల్లంట్లుసె
వురులుతు రుమల లయురులు తళుకు|

౨౦౦ తే॥ తమ్ములతుగులు చెక్కులద్దమ్ములతుల|
తరుణాక్షుంద మ్ములలరుదంతములజీగి|
యులకటితరతటుంబుకోయులస్వరంబు|

నాగమునతాతిమునతాతిగతులగనియె॥

౨౦౧ మ॥ ప్రనివిసు తినెయిచుటనుతోడితె చల్లుచెదియలంగను
గూడుకొని॥

ఉపమాలంకారము॥

౨౦౨ సీ॥ క్రొమ్ముగుల్ వలగంఢ్లగ్రమ్మరించిన రీతి
యురజాకుకొప్పులూవిరులుజారె|
శీతాంశువటుందరజెరుకొపాంణి వలె
మెయిగమునముత్తెపుముంగరము|
తూడునతెందంమి దోచినచాడ్పున
తళుకుమిటారిచెక్కులుబెలంగు|
జక్రవకవగూడిరెక్కలించుతవిప్పు
నతరిచన్నవమంతరికలువెరయు|

౨౦౩ తే॥ నతువులకుమయూనసంచచప్పుతులనంగ
బవరిమెులనాలిగంటులరవళినిగుడ|

దండనెచ్చెలియుచ్చుక్కైదండగానుండు।
వచ్చుతనతండ్రిప్రోలకులచ్చియుంత॥

౨౦౪ తె॥ అచటమణిపీఠమునను శ్రీవారివసించు।
సమయమునచంద్రకళయతి సంభ్రమమున।
కనకభృంగారుగొనియుదకములువోయు।
కడకపదములుగడిగిభృంగారతుతపుడు॥

౨౦౫ తె॥ అర్చనముచెసిగంధపూల్వాదులొసగి।
జీరకగుడంబుపానీయలచెతదాల్చి।
వైఖరినొసంగిఖలములవార్పజెసి।
యటసుఖాసీనుగావించినట్టియడను॥

అపూర్వప్రయోగము॥

౨౦౬ తె॥ శోభనాభీష్టదానాభిశోభియైన।
మోహనాభీరభీరుమనోహరునకు।
నాభిసుతనాభిసారంగనాభిదెచ్చి।
నాభినామంబునెకనతనాభిదెచె॥